

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MOHÁCSY (MAHÁCS) LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csekk számla: 25.342
--	--	---	---------------------	---

HINDENBURG

Kormányzó Úr Ő Főméltósága Hindenburg vezértábornagynak, a Német Birodalom elnökének halála alkalmából a következő hadparancsot adta ki:

HADPARANCS.

A Német Birodalom elnöke, Hindenburg vezértábornagy elköltözött az élők sorából.

A hatalmas német nemzet egyik legnagyobb fiát temeti. Hindenburg volt népének gránitsziklája, mely tántoríthatatlanul még akkor is állt, amikor a nagy világégést követő összeroppanás és a közelmúlt évek politikai harcainak gigantikus hullámai már-már a német nemzeti élet alappilléreit kezdték veszélyeztetni.

Mint hadvezér és mint államférfi egyaránt kimagaslott és személye világtörténelmi méreteket öltött. Nagyságának az egész emberiség — még volt ellenségei is — mélységes csodálatával hódoltak.

A Német Birodalom mérhetetlen gyászában osztozik az egész művelt világ, de a gyász legfájdalmasabb visszhangra a magyar nemzet lelkében talált: hiszen a világháborúban az ő dicsőséges vezérlete alatt csaknem valamennyi magyar katona harcolt s benne a mai Honvédség is kiváló tagját veszítette el.

Amidőn 1931-ben egy gyalogezred tulajdonosává neveztem ki, az volt az óhajom, hogy ezt a legendás személyt, ki a világháború egyik főalakjaként fog a történelemben tovább élni, a Honvédségnek tündöklő példaképül állítsam oda, mert őt nemcsak hadvezéri nagysága, hanem tisztára emberi erényei, főképpen kötelességérzete, a közember elé is követendő példának állítják.

A Honvédséget ért veszteség, valamint Személyes hódolatom és gyászom külső megnyilatkozása jeléül Hindenburg vezértábornagy elhunytá alkalmából hat napra országos gyászt rendelék el az egész Honvédség részére.

Kelt Gödöllőn, 1934. évi augusztus hó 7. napján.

GÖMBÖS s. k.

HORTHY s. k.

Paul von Hindenburg und Beneckendorff az emberi, az egyszerű Hindenburg pedig a világtörténelmi neve a nagy Hadvezérnek, aki az egész művelt világ részvétele mellett e hónap 2-án lehelt ki lelkét Neudeckben. Nyolcvanhét életéve magábaöleli három német nemzedék küzdelmeit: fellendülését az erő és hatalom legmagasabb csúcsára, majd hősi elesését s végül a felemelkedés gigantikus megpróbáltatásait. Három háború tombolt át ezen a nemzetsorson, Hindenburg az első kettőben — porosz—osztrák és porosz—francia — még csak résztvett, a harmadikban sorsdöntő szerep jutott számára. Mikor a félelmetes orosz szuronyerdő betört Keletporoszországba s a rémület tetőfokát érte el, kilépett hannoveri magányából egy 67 éves tábornok: Hindenburg. Páratlan nyugalma előbb az ottlani ellenséget törte le:

a rémületet, majd Tannenbergnél és a Mazuri tavaknál a legyőzhetetlennek hitt orosz katonaáradatot. Fájdalmas sóhajjal gondolkunk rá, mi minden másként lehetett volna, ha az összes német haderők — korábban jutnak Hindenburg kezébe.

Az összeomlás után is ő az a magasra kiemelkedő nagy emberi egyéniség, aki a legszenvedélyesebb pártarcok fölé is ki tudta terjeszteni a német nemzeti összefogás gondolatát, megmentve ezzel egy hatalmas nemzet már-már veszendőbe menő lelkiegyensúlyát. Neve a német lélekmilliókban védő és vezérlő fogalomná nőtt, akinek a világ többi nemzete is megadta a kivételes embert és hadvezért megillető tiszteletet. S hogy pedig a magyar katona milyen közel jutott Hindenburghoz, azt a Főméltóságú Kormányzó Úr fenti hadparancsa teszi örökidőkre büszke emlékké.

A szeméremsertés vétségéről.

Írta: Dr. MISKOLCZY ÁGOST kir. főügyészhelyettes.

Az emberiség története töméntelen példával szolgál, milyen végzetes rombolást visz végbe nemzetek, népek, államok és társadalmak életében az erkölcsiség hanyatlása. Nemzetek züllöttek szét s lettek más nemzetek leigázottjaivá, népfajok tűntek el mindörökre a történelem süllyesztőjén, államok semmisültek meg s társadalmak bomlottak szét az erkölcsi eszmétől elterés miatt. A keresztény civilizációnak az a jelentősége, hogy az embertől az önzés megfékezését követeli s a felebaráti szeretetet hirdetvén, a lélek tisztaságát állítja fel az emberi boldogság egyetlen követelményeül, a végtelen tökéletességű Isten imáadásával a lelket a földi szennnytől, gyarlóságtól és bűntől való megtisztulásra vezérli. Hogy valaki hű fia legyen hazájának, hogy jó családapa legyen, hogy tisztelni tudja más jogát és méltóságát, ehhez lemondás kell, az önzetlenség bizonyos magasabb színvonala, az önzés földi salakjától legalább is bizonyos fokig megtisztult lelek kell. Az az ember, aki rabja ösztöneinek, anyagiasság gondolkodású, az önzetlenség és lemondás erkölcsi színvonalára emelkedni nem tud s így a haza, a társadalom és a család szempontjából értéktelen, sőt veszedelmes ember.

Minden, az államot és társadalmat felforgató propaganda azzal kezdődik, hogy az emberi önzésnek hizelgő, az emberi ösztönök szabad érvényesülését hirdető demagógiát űz. A francia forradalom előzményeiből tudjuk, hogy az 1789-iki s az ezt követő véres és szégyenletes események előzménye a vallástalanság évtizedeken át űzött propagandája volt, amely az emberi ösztönök szabad érvényesülését fékező vallási eszmék ellen irányult, hogy később egyene-

sen a tekintély elvét s magát az állami és társadalmi rendet támadja meg.

Helyesen ismerték tehát fel a művelt államok törvényhozó testületei, mely veszedelmet rejt magában a szeméremért ellen irányuló minden aknamunka, vagy mondjuk meg öszintén, az emberi ösztönök uralmára és korlátlan kielégítésére számító üzleti vállalkozás. Ez ugyanis az ember egyik legerősebb ösztönének, a nemi ösztönnek felingerlésére, felkorbácsolására irányul, alkalmas az ösztön uralmának meggyökereztetésére s ezzel a közerkölcsiségnek, az államok és társadalmak alapját tevő erkölcsi erők megsemmisítésére vagy meggyöngítésére.

A magyar büntetőjogban új jogszabály, az 1929. évi VII. törvénycikk 2. §-a szabályozza ezt a kérdést. Ezt megelőzőleg a Btk. 248. §-a szerint bíralták el az ilyen cselekményeket. 1923-ban a világ 43 állama, köztük Magyarország is, Genfben nemzetközi egyezményt kötött, hogy „a szeméremértő közlemények forgalmának és a velük való üzérkedésnek elnyomása végett” különleges rendszabályokat fog alkotni és életbeléptetni. Ennek a nemzetközi egyezménynek eredménye a fent idézett törvénycikk, amely a régi törvénynél pontosabban határozza meg a bűnvádi üldözés alá eső tényálladékokat és jóval szigorúbb büntetés alkalmazását rendeli. Sajnos, ennek a törvénynek fogalommeghatározása sem túlságosan pontos, amint látni fogjuk, elágazó magyarázatokat enged meg s tulajdonképpen a bírói gyakorlatra bizza a törvény jogi tartalmának és célzatának pontos meghatározását.

A törvény szerint vétséget követ el és 6 hónapig terjedő fogházzal büntetendő az, aki kereskedés, szétoztás vagy közszemlére tétel végett szeméremsertő iratot, rajzot, metszetet, festményt, képet, falragaszt, jelképet, fényké-

Várom az Istent!

Várom az Istent. — Tudom, eljön!
Tudom, hogy egyszer megjelen
Egy színpáporozott szövésű
Zengzetes szent reggelen.

Lelkem mélé, gyémánt patakján
Ivelek fátylas ködlepett
És könnyel súrolt aranyhidat. —
A könnyek bársony szőnyegek!

Tudom, hogy eljön s megölel majd,
S játékimat elhozza mind, —
S ki hangos kedvvel rég nem játszik:
Boldogan kezdek megint!

Lesz eges, dalos Hargitámon
Köszáli sas és vadgalamb,
Zúgó patak, néma völgyem
És sír — egy sírhalom alatt.

Lesz kincses váram — s dús, szent erdőm,
Hol boldogan barangolok
S a neszes, néma csendességben
Dult dall a hű Maros s az Olt.

Mind, mind magamhoz szorítom majd,
Mit ármány egykor elrabolt,
Amellyel volt és mellyel leszen
A magyar megint legnagyobb.

Várom az Istent. — Tudom, eljön!
Tudom, hogy egyszer megjelen
Egy színpáporos, friss szövésű
Hallelujás szent reggelen!

Dr. vitéz GEREÖFFY GEZA.
százados.

A gazda gondja.

Írta: NAGY LAJOS I. törzsszörmester
(Szombathely).

Tavasza volt.

Kint a kertben lombátorba borultak a fák s a virágágyak bólogató, színes lakóit döngicsélve rajzolták körül a méhek.

Keserű Tóth István, három bíróságot viselt telkes gazda villanyelére támasztott állal nézte a méhsereg munkáját és a feje felett délnek húzó báránnyelűk végtelen rajvonalát.

A pipa már régen kialudt szájában, de azért tovább szívta a vörösgyűrű fából való szárát.

Mikor Petrus, a községi pásztor, belereccséntett agyonhorpasztott rézkürtjébe, kieroszakolva rajta a gene-

pet, filmet vagy más ily tárgyat állít elő, tart raktáron vagy ilyen tárgyat az országba behoz vagy ezen átvisz.

A törvény tehát nem határozza meg pontosan, mit kell szeméremértőnek tekinteni. Ezért történik, hogy mikor valamely sajtóterméket (újságot, könyvet, röpiratot, fényképet, filmet, falragaszt, gramofonlemez) vagy képet, szobrot és dísz tárgyat a törvény alapján a hatóság lefoglalja a kiadó, szerző, fordító, kereskedő, művész vagy iparos ellen eljárást indít, a sajtó egy részében nagy felzúdulás támad. Rendszerint a nyílt vagy burkolt gúny szavaival illetik a hatósági intézkedést, álszemérmet és álszenteskedést hangoztatnak és azt vitatják, hogy a hatósági intézkedésnek törvényszerű alapja nincs. Ez a helyzet tartózkodóvá teszi a hatóságot, mert az eljárás rendszere szerint egyéni megítélésén és felelősségérzetén alapszik, a hatóság is óvakodik magát a neveltségesség színében feltüntetni különös tekintettel arra, hogy az ügyben eljáró más fórum (bírótság) esetleg nem osztozik felfogásában. Ennek szomorú eredménye, hogy a szeméremértő vétség miatt az eljárás megindítása aránylag ritka és semmi esetre sincs arányban azzal a sok nyilvánvaló törvénysértéssel és erkölcsi rombolással, amelyet ezen a téren a gondolkodó és figyelő ember napról-napra észrevehet.

Igaz, hogy a törvény rugalmas szövegezésében rejlik bizonytalansághoz hozzájárul egy más jelenség, amelyet a nyilvános élet modern szokásaiban tapasztalhatunk. Ez pedig a modern sporttal és a nyilvános fürdőzés elterjedésével, valamint meztelen női- és férfiszobroknak nyilvános helyeken elhelyezésével függ össze. Budapest egyik legsebbe terén egy teljesen meztelen, nyújtózkodó nőszobor áll. A közös zátony (strand)-fürdőzés elterjedésével a teljes meztelenségtől bizony csak árnyalatban különböző öl-

tőzékekkel találkozunk. A sportversenyek és gyakorlatok mindkét nemű résztvevői ugyancsak a leglengőbb öltözköb- ben jelennek meg a közönség előtt. Nehéz tehát a minden- napi életnek a társadalmi szokások által bevett jelenségei láttára megvonni a határt, amelyen túl a szeméremérzet megsértése kezdődik.

Mi lehet ily körülmények közt a törvény helyes alkalmazásában az eligazító fonál, az irányító elv?

Általános elvül mindenestre kimondhatjuk, hogy szeméremértő a cselekmény akkor, ha sérti az általános józólést, az elfogadott illemszabályokat és a szemérem- érzettel kapcsolatos erkölcsi közfelfogást, ha a nemi ösz- tön felgerjesztésére alkalmas, ha benne a férfi vagy nő nemi vonatkozásai vannak kidomborodva és hangsúlyozva. Egyébként pedig esetenként kell elbírálni, a szerző, kiál- lító, kiadó és üzletember célzata, a körülmények, a közön- ség és a hely szerint, mikor szeméremértő valamely kép, közlemény, szobor vagy más tárgy. Ahogy nem szemé- remértő a közös fürdőben a mai divatos fürdőruhában megjelenni, de feltétlenül annak kell tekinteni utcán vagy egy estélyen, éppen úgy nem szeméremértés egy tudomá- nyos társaságban a nemi életéről előadást tartani, jóllehet, ilyen tartalmú falragaszt a hirdető oszlopra kihelyezni már feltétlenül az lenne. Nem szeméremértés egy művé- szettel megfestett meztelen női alaknak (aktnak) elhe- lyezése egy előkelő és felnőtt közönség által látogatott kiállításon, de az lenne egy, az ifjúság vagy kiváltképpen gyermekek által látogatott helyen, ha a kiállító célzata szerint a meztelenség hangsúlyozásával irányul az érdek- lődés felkeltésére. Képeknél, szobroknál egyébként igen kényes a kérdés, mert a pusztá meztelenség, ha művészi finomsággal párosul, általában nem mondható a szemérem-

rálmarsot, Keserű Tóth István már akkor kikövetkeztet a kertbe, hogy megszemlélje az ő dolgozó cselédecskéit — méheket.

Azóta itt áll és néz. Tünődik valamin.

— Adjon Isten, Tóth gazda! No, mit nézeget? — zavarta meg merengésében a templomozásból hazafelé tartó tiszteletes, aki választ nem is várva, benyitott a kertajtón. Félretolva maga elöl a virágba borult orgona- ágakat, odanyújtotta kezét a szótlanul álló gazdának.

Keserű Tóth István felemelte fejét a villanyérlől és elkapta a tiszteletes feléje nyújtott jobbát.

— Isten hozta tiszteletes uram! — Gondolkozom!...

— És min gondolkozik édes hívem? — kérdezte Tóthot a pap.

— Eszembe jutott mi-egymás! Úgy gondoltam, hogy itt a portám zugában egyedül meghányom-vetem a tör- ténteket.

— Ejnye! Ejnye! És mi a fittyfirty lehet az a nagy gond, ami ilyen korán és ilyen szép tavaszi reggelen olyan nagy igába fogta magát, édes hívem? — firtatta tovább csodálkozva a híveit mindeneknél jobban szerető tisz- teletes.

— Hej! — szakadt fel a sóhajtság Keserű Tóth István melléből. — Nagy sora van annak tiszteletes uram!

— Csak ki vele! Meglátjuk és ha lehet, segítünk a dolgon! — bízta beszédre Keserűt a pap.

Közben karonfogta és beült vele a méhes zöldlombos lugasa alá.

A méhes kaptáraiban halk zsongással dolgoztak a méhek. A Végardó füzesei közül lopakodó szellőcske bele- kapaszkodott az orgonabokrok leveleibe.

Keserű Tóth István, Makkosfalva három bíróságot viselt telkes gazdája, révedező szemmel tekintgetett az

ujhelyi réteken kanyargó Ronyva felé, mintha onnét várna messzi-messziről segítséget beszédének elkezdéséhez.

Aztán köhintett egyet. A pap ismerte a híveit.

Ezt a köhintést várta. Ezt az erőltetett köhintést, amelyik felnyitja a zárkózott lelkü magyarjának a száját.

Most is így történt.

Keserű Tóth István a papra nézett és beszélni kez- dett.

— Megkövetem tiszteletes uram, hogy várakoztat- tam... de... tetszik tudni... gondolkoztam!

A pap nem szólt közbe, hagyta a gazdát beszélni.

Egy orgonaágot valahogyan besodort a galyak között kergetődző szellő a lugas deszkahasadékán és a virág hun- cutkodva cirógatta Keserű Tóth István öszbevegyült tar- kóját.

— Úgy történt a dolog, hogy az a szabadságos csendőr megkérte az este a Vicának a kezét.

A pap a homlokára ütött.

— Hogy én ezt nem tudtam! Ez hát az a nagy baj? — mondotta mosolyogva.

— De tiszteletes uram, hogyan tetszik olyant gon- dolni! Az én leányomat csendőrnek! Olyan nincs! — vála- szolt nekihehvélve a gazda. — Megmondtam már százszor, hogy Vica a Vitányi gyereké lesz! Az egyes gyerek, háza- földje van! De mi je van ennek a csendőrnek? Hiszen azért még nem bännám, hogy elveszi a lányt, ha dolgozni tudna! Nekem olyan vő nem köll, aki tán a kaszát is be- retvának nézi. És még a feleségem, — hogy a Királyhegy lülne a nyelvére — még az is ellenem fog! Pedig meg- mondtam az este a csendőrnek, hogy soha! Az én leányom nem lesz csendőrné, míg én élek...

— Ne átkozódjék édes hívem, ezt nem szabad! Isten

érzet megsértésének. Ha azonban ez a művészi finomság hiányzik s a meztelenség, közelebbről szólva a nemi szervek szembetűnő hangsúlyozottságával állunk szemben, az ábrázolat a törvény tilalma alá esik.

Szándékosan nem foglalkozom itt a jóízlést durván sértő vagy egyenesen a nemi élet jelenségeit feltűntető képes ábrázolatokkal, melyek titkos forgalma eléggé elterjedt. Ezeknél nem lehet kétség a törvény tilalma alá eső jellegük felől. Nem foglalkozom azokkal a titkos forgalmú sajtótermékekkel sem, amelyek a szeméremérzet teljes félretételével készültek, kizárásával a művelt társalgás, az illendőség és a keresztény erkölcs minden követelményeinek. Ezeknek jellege is nyilvánvaló a törvény értelme és célzata szerint.

A sajtóközlemények elbírálása a szeméremérsértés szempontjából különben semmivel sem egyszerűbb, mint a képes ábrázolatoké. Lehet művészi módon, fejlett stílussal megírni valamely közleményt (napihírt, tárcát, riportot, színdarabot, regényt vagy költeményt), anélkül, hogy egyetlen ízléstelen vagy durva szó előfordulna benne, a közleményt mégis szeméremérsértőnek kell minősíteni, mert célzata átlátszó, szeméremérsértő tárgya nyilvánvaló és a nemi ösztön előtérbe helyezésével hat. Minden oly sajtóközleményt szeméremérsértőnek kell tehát minősíteni, amely tárgyánál fogva az, vagyis ha a nemi élettel, annak változataival és eltévelyedéseivel, vagy a testiségnek a jóízlést sértő oly vonatkozásával foglalkozik, amely a keresztény erkölcsan szerint rút és megengedhetetlen. Szeméremérsértőnek tekintjük tehát az oly közleményt is, amely például egy olyan ember szokásait írja le, akinek, amint mondani szokás, a hasa az istene, minden undorító megnyilvánulásával vagy amely az emésztő szervek működésével

kapcsolatosan ad elő a jóízlést és illendőséget sértő tényeket.

Vétséget követ el a törvény szerint az is, aki szeméremérsértő tárggyal, ha titokban is, kereskedik vagy bármilyen módon üzérkedik, ha ily tárgyat forgalombahoz, közszemlére tesz vagy üzleti érdekből használatra, megtekintésre kölcsönad. Vétséget követ el végül a törvény szerint, aki a szeméremérsértő tárgyak forgalmának előmozdítása végett hirdetést vagy útmutatást tesz közzé.

Büntett a törvény tilalma alá eső, fentebb ismertetett cselekmény és két évig terjedő börtönnel büntetendő, ha a tettest hasonló cselekményért már egyszer megbüntették s a büntetés kiállása óta nem telt el még 10 év.

Végül fontos rendelkezése a törvénynek, hogy a felsorolt büntetendő cselekményekre a különleges sajtójogi felelősség szabályai nem vonatkoznak, ami különben természetes is, mert itt nem a sajtótermék tartalma teszi a bűncselekményt, hanem a közlés, forgalombahozatal, előállítás, gyártás, terjesztés, kereskedés és üzérkedés.

Ennyiben kívántam ismertetni a csendőrrel ezt a nagyfontosságú törvényt s végrehajtásához egynemű útmutatással szolgálni. Amint látható, nem könnyű feladat előtt áll a csendőr, amikor e törvény végrehajtásában eljárni kíván. Kellő mérséklet és megfontoltság mindenestre szükséges a nyomozás elindításánál, mégis hangsúlyozom, hogy a törvény szigorú szem előtt tartása mellett egészséges ízlése és erkölcsi érzéke alapján bátran és megrettenés nélkül végezze munkáját. Az új Németországban könyörtelenül leszámoltak a szennyirodalommal, a szeméremérséretet támadó, a nemi szabadságot, a meztelenség kultuszát és az érzékiséget hirdető minden akcióval és üzleti vállalkozással. Egyes legújabb jelenségek pedig

rendelése ellen nem tehetünk. Én úgy tudom, hogy az a csendőr igen rendes ember! Ott van az minden vasárnap a templomban. — Tud-e nála valaki közülnök szebben szóló énekelni? De csak legyen nyugodt, elintézem én a Vica sorsát. Még ma beszélek vele!

Keserü Tóth István szemeiből a hála sugarai tükröztek a tiszteletes felé. Hogy zavarát leplezze, a deszkahasadékon betolakodott orgonaágat óvatosan kiderőszakolta vissza a szabadba.

Felálltak.

A tiszteletes leverte magáról a port, sorba nézegette az üvegajtós kaptárakat, majd elkészönt és megindult a kerkkapu felé.

Keserü Tóth István még nézett egy darabig a távozó tiszteletes után, aztán — mint aki hirtelen gondolt valamit — vállára lendítette villáját és megindult ő is a mezőre.

A pataki konviktus tízórás csöngetése hangzott elmosódva az Akasztó domb mögöl, mikor megpillantotta a tagon dolgozó családot.

Megállt, mint akinek földbe gyökereztek lábai és nézett nekidülledt szemgolyókkal.

A tagon serényen dolgozott a család. Vica, Makkossalva legszebb leánya, csípőre tűzött kötényéből hangos nótaszóval szórta a magot. Mellette hatalmas sujtásokkal vágta kapájával mag alá valaki a lyukat. A csendőr volt az. Ingujjban ugyan, de meg lehet azt ismerni így is a tartásáról. A mozdulatairól...

— Ni, milyen ereje van! S hogy suhint a kapával... Akár a földből egyenesen hajtott volna ki — tusakodott az öregben a belátás.

Keserü Tóth István megdörzsölte a szemét. Balkezevel hatalmasat rántott a bajuszán: érezte a fájást... te-

hát ébren van! Igen, ébren van, mert látja Zsuzsa aszszonyt is, amint töri a vetők után a rögöt, őt pedig álmában még soha sem látta. Megfordult gyorsan, hazament.

A paplak előtt bodor füstöket eregetve pipálgatott a pap. Amint meglátta Keserü Tóth Istvánt, felállt és eléje sietett. — No, mi az édes hívem?

Keserü Tóth István megbillentette kalapja szélét, végigsimította a bajuszát, aztán elmesélte a papnak a mezőn látottakat.

A tiszteletes megveregette Keserü Tóth István vállát:

— Lám csak, édes hívem! Én már beszéltem is az örsparancsnok úrral. Nézze csak, éppen ott jön a községháza előtt!

A tiszthelyettes is észrevette őket, egyenesen feléjük tartott. Előre köszönt s mosolyogva fogott kezét a villa nyelét görcsösen szorongató gazdával.

— Adjon Isten gazd' uram! Mit csinál a szabadságán a vőlelő? — kérdezte a nekivörösödött Tóth Istvánt.

— Kapál, tiszthelyettes úr!... Kapál! — tört föl a szó Keserü Tóth Istvánból! — És még csak nem is mondták nekem...

— Mit nem mondtak? — kérdezte az örsparancsnok.

— Hát... azt nem mondták... tetszik tudni, hogy... izé... hogy is mondjam csak... no... hát, hogy a csendőrök a földhöz is értenek.

*

Takács János törzssörmester szabadságából még néhány nap volt hátra. És az utolsóelőtti nap estéjén az orgonavirággal rogyásig megrakott asztalnál Keserü Tóth István három bíróságot viselt telkes gazda azt mondta a csendőrnek:

— No, vöm uram, koccintsunk hát. Az egészségre. Meg a födre...

arra mutatnak nálunk, hogy ez a Németországból kisép-rűzött csatornairodalom és csatornaművészet Magyarországot üzleti területnek tekinti s elhelyezkedést kíséri meg.

A csendőr nehéz és súlyos feladatai közé kell sorolnunk az ismertetett törvény alá eső bűncselekmények nyomozását. Amint azonban kifejtettem, a társadalom erkölcsi védelmének nagy, messze kiható érdekeiről van szó, méltán elvárhatjuk tehát, hogy a magyar csendőr ennek is, menten minden túlzástól, de eréllyel, a kötelesség-érzet szigorúságával és céltudatosságával fog megfelelni. Egyet nem szabad elfelejtenie. A bolsevizmus nyíltan és vakmerően hirdeti, hogy a keresztény civilizáció erkölcsi tételeit előítéleteknek tekinti s gyökerestől ki akarja irtani. A bolsevizmus tehát jól tudja, hogy a keresztény művelődés eredményeinek megőrzése a társadalom erkölcsi kötelekeinek épségén nyugszik. Ezt tudnia kell a csendőrnek is. Álljon őrt tehát ezek mellett az erkölcsi tételek mellett, alattomos vagy nyílt, közvetlen vagy közvetett megtámadásuk ellen ne habozzék fellépni.

Amint fejtegetésem elején mondtam, a szemérem-érzettel összefüggő erkölcsi érdekek és értékek, ha sokszor nem szembeszökők is, a dolgok lényegét ismerő előtt nagyfontosságúak, mert kihatnak nemcsak egyesek, hanem a nemzet, a társadalom és az állam boldogulására és fennmaradására. Ne feledje el soha a csendőr, hogy az, aki az állam és társadalom erkölcsi pillérét akarja ledönteni, sokkal nagyobb gonosztevő, mint a rabló vagy tolvaj.

Az osztrák csendőrség az 1934. februári forradalom alatt.

írták: **OLCHVÁRY-MILVIUS ATTILA** és
vitéz RIDEGH (CAMERLE) RAJMOND őrnagyok.

(2. közlemény.)

A sötétség beállta után igen hasznosnak bizonyultak a laktanyavédelmi terv értelmében minden helyiségben előre elhelyezett világító eszközök, mert a felkelők az áramot kikapcsolták és az egész városra sötétség borult. Az 1. számú kaput az éj folyamán a déli udvar északi oszlopsorának vonalában elhelyezett motorkerékpár-reflektorral világították meg. Az északi udvar megvilágítására több ízben helyeztek ki lámpákat az udvarra, ezeket azonban a felkelők mindig szétlőtték.

A kölcsönös tüzelés egész éjszakán keresztül tartott. A legénység az egész idő alatt pihenés nélkül tűzharcban

A Bruck a. d. Mur-i csendőrlaktanya 1. számú kapubejárata a laktanya déli udvarából nézve. A kapubejárat alatt jól látszanak a széjjelhúzott akadályok. Előtérben a felkelők vezetőjének holtteste fekszik, aki a rajtaütési kísérlet során esett el. Jobbra hátul a kapuügyleti szoba ajtaja.

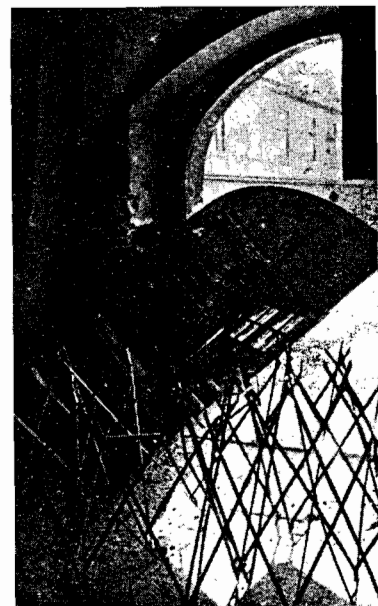
állott. Élelmezést nem kaptak, de nem is kértek. Az éj folyamán csupán teát kaptak kétízben.

Az összeköttetés a külvilággal egész idő alatt nem szakadt meg. A laktanya elleni támadásról az állami távbeszélőn tettek jelentést a grazi országos csendőrpáncsnokságnak.

12-én 22 óra tájban egy főhadnagy felhívta a lak-

A Bruck a. d. Mur-i csendőrlaktanya Wiener-úti homlokzata.

A Bruck a. d. Mur-i csendőrlaktanya szétlőtt és bedöntött 1. sz. kapuja.

A Bruck a. d. Mur-i csendőrlaktanya déli udvarának északi oszlopsorában elhelyezett 2. számú géppuska tüzelőállásban.

tanyát távbeszélőn és közölte a parancsnokkal, hogy Grazból egy zászlóalj megérkezett, de a laktanya felmentése a zászlóalj által csak 13-án 6 óra tájban történt meg.

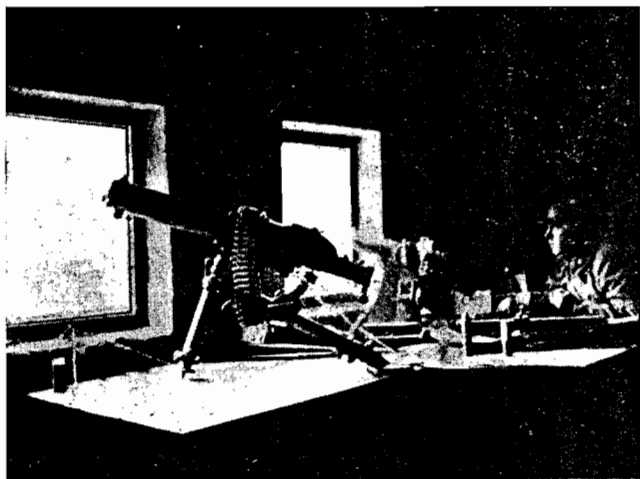
A laktanya 1. számú kapuját a felkelők a tűzharc folyamán szitává lőtték. A déli homlokzaton és a tetőn megszámlálhatatlan gyalogsági övedék becsapódási nyoma látható. Az északi homlokzat egyetlen ablakszeme sem maradt épen. Csodával határos, hogy a rajtütésnél szenvedett veszteségen — a kapuügyeletesen — kívül további veszteségek nem következtek be.

Az igen nehéz körülmények között, fél létszámmal végrehajtott 17 órás laktanyavédelemben a fiatal — 1933 október hó végén ujoncként bevonult — próbacsendőrkök, kik a harc előtt fejenként mindössze 5 éleslővést tettek — kitűnően megállták a helyüket.

Hátrány volt az is, hogy az osztag világítópisztolytölténykészlete ki volt fogyva. Mindössze két töltényük volt. Ez a hiány csak lőszerpazarlással volt ellensúlyozható, mert az északi kökerítésen való behatolást a sötétség beállta után csupán a kökerítés állandó tűz alatt tartásával lehetett megakadályozni.

A sikeres laktanyavédelem elsősorban a csendőr kiegészítő osztagparancsnok előregondoskodásának volt köszönhető.

A felkelők jól tudták, hogy miért választották első támadási célul a csendőrlaktanyát. Amíg a csendőrlaktanya érintetlenül áll, addig nem nevezhették magukat a város urainak, nem vonhattak el erőket a városból, hogy azokat az állami karhatalommal máshol

Géppuska és gyalogsági ágyú a Bruck a. d. Mur-i csendőrlaktanya északkeleti padlásszobájában.

állítsák szembe. A laktanya elfoglalásával reájuk váró zsákmány is csábító lett volna. 250 puska, 6 géppuska, 50 kézigránát, könnyfakasztó gázfelszerelés, acél-sisakok, nagymennyiségű lőszer, felszerelési cikkek és 5000 Schilling készpénz esett volna a kezükbe. Rosszul számítottak, — a fiatal próbacsendőrkök és csendőrkök hősiességén, a laktanya szívós, a valódi csendőrszellemet dicsőítő védelmén minden igyekezetük megtört. A laktanya sikeres megvédése az elmondottakon felül még más súlyos veszedelmet is elhárított. A laktanya elfoglalása a forradalmároknak hatalmas erkölcsi tökét adott volna a kezébe. Az elért siker széjjelkürtölése sok olyan elégedetlen elemet hajtott volna a forradalom zászlói alá, akik addig óvatosan a háttérben maradtak.

A rajtaütés sikeres elhárításához mindenesetre hozzájárult a felkelők harcászati hibája is, hogy a déli 1. számú kapun történt behatolással egyidejűleg nem hajtottak végre betörést az északi udvart övező fal megmászásával a laktanya északi szárnyába is.

A brucki csendőrlaktanyán való rajtaütés azt bizonyítja, hogy akkor, amidőn a laktanyára való támadással számolni lehet, a kapuörnek olyan helyen kell állani és figyelni, ahonnan a laktanya bejáratai felé vezető megközelítő vonalak áttekinthetők. Ha a laktanyán belül van ilyen hely (pl. kiugró épületrész, torony, stb.), úgy az őr onnan figyelhet, egyébként a kapun kívül kell felállnia.

A Felten és Guillaume-gyárba kivonult csendőrszakasz harca.

A Felten és Guillaume-művekbe kivonult csendőrszakaszra hasonló küzdelem várt.

A különítményt 13 óra 15 perckor igazították el azzal a parancssal, hogy a sztrájktrórk miatt várható erőszakosságokat akadályozza meg és biztosítsa a gyártelepen a rendet és a munka szabadságát. Fegyveres felkelésről akkor még nem volt szó.

A szakasz biztosított menetben indult el a laktanyából. Irány: A Wiener-úton végig keleti irányban a Mürz-híd felé s azon át a F. & G.-művek II. számú főbejáratához. A menetet úgy hajtották végre, hogy a gyalogél mögött az utca két oldalán a főcsapat menetetlő oszlop kettesével.

A gyártelepre érve, az alhadnagy a két főkapu elé 2 főből álló őrszemeket állított s tájékozódva a helyzetről, megtudta, hogy a munkásság sztrájkba lépett s magatartásukból arra lehet következtetni, hogy valamire készülődnek. Megerősítette gyanúját, hogy a Schlossberg magaslatain mozgolódást, csoportok gyülekezését észlelte, továbbá a Krecerberg erdejéből anyagokkal megrakódott embereket látott a Schlossbergre leereszkedni. Távcso hiányában nem tudta kivenni, hogy az emberek mit cipelnek. Megfigyelte azt is, hogy kötelekkel tárgyakat vonnak fel vagy eresztenek le a Schlossberg lejtőjén. E megfigyelései alapján az alhadnagy arra a meggyőződésre jutott, hogy komoly események várhatók, ezért a kapukat bezáratta, a kulcsokat magához vette és az őrszemeket a kapu mögé az udvarra vonta be. Szakaszt az északról várható támadásnak megfelelően osztotta el: 6 főt az udvarnak dél felé való elzárására, 6 főt a II. számú kapu mögött, 4 főt az I. számú kapu mögött. A megmaradt 8 fő a géptermeknél tartalék.

14 óra 15 perckor a felkelők gyalogsági és géppuska-tűzzel váratlanul rajtaütöttek a csendőrszakaszon. A tü-

zet északról, a Schlossberggről, a Stadelből és a Bahnhof-úttól északra fekvő házakból adták le. Ugyanekkor egy munkás jelentette, hogy a felkelők egy csoportja hátulról, a huzalmú alageorából közeledik, hogy a csendőröket hátbatámadja. Ez a felkelőcsoport a felkelők gyülekező helyéről, a „nyolc munkáslakás”-nak nevezett házcsoporthoz lopódzott be a huzalmúba. A házcsoporthoz volt a felkelők vezetősége is. Gyors elhatározás után az alhadnagy a 6 csendőrrel és a 8 fő tartalékkal a lépcsőkön lerohánva, behatolt a huzalmúba. Mihelyt a felkelők a csendőröket észrevették, rájuk tüzeltek, a csendőrök a tüzet viszonozták. A másodpercek alatt lefolyt tűzharcban 5 felkelő elesett, mire a felkelők megtorpantak, a soraikban fejtelenség kapott lábra. A csendőrök rohamra indultak, a felkelőket a huzalmúból kikergették, azután előbbi beosztási helyükre mentek vissza. A felkelők a kudarc után a hengerműben kezdtek gyülekezni, de a csendőrszakasz ott is rajtuküthött és szétszórta őket, mire a villamosmű irányában elmenekültek.

A különítményparancsnok, látva, hogy elfoglalt helyzetében minden oldalról ki van téve a felkelők tüzeinek és támadásainak (a kapusházikó üvegablakaival és üvegajtajaival kevés fedezést nyújtott), arra határozta el magát, hogy a sokszoros túlerővel szemben az igazgatósági épületben rendezkedik be védelemre. Annál is inkább szükségesnek tartotta ezt, mert ott voltak elhelyezve a pénztárak, de ott volt a távbeszélő-központ is, ezt az összeköttetési eszközt nem engedhette ki a kezéből, ha ugyan a vezetéket el nem vágják. Legénységét az épületek védelme alatt az emeletes igazgatósági épületbe irányította, melynek földszinti helyiségeit megszállta. A létszámot az egyes irodákra osztotta szét, a tartalékokat pedig egy központiasan fekvő fülkében helyezte el.

A csendőrök elvonulása után a felkelők a villamosmű felől újból a II. számú főkapu felé nyomultak elő s miután a csendőröket már nem találták ott, azokat a munkásokat, akik munkába akartak állni, lelövésével fenyegették. A kapust fenyegetésekkel kényszerítették, hogy a csendőrök elhelyezkedését árulja el. Mikor ezt megtudták, az igazgatósági épületet körülfarták. Az igazgatósági épületet nyugatról a géptermek épületéből, délről a gyári épületekből, keleten a kert felől erős tűz alá vették, tüzelésük 20 óráig tartott. A csendőrök a tüzet csak mérsékelten viszonozhatták, mert kevés lőszerükkel (fejenként 40 töltény) takarózkodni kellett. A sötétség beálltától kezdve egyes felkelők a géptermek épületéből a szemben levő igazgatósági épület bejáratának lépcsőjéhez osontak s onnan az üvegajtón keresztül nyeles kézigránátokat dobtak be az épület folyosójára. Mikor a kézigránát-tűz már tűrhetetlenné kezdett válni, az alhadnagy az I. emelet nyugati ablakából kikémlelt és megállapította, hogy a kézigránátdobó mindig a szemközti géptermek ajtajából jött ki. Erre 2 lövést választott ki, az I. emeleti ablaknál helyezte el őket. Mivel csak tettenérés esetén akart lövetni a kézigránátdobóra, utasította a csendőröket, hogy csak az ő jelére löjjenek. Ő maga megleste a kézigránátdobó újabb megjelenését s mikor a sötétségben közelről látta, hogy az a lépcsőnél a kézigránát gyújtózsínóját elrántotta, megadta a jelt, mire a csendőrök lőttek. A megsebesült felkelő már nem dobhatta el a kézigránátot s így az őt tépte szét. Ezután a kézigránátdobások az épületnek ezen az oldalán megszűntek.

A távbeszélő egész idő alatt nem működött.

20 órakor a felkelők a kapus védelme alatt követet küldtek fehér zászlóval, melyet villamos zseblámpával világítottak meg. A követ a következő üzenetet hozta: „A harcvezetőségtől: A kapfenbergi és környékbeli csendőrörsök

megadták magukat. A brucki csendőrlaktanya már romhalmaz és egész Stájerországban a köztársasági védőszövetség uralja a helyzetet. A felkelők nem akarják a csendőröket megölni, ezért 10 perc időt adnak a fegyverek letételére. Megadás esetén biztosítják életüket.” Az alhadnagy arra a válaszára, hogy erről szó sem lehet, a követ azzal fenyegetőzött, hogy miután az épület alá vauknázva, a levegőbe fogják őket röpíteni.

A lövöldözés ezután újból megindult, melyet azonban a csendőrök alig viszonozhattak. Az alhadnagy a szorongató lőszerhiányra való tekintettel elrendelte, hogy lövést csak teljesen biztos célra szabad adni. A mindhosszabbra nyúló tűzszünetek alatt a felkelőknek sikerült mindjobban megközelíteni az igazgatósági épületet s követ útján újból 10 perces határidőt ajánlottak fel a megadásra. Ezt a csendőrök ismét elutasították.

Körülbelül 20 óra 30 perckor a csendőrök nyugati irányból, a város felől erősebb harcizajt, gyalogsági és géppuskatűzet hallottak, amiből arra következtek, hogy a segítség megérkezett. E feltevésüket megerősítve látták, amikor hajnalban ágyútűzet is hallottak.

24 órakor váratlanul helyreállt a telefónösszeköttetés. Az alhadnagy hívására hang jelentkezett, mely azt kérdezte, hogy van-e szüksége lőszerre. Miután a kérdésben csejt sejtett, rövid gondolkodás után azt válaszolta, hogy lőszerrel bőségesen el van látva. Bár a városba a segélycsapatok már megérkeztek, a gyártelepen a felkelők tüze reggelig mégis oly heves volt, hogy kitörésre gondolni sem lehetett. Így a csendőrök kénytelenek voltak körülzárt helyzetükben kitartani, míg 13-án fél 9 órakor a szövetségi hadsereg gyalogsági támadása a Mürz-hídon át a főpályaudvar felé tért nyert. A szakasz utolsó tetteit felhasználva, a gyalogság támadását a felkelőfészek tüzzel való befogásával támogatta. 9 órakor a gyalogság már az igazgatósági épületben volt, megkezdtek a gyártelep megtisztítását.

A csendőrségen kívül más karhatalom is volt Bruckban: az erdészeti iskolában 100 védőr. A felkelők 12-én délben ezt a laktanyát is megtámadták három oldalról. A behatolás itt sem sikerült, mire a felkelők az épületet körülfarták és egész 13-án a reggeli órákig — a katonai felmentés megérkezéséig — tűz alatt tartották.

A szövetségi hadsereg brucki harcainak ismertetése nem célunk, csak röviden vázoljuk azokat, hogy a brucki eseményekről teljes képet adhassunk.

A brucki események híre 12-én 12 óra 45 perckor jutott el Grazba. A dandárparancsnokság 15 óra 30 perckor gépkocsikon 2 puskás századból és egy géppuskás századból álló zászlóaljra irányított Bruckba, hogy a rendet helyreállítsa. A zászlóalj a felkelők által a graz-brucki útvonalon emelt sorozatos úttorlaszok eltávolítása után 20 óra tájban érkezett Bruckba. Az éjszaka folyamán a zászlóaljparancsnok megerősítésül még egy puskás száza-

KI TUDTA?

A Potemkin falvak (nagy szabású szemfényvesztés) szólamód eredete az, hogy II. Katalin cárnő (1762–1796.) kegyence és minisztere; Potemkin herceg 1787-ben meghívta a cárnőt a törököktől elfoglalt Krim-félsziget megtekintésére. Ekkor Potemkin állítólag színházi díszletekből összeállított falvakat, várakat, hadihajókat mutatott messziről a cárnőnek, hogy elhitesse vele a vidék jólétét s hogy mely virágzásnak indult az oroszok rövid uralma alatt. Történeti alapja ennek a mesének nincs.

dot és egy üteget kapott. 13-án hajnalban a zászlóalj tüzérségi előkészítés után birtokba vette a felkelők által megszálva tartott és az egész várost uraló Schlossberget (Várhegy), azután egymásután mentette fel a csendőrlaktanyát, a Felten-gyár igazgatósági épületébe szorult csendőrszakaszt és az erdészeti iskolában körülzárt védőrszázadot. 13-án és 14-én azután a zászlóalj és a csendőrség a várost teljesen megtisztította a felkelőktől.

Március 6-áig az elfogott egyének száma, akiket a felkelésben való fegyveres részvétellel alaposan gyanúsítani lehetett, mintegy 400 főt tett ki. Ezeket a csendőrség a városi mozgófényképszínház nézőterén helyezte el úgy, hogy a foglyok az őröket meg ne rohanhassák. Ezt úgy előzték meg, hogy az őröket a bejáratoknál a termen kívül helyezték el, a foglyokat pedig az emeleti erkélyen elhelyezett géppuskákkal tartották sakkban.

A brucki felkelés arányait csak a forradalom leverése után lehetett áttekinteni. A brucki szocialista köztársasági védőszövetség 2000 tagja közül kb. 1000 fő fegyverkezett fel. Másik részük nem tudott fegyverhez jutni, mert a fegyverrejtekhelyet nem tudták megtalálni, mivel annak egyedüli ismerőjét — a védőszövetség egyik vezetőmberét — a csendőrség néhány nappal a forradalom előtt, valamilyen büntetésének kitöltése végett, a grazi bíróságnak adta át. A felkelők rohamsisakkal voltak ellátva, volt 12 géppuskájuk, 600 fő puskával, a többi pisztollyal volt felfegyverkezve. Lőszerük, kézigranátjuk volt bőven. Parancsnokuk Wallisch Kálmán, Magyarországon is szerepelt kommunista volt, aki a magyarországi proletárdiktatúra után Ausztriába menekült és Bruckban másfél évtizeden keresztül az egész környék rossz szelleme volt.

Mikor Wallisch látta, hogy a védőszövetség helyzete Bruckban a szövetségi hadsereg beavatkozása folytán tartathatatlanná vált, mintegy 500 emberével dél felé visszavonult és bevette magát a hegyek közé. Szándéka valószínűleg az volt, hogy a jugoszláv határon átszökjék. De terve nem sikerült.

Kiéhezett, rosszul öltözött, ijedt emberei fegyvereiket eldobálva elmaradoztak, részben pedig a csendőrséggel 14-én vívott harcokban szóródtak szét. Wallisch Kálmán ezután feleségével észak felé menekült. Egy ideig sikerült bujkálnia — bár a csendőrség fáradhatatlanul kutatott utána —, végül azonban február 19-én Liezen közelében, egy kis faluban a csendőrség éppen akkor fogta el, mikor gépkocsin próbált menekülni. Megmotozásakor 40.000 Schillinget találtak nála. A rögtönítélő bíróság halálra ítélte és február 20-án kivégezték.

Kapfenberg.

Kapfenberg a Mürz folyó völgyében, Bruck a. d. Murtól mintegy 5 kilométerre északra, a graz—wieni vasúti fővonal mentén fekvő, kimondottan ipari városka.

1934 február 12-én kb. fél 13 óra tájban a várostól 1 kilométerre levő Dienlach községben, az ottani Felten és Guillaume-gyárban kitört az általános sztrájk. A Bruck a. d. Mur-i kerületi kapitányság távbeszélőn felhívta a kapfenbergi őröket, hogy a gyárba 10 csendőrt azonnal indítson útba. Ezt a felhívást az őrök azonnal nem tudta teljesíteni, mert egyrészt a déli idő miatt a nős legénység távol volt a laktanyától, másrészt az őrök több tagja külszolgálatban állott, akiket előbb be kellett vonultatni. 14 óra tájban a legénység majdnem kivétel nélkül bevonult, az őrparancsnoknak 12 csendőr állott rendelkezésére. A 10 csendőrt azonban már ekkor nem lehetett Dienlachba vezényelni, mert ebben az időpontban erős, felfegyverzett köztársasági védőszövetségbeli alakulatok bukkantak fel a város környékén, melyek részben Bruck a. d. Mur

A kapfenbergi csendőrlaktanya a temetőből nézve. Háttérben a kapfenbergi Schlossberg (rom), melyről a felkelők géppuskákkal tüzeltek a csendőrlaktanyára.

felé meneteltek, részben pedig a Kapfenberg körül fekvő magaslatokat szállták meg. A kapfenbergi védőszövetség kb. 600 jól felfegyverzett tagja a várost teljesen körülvéve, a forgalomtól elzárta.

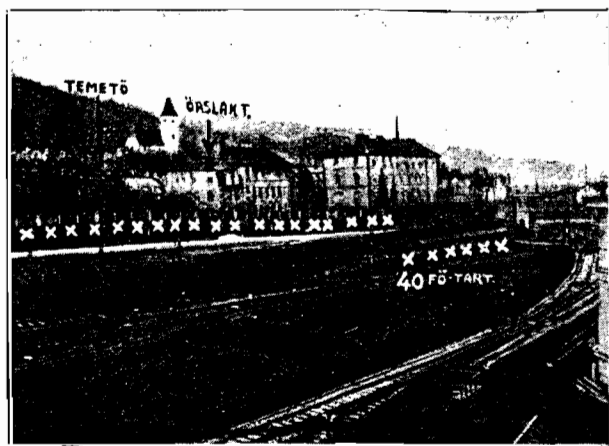
Az őrparancsnok ketfele elhatározásra juthatott: megkísérli 12 csendőrével az áttörést, vagy a laktanyában marad és ott védekezik.

Tekintettel a mintegy 60-szoros túlerőre, az őrparancsnok az áttörést felesleges véráldozatokkal járó és amellett sikert sem ígérő kísérletnek tekintette, ezért a védelemre határozta el magát. A laktanyát védelemre rendezte be. Az épület északi és déli homlokzatán egy-egy géppuskát helyzetetett tüzelőállásba, a földszinti ablakokba pedig csendőröket állított.

16 óra után kb. 100 fegyveres felkelő közeledett észak felől fedetten a laktanya felé. A felkelők a laktanyától kb. 50 méter távolságban fekvő, erős fallal körülrerített temetőben foglaltak állást. A laktanya másik homlokzatától 25 méter távolságban elhúzódo tereplépcsőt szintén felkelők szállták meg, kik teljesen fedezve küsztek előre. A temetőbe befészkelődött felkelők heves tűz alá vették a laktanyát. Az őrök legénysége puska- és géppuskatűzzel válaszolt. A felkelők most már az úttöltésről, valamint a környező magaslatokról minden oldalról géppuskával és puskával lövöldöztek a laktanyára. A sötétség beállta után a felkelők a temetőből kézi- és puskagranátokat is hajigáltak, illetve löttek a laktanya északi homlokzatára, de kevés kárt okoztak. A puskatűz — mely egész 13-án 2 óráig változatlan hevességgel tartott — annál nagyobb károkat okozott. A laktanya összes ablakait összelövöldözték (az üvegesnek a harc után 140 négyzetméter üveget kellett bevágnia), a helyiségek belső berendezése javarészen tönkrement, széjjelölték a tető cserépfedelét, a vízvezetékét, a központi fűtőberendezést, úgy, hogy a két utóbbi hasznavehetetlenné vált és el kellett zárni. A laktanyatulajdonosnak mintegy 20.000 Schilling kára volt.

A felkelők a tüzelést előző napi állásaikból 13-án 2 órától reggeli 6 óráig kisebb-nagyobb szünetekkel tovább folytatták és csak napfelkelte táján hagyták el a laktanya környékét. Visszahúzódtak a várost környező és uraló magaslatokra, de onnan, főleg a Schlossbergéről, a laktanyát továbbra is tűz alatt tartották.

A felkelőket a magaslatokról a 13-án délután Murauból érkezett védőzászlóalj (Heimatschutz) és a Neusiedelből (Nezsider) gépkocsikon érkezett vadászzászlóalj üzte el és szórta szét tüzérségi és aknavető tüzelőkészítés után. Ekkor felszabadult az őrök is, mely a védőrökökkel és vadá-

A kapfenbergi csendőrlaktanya délről, a vasút felől nézve.
A berajzolt dőlt kereszttek a felkelők állásait jelzik.

szokkal karöltve, a várost a felkelőktől még 13-án délután és az est folyamán megtisztította, úgy, hogy Kapfenbergben további rendzavarás nem fordult elő. Az őrs legénysége kerekén 24 órán keresztül állott pihenés nélkül a legnehezebb tűzharcban. A megállapítások szerint a laktanya elleni támadásban mintegy 500, puskával, géppuskával, kézigranátokkal felfegyverzett, jól kiképzett és fegyelmezett, fanatizált felkelő vett részt. A laktanyavédelemben mégis csak két csendőr sebesült meg.

Az események megmutatták, hogy az őrsparancsnok elhatározása helyes volt. Az áttörési kísérlet valószínűleg az őrs felmorzsolódásához vezetett volna, míg a szívós védelem eredményes volt, mert a felkelőket lekötötte úgy, hogy erejüket máshol harcba vetni nem tudták. Megállapítás szerint mindössze egy teherautónyi felkelő ment át 12-én este 2 géppuskával Bruck a. d. Murba, hogy az ottani felkelőket támogassa, ezek azonban rosszul jártak, mert Bruckba érve, meglepetésszerűen beleütköztek az oda éppen akkor bevonuló alpesi vadászszázalój élébe, melynek golyószórója szétkergette őket.

A laktanya sikeres megvédésében nagy része volt a géppuskáknak és annak a körülménynek, hogy a laktanya egyes ablakaira páncéllemezek voltak felszerelve. Ez az előljáró csendőrsparancsnokságok előrelátását dicséri, kik az őrs kényes fekvését nem hagyták figyelmen kívül s jóelőre gondoskodtak arról, hogy adott esetben az őrsnek a laktanya megvédéséhez szükséges eszközei meglegyenek.

A kapfenbergi őrs április végéig 130 olyan egyént fogott el és kísért be a Bruck a. d. Mur-i járásbíróshoz, akiknek a felkelésben való tetteges részvételét bizonyítani lehetett.

Gösting.

A Graztól 3 km távolságban északnyugatra fekvő Gösting községben állomásozó csendőrsparancsnoka február 12-én délután arról értesült, hogy a felkelők a helyi villamosműveket hatalmukba akarják keríteni. Helyettesét 6 csendőrrel azonnal a villamosművekbe küldte. A járőr éppen idejekorán érkezett, erélyes fellépésével széjjel ugrasztotta a felkelőket. A járőr ezután végigportyázta az egyéb veszélyeztetett tereptárgyakat, munkáslakta utcákat és a többi gyanús helyeket, de összeütközésre sehol sem került a sor. Az őrs járőrei 12-éről 13-ára virradó éjjel sűrűn portyáztak a községben és annak környékén, de sehol gyanúsat nem észleltek és egyetlen fegyveres emberrel sem találkoztak.

13-án hajnali 5 óra tájban az őrsparancsnok távbeszé-

lőn parancsot kapott a grazi országos csendőrsparancsnokságtól, hogy a göstingi szocialista polgármestert és annak helyettesét, ki egyben a köztársasági védőszövetség helyi tagozatának parancsnoka volt, fogja el és kísérje be Grazba, a község ügyeinek továbbvezetését pedig ruházza át a nem szocialista második polgármesterhelyettesre.

Az őrsparancsnok két csendőrrel a polgármester elfogására indult, helyettesét pedig egy másik csendőrrel a polgármesterhelyettes elfogására vezényelte ki.

Az őrsparancsnokhelyettes a polgármesterhelyettest nem találta meg, bevonult.

Az őrsparancsnok a polgármestert elfogta és a magával vitt két csendőrrel Grazba kísértette, ezután elment a második polgármesterhelyetteshez és a község ügyeinek továbbvitelével megbízta. Majd felkereste a szocialista tanítót, ki egyben községi tanácsos is, annak átadta az elfogott polgármester üzenetét, hogy a párt tagjait minden néven nevezendő erőszakoskodástól tartsa vissza. Innen az őrsparancsnok be akart vonulni, útközben azonban több felfegyverkezett felkelő rajtaütésszerűen megtámadta, lefegyverezte és túszként a szocialista ifjúsági otthonba kísérte. Itt célratartott pisztolyokkal arra kényszerítették, hogy az őrsparancsnokhelyettesnek távbeszélőn adjon parancsot, melynek értelmében az őrsöt a felkelőknek ellenszegülés nélkül át kell adni, ellenkező esetben a felkelők az őrsparancsnokot azonnal agyonlövik.

Az őrsparancsnokhelyettes az őrs átadására természetesen nem is gondolt, ellenben azonnal megtette az intézkedéseket az őrs laktanya védelmére. Rajta kívül még 2 csendőr és 5 védőr volt a laktanyában. Elhatározta, hogy a támadást megelőzi és a felkelők ellen vonul. Alig hagyták el azonban a laktanyát, az őrsparancsnokhelyettes nagyobb fegyveres csoport közeledését látta. A csoport kettéoszolva, észrevehetően a laktanya kétoldalról való bekerítésére indult. Hogy a szabad terepen csekély erejével két tűz közé ne kerüljön, az őrsparancsnokhelyettes eredeti tervét feladva, most már a laktanyába vonult, az ajtót bezáratta, eltorlaszolta, a nyitott ablakok elé egy-egy emberrel állította, így várta a felkelők támadását. Midőn a felkelők hallótávolságra megközelítették a laktanyát, az őrsparancsnokhelyettes odakiáltott, hogy a laktanya elleni támadással hagyjanak fel, mert az őrs semmi körülmények között sem adja meg magát.

A felkelők erre minden oldalról tüzelni kezdtek a laktanyára. A tüzelés kb. 1 órán keresztül tartott. Az őrsparancsnokhelyettes távbeszélőn segítséget kért Grazból, ahonnan egy század kiküldését helyezték kilátásba. Időközben a felkelők vezetősége is több ízben felhívta távbeszélőn az őrsöt s a tűz beszüntetését követelte, különben a fogoly őrsparancsnokot agyonlövik. Az őrsparancsnokhelyettes azonban hajthatatlan maradt. A keleti irányból támadó felkelők egyikének már kézigranátdobó távolságra sikerült magát előrelopnia, ahol egy homokgödörben jó fedezékre is talált. Ezzel szemben a nyugati oldalon támadók között fejtelenség támadt, a felkelők erről a helyről kezdtek visszaszivárogni. Az őrsparancsnokhelyettes távbeszélőn sürgette Grazból a segítséget, majd bejelentette, hogy tovább nem várhat, embereivel kitör a laktanyából.

A laktanyakaput kinyitva, az őrs legénysége heves tűzcsapás után kitört. A felkelők elmenekültek. Szerencse dolga, hogy váratlanul éppen ekkor bukkant fel 10 alpesi vadász egy főhadnagy parancsnoksága alatt, kik az őrs kitörését támogatták. A felkelők egy halottat és tíz sebesültet veszítettek. Az őrs legénysége közül senki sem sebesült meg.

(Folytatjuk.)

ÓVAKODJUNK A KÉMEKTŐL!

Hírszerző szolgálat, vagy kémkedés?

A magyar ember nyíltsága, szókimondó természete közismert. A titoktartáshoz, összeesküvéshez nincsen hajlama, túlságosan közlékeny, sőt elővigyázatlan. Külföldön is — sajnos — honfitársaink tűnnek fel hangosságukkal. Ismerve a magyar nép eme tulajdonságait, a világháború előtt különösen az oroszok szerveztek elsősorban ellenünk hatalmas kémservezetet, amely többnyire igen jól működött; sok jó magyar vér folyt el miatta. De Trianon óta sincs okunk panaszkodni, hogy egyes államok ezirányú tevékenységüket abbahagyták volna...

Néhány évvel a világháború befejezése után megjelentek a „szenzációkat” ígérő, érdekes kémkedési eseteket tárgyaló könyvek, melyeknek nagy része bizony pénzszerezésre, detektívregények mintájára készült mű volt. Az esetek többsége az írói fantázia szüleményei. Izgató, szórakoztató olvasmányt nyújtottak a tájékozatlan nagyközönségnek ahelyett, hogy a világháború tanulságait leszárták volna, vagy néhány kivételtől eltekintve, tényleg megtörtént, érdekes eseteket közöltek volna. E „szenzációs” művek nyomán keletkeztek a „kém-filmek”, melyek még fantasztikusabbak voltak, mint a regények. Ezt a kémmythost egy nemrég megjelent igen érdekes és lelkiismeretesen megírt mű alaposan megtépázta (*Oberstleutnant Clemens von Walzel „Kundschaftsdienst oder Spionage?” Wien, 1934.*), de egyúttal értékes útmutatásokat is ad, hogyan kezelték a világháború előtt és alatt a hírszerző és kémiszolgálatot.

Mivel csendőreinknek a kémelhárításban az egész országban fontos a szerepük, — bár ma a nagyfontosságú ipari kémkedést főleg a fővárosban, ipari központokban folytatják, de a határok mentén lényegesen és hasznosan működhetnek közre a csendőrök a hírszerző szolgálatban is —, érdekes eme kiváló, németnyelvű mű tanulságos fejtegetéseivel foglalkozni.

A szerző könyvében kifejti, mennyire fontos minden állam számára közvetlen szomszédainak és esetleges szállításba jövő ellenfelei hadseregeinek, de erőforrásainak is alapos ismerete. A hadsereg alatt nemcsak magát a békében is meglévő fegyveres erőt kell érteni, hanem annak adottságait, mozgósítási lehetőségeit, a magasabb vezetők (ezredparancsnoktól felfelé) egyéniségének alapos ismeretét, az illető nép lelkivilágát, szóval annak a sok száz és száz tényezőnek a pontos ismeretét, melyekből egy mozgósított hadsereg összetevődik. Ezt az óriási munkát természetesen egy ember nem végezheti el, ez mindenütt a vezérkarok feladata. A központi (nagy-) vezérkarnak e célra külön „irodái”, „osztályai”, „büroái” vannak, de minden parancsnokságnál — le a hadosztályokig — vannak

külön eme szolgálattal megbízott tisztek, akik az ellenséges hadsereget, annak mindenkori helyzetét nyilván tartják.

A tudnivaló anyag egy részét a katonai attasék adják. A többi pedig a szakirodalomból, napisajtóból, az illető ország gazdasági helyzetét tárgyaló művekből, a parlamentekben elhangzott beszédekből (egyes képviselők kelloleg meg nem gondolt beszédek által többet nyújtanak, mint 10 jól fizetett kém!), a költségvetés, a közlekedés, kereskedelem, iskolaügy adataiból állítják össze az ezen szolgálattal megbízott tisztek. Egy országot, vagy országcsoporthoz rendesen az illető iroda 1—1 csoportja dolgoz fel és tart nyilván.

Csak a teljesen titkos adatok megszerzésére, amelynek a mozgósítási, a felvonulási tervek, a várak, erődítmények, új ágyúk, hadigépek stb. tervei, küldenek ki kémeket.

A „Csendőrségi Lapok” 1934. VII. 15-i (14.) számában dr. Cziáky Ferenc alezredes-hadbíró úr igen érdekesen és találóan említi fel a legnagyobb kerítőket: a nőt, a kártyát és az alkoholt. Én a magam részéről még hozzáfűzném, hogy a kémek világában igen nagy szerepe van a homoszexualitásnak is. Talán sokkal nagyobb, mint általában gondolnók. Az ilyen beteges hajlamú egyéneknek rendszerint sok pénzre van szükségük és ezt megszerzik bármilyen módon, sokszor még gyilkosság árán is, — amit különben a különböző büntények révén éppen a csendőrök tudnak a legjobban.

Walzel alezredes kifejti, hogy kémkedés útján tényleg nagy dolgot, pld. felvonulási, mozgósítási tervet csak a központban dolgozó vezérkari tiszttől lehet megtudni. Már Napoleon is azt mondta egyik utasításában: „Meg kell nyerni az ellenség tábornokának egy vezető tisztjét és ennek árulásáért még annyi aranyat is lehet adni, mint aminő nehéz ő maga...”

A kémek fontosságáról szólva, elmondja Redl ezredes esetét, akivel ő együtt szolgált s akiről aztán kitudódott, hogy homoszexuális volt.

A békebeli kémiszolgálat megszervezése tulajdonképpen még fontosabb, mint az ilyenmű ténykedés a háború alatt. Mert, ha nem sikerül már békében az ellenséges ország bizonyos részében, a fővárosokban, ipari, közlekedési gócpontokban, különösen pedig a felvonulási területen még békében intelligens, katonailag képzett kémeket elhelyezni s velük a hírközlési módokat pontosan megbeszélni és kipróbálni, ezt a háború folyama alatt már alig lehet pótolni.

Ami a felvonulási tervek megszerzésének fontosságát illeti, a szerző megjegyzi, ezeknek nem kell túlzott fontosságot tulajdonítani, mert a háború közvetlen kitörése előtt majdnem mindig megváltoztatták ezeket. Orosz művekből tudjuk, hogy a Redl ezredes által elárult felvonulási terv a prágai VIII. hadtestnél megzavarta az oroszokat, mert az egészen másképp vonult fel, mint ahogy a tervben fel volt tüntetve.

Igen fontos az ellenség rejtjelkulcsainak a megszerzése is.

A világháború kitörése alkalmával nagy számban jelentkeztek kémek, elszánt egyének, hogy az ellenség országában fontos építményeket stb. felrobbantsanak. Egy ilyen megtörtént esetet mond el a szerző. Ezt érdemes felemlíteni, mert hőse magyar ember.

A központi hatalmakra nézve nagy fontossága lett volna a suez csatornának valamilyen módon, legalább egy időre hasznavehetetlenné tévése, hogy ezáltal Anglia közvetlen tengeri összeköttetése Indiával megszakadjon. Csak

a térképre kell tekinteni és azonnal szembeszökő, hogy mit jelentett volna, ha minden angol hajónak egész Afrikát meg kellett volna kerülni. Igen ám, de a csatornát az angolok erősen őrizték. Mindenféle tervvel foglalkoztak, hogy a kb. 8 m. mély csatornát, mely a sivatagot szeli ketté, hasznavehetetlenné tegyék. Így pl. egy hajót akartak megvéteni konstantinápolyi katonai attasénk által, cementtel megrakni, semleges lobogó alatt Adenbe irányítani s a csatornában valahol egy különösen kellemetlen részen elsüllyeszteni. A vízben a cementből beton lesz s bizony ebből nehezen elhárítható akadály keletkeztetett volna.

A hajó és cementanyag 3 millió koronába került volna. Nehézségek merültek fel a hajó tisztikarának és legénységének felfogadása körül is, így az akció elmaradt.

Mivel a háború kitörésekor augusztus 6-tól szeptember 27-ig (a Dardanellák elzárásáig) török lobogó alatt járó gőzösök szabadon közlekedhettek a Földközi- és Aegei-tengeren, az angol hadihajók pedig még a „Goeben” és „Breslau” áttörését sem voltak képesek megakadályozni, éppenséggel nem lehet pálcát törni eme kissé kalandosnak látszó terv felett.

1914 októberében egy Gondos nevű magyar naphtamérnök, aki különben egy magyar tüzérezred tartalékos zászlósa volt, jelentkezett a konstantinápolyi katonai attaséknál: Pomiankowski tábornoknál a bécsi hadügyminisztérium ajánlólevelével. Gondos elmondotta, hogy éveken át dolgozott mint mérnök a Dzsemszach-i (Egyiptomban, szemben a Sinai félsziget déli csúcsával) naphta-telepen, mely az angol haditengerészet és repülőflotta számára szállította a szükséges benzint, illetőleg petroleumot. Ő ismerte a telep minden kútját, épületét, műszaki szervezetét és ajánlkozott, hogy ezt robbantás által hasznavehetetlenné teszi.

Enver pasa minden támogatást megadott neki. November 12-én elhagyva Konstantinápolyt, 50 önkéntes és 10 török katona társaságában január 2-án érkezett Bir Se-baba, 19-én pedig Torba, a suez-i öböl előtt. Angol parti őrségekkel vívott apróbb csatározások után vitorlás hajón sikerült átkelnie és Dzsemszachnál 3 petróleumaknát felrobbantania. E vállalkozását azonban az angolok észrevették, megtámadták. Hat emberét elvesztve, sikerült neki ismét Tor, Bir-Sebán át visszatérnie. Jelentkezése alkalmával bemutatta fényképfelvételeit, melyek az égő petróleumkutakat ábrázolták.

E vakmerő tettéért Gondos tartalékos zászlóst arany vitézségi éremmel tüntették ki.

Európába visszatérve, Gondos és magyar kísérője ismét önként jelentkeztek valaminő vakmerő kísérlet végrehajtására.

Vezérkarunk hírszerző osztályának főnöke, Hranilović ezredes akkor Macedóniába küldte őket, hogy bolgár komitácikkal egyetemben robbantsanak fel néhány hidat a Vardaron. Sikerült is egy kisebb átereszt felrobbantani, de azután Sarraill tábornok entente-csapatái körülvették őket és harc közben hősi halált haltak.

Van még számos eset, midőn elszánt férfiak nehéz feladatokra vállalkoztak nem annyira pénzért, mint dicsőségért és személyi bosszúból is, melyek sikerrel is jártak. Ilyen pl. a Cengio-Dinamit gyár felrobbantása, az anconai aeroplán-csarnok tönkretétele.

Tudjuk, hogy a „Benedetto Brin”, „Reggina Margherita” páncélosokat, valamint a vadonatúj „Leonardo da Vinci”-t Tarent kikötőjében ilyen módon süllyesztették el. E merényleteket többnyire dalmátok, albánok és görögök követték el.

A robbanóanyagot rendszeresen mint munkások a berakandó szén vagy brikett közé csempészték be. Mikor a fűtők a tüzelőanyagot a kazánba dobták, természetesen megtörtént a katasztrófa. Tempírozott óraművekkel ellátott bombákkal is dolgoztak. Ilyet egyszer egy gyümölcsös-kosárban csempészték be a hadihajóra.

Viszont Mayer haditengerész-kapitány ügynökei úgy szólván napra és órára bejelentették az olaszok által tervezett robbantást a Col di Lanan. Attasénk azonban ezt a bejelentést — mint hihetetlen — irattárba tette.

A monarchia sok száz embere pusztult el ennek következtében a Col di Lanan, illetve esett ott fogságba.

Ez a Mayer cs. és kir. tengerészkapitány Zürichben dolgozott, még pedig oly ügyesen, hogy végül az entente nagy pénzüsségeket áldozott arra a célra, hogy további működését lehetetlenné tegye. E célra egy hírhedt olasz betörőt szerződtettek: Papinit, akit külön e célra a börtönből szabadlábra helyeztek, egy milliót és az összes készpénzt neki ígervén, amit Mayer páncélszekrényében talált.

Papini betörése sikerült, egy csomó bizalmi embernek, kémnek a nevét az entente megtudta, ezeket persze eltették láb alól. Mayernek pedig el kellett távoznia Svájc-ból, melynek „semlegességét” megsértette.

Nagyon fontos különösen a semleges sajtó figyelemmel kísérése és befolyásolása. Ezek a lapok rendszeresen mindkét fél hivatalos jelentéseit közlik. Ezekből könnyű a valóságot kihámozni. De még egyes szándékolt mozdulatokat, csapatösszevonásokat, átszervezéseket, új kötelékek felállítását is közlik.

1915-ben pl. sikerült a központi hatalmaknak az entente-barát „Journal de Genève”-ben egy cikket elhelyezni, hogy az egész bolgár hadsereg Szerbia keleti határán felvonulóban van. Ezáltal a szerbek erejük jó részét elvonták a Duna—Száva frontjáról s így a folyamatkezelés nehéz ügye lényegesen könnyebbé vált a központi hatalmak csapatai számára.

Nagyon érdekes és hálás munka a lapok apróhirdetéseinek figyelemmel kísérése. 1916—1918-ig a szerb lakosság a Belgrádban megjelenő „Beogradska Novine” című újság apróhirdetéseit közt sok érdekes dolgot jelentett a Sarraill-hadseregben szolgáló hozzátartozóknak.

Igen nagy figyelmet kell szentelni a betegápoló nővéreknek, polgári személyzetnek, de még a betegeknek is a hadtápkörletben.

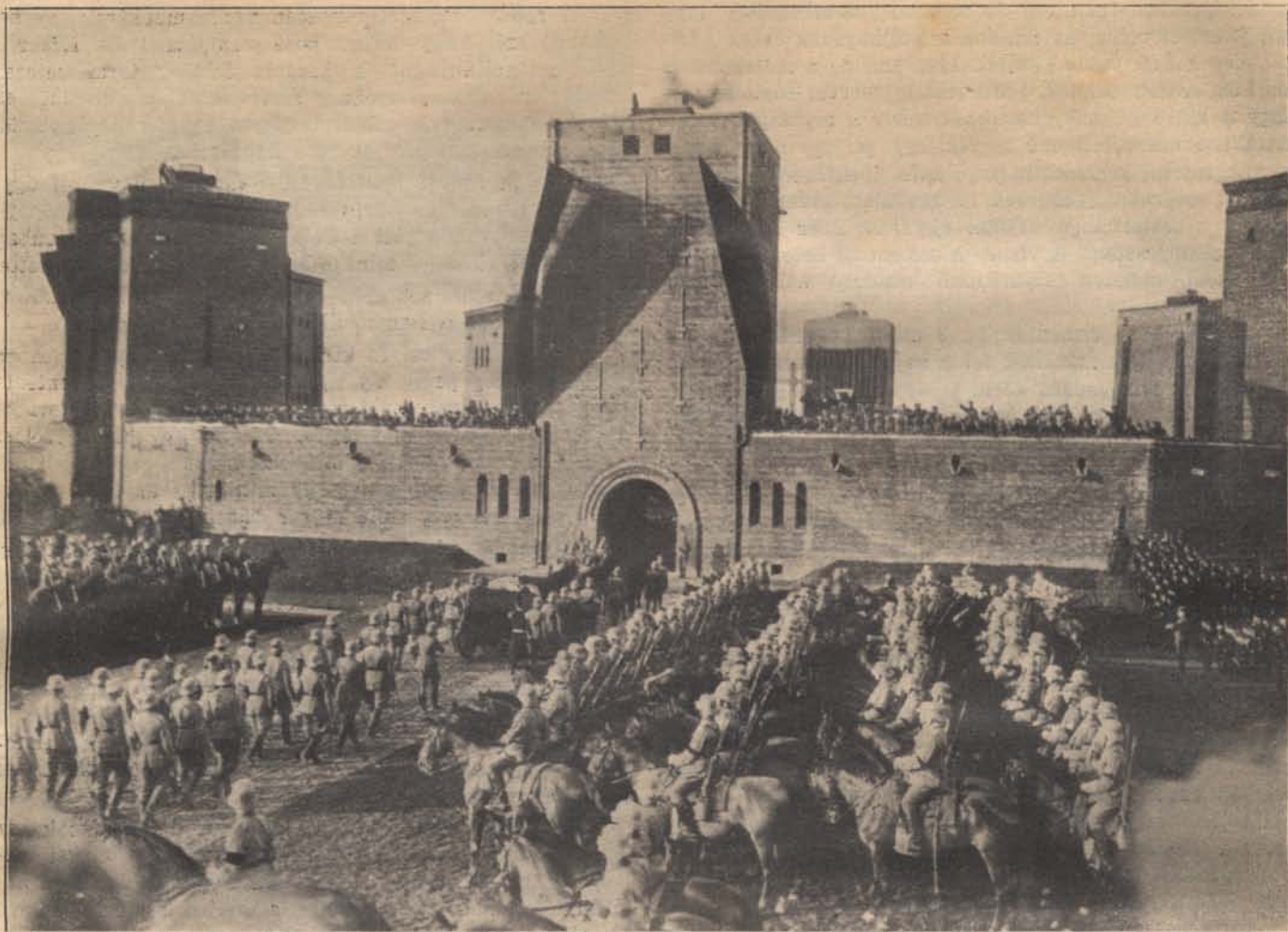
Walzel alezredes elmondja művében, hogy Palmanovában 1918 elején feltűnt egy féllábú ember, fantasztikus tengerészegyenruhában. Papírai látszólag rendben voltak, ezek segítségével egyik tábori kórházból a másikba helyeztette magát, hogy a sebesültek és betegek bizalmába férkőzzék. Megtudta tőlük az egyes ezredek beosztását stb. stb. Mindennemű vegyi anyagot, feljegyzéseket, filmeket találtak nála. Jelentéseit a Vörös Kereszt útján Máltába küldte.

Ilyen és más, hasonló tanulságos eseteket nagy számban sorol fel Walzel alezredes pompás könyve, melyből mindenki, de legtöbbit a mindenre figyelő csendőr tanulhat. Nemcsak háborúban, hanem békeidőben is.

S—y.

A világ nem nyújthat nekünk semmit; a mi örömeinknek önmagunkból kell fakadniok és abból az édes kunyhóból, amit otthonunknak nevezünk.

N. NORTON,

A Hindenburg vezértábornagyot temető menet megérkezése a tannenbergi emlékműhöz. A tannenbergi csatatéren kerített be öt orosz hadtestet a nagy hadvezér s most ennek az országmentő győzelemnek a színhelyén tér örök nyugovóra.

Csendőrhistóriák.

Les.

Balatonmenti őrön fiatal csendőroket vezényelt az őrparancsnok orvhalászlesre. Holdvilágos éjszaka volt s amikor a járőr a part közelébe ér, sok orvhalászt látott a partmentén, bent a vízben.

A járőr tagjai megtárgyalták egymás közt a tennivalókat. Megállapodtak, hogy egyelőre nem fedik fel magukat, megvárják, míg az orvhalászok kijönnek a vízből, akkor meglepik őket. Lesbe helyezkedtek.

Teltek az órák, az orvhalászok csak nem jöttek ki felé, de a két fiatal bajtársnál türelemben és kitartásban nem volt hiány. Vártak tovább.

Vártak egészen hajnali 3 óráig, mikor aztán rájöttek, hogy a csónakok kikötésére szolgáló cölöpöket nézték orvhalászoknak. Ezekre a karókra lestek tehát 5 teljes órán át.

Derék dolog, hogy a bevonuláskor nem hazudtak, hanem őszintén megjelentették őrparancsnokuknak a tévedést, aki hümmögött keveset, aztán megparancsolta, hogy erről pedig hármójukon kívül senki más ne tudjon. Nem számolt azzal, hogy ha ilyesmit egynél többen tudnak, az már nem titok többé.

Mindentudó főzőnő.

Még a háborúelőtti időkben történt. A beteg őrparancsnokot helyettesítő legidősebb csendőr intézte né-

hány napon át a postát, míg az igazi helyettes be nem vonult.

Mikor a helyettes megérkezett, legelőször az irodát nézte meg, nincs-e valami függő ügy. Amint az iktatókönyvet böngészte, feltűnt neki a következő tárgy: „Kérek a vasútállomásra egy előfogatot”.

— Miféle iktatás ez! — szólt rá feddőleg az öreg csendőrré, miközben az őrpfőzőnő portörles ürügye alatt élvezettel leste az átadás-átvétel nem mindennapos színjátékát.

A csendőr éppen a magyarázaton törte a fejét, mikor megszólalt az őrpfőzőnő:

— Ugye, mondtam Mezei úr, hogy ezt nem így kell iktatni! De rám sose hallgatnak...

Meddig várhat?

Oktatás az őrön. A legidősebb csendőr kérdez:

— Kovács őrmester! Orvhalászt vesz észre a parton, de az beugrik a vízbe. Mit csinál Ön?

— A törvény nevében felszólítom, hogy jöjjön ki a vízből.

— Csakhogy nem jön.

— Akkor bemegyek utána a vízbe,

— De Ön nem tud úszni.

— Leülök s várok, míg kijön.

— Nem jön ki. Egy hétig sem jön ki.

— Akkor várok egy hétig.

— És ha akkor sem jön ki?

— Akkor egy hónapig várok.

— És ha akkor sem jön ki?

Az őrmester már izzadt kinyájában ezektől a furcsa kérdésektől. Most már nem tudta fokozni a várakozási elméletet, zavarba jött, de azután mentő ötlet villant az agyába. Felderült arccal jelentette:

— Törzsőrmester úr, alázatosan jelentem, tovább már nem várok, mert akkor letelik a kötelezőm és leszerelek.

Hát igen, amilyen a kérdés, olyan a felelet...

Rangsor.

Tüzes próbacsendőr utolsó lett a vizsgán, tehát utolsó lett a neve is a listában. A többiek bosszantani kezdték:

— Azért ne búsulj, te is rajta vagy...

Tüzes próbacsendőr azonban nem olyan fából volt faragva, hogy hagyta volna magát. Azt mondta fölényes legyintéssel:

— Nem az én nevem az utolsó a listán!

— Hát kié? — nevettek a többiek.

— A százados úré! Mert ő az én nevem után írta a magáét.

Kíméletesen.

Távirat érkezett a tanalosztályhoz, hogy Csutora János próbacsendőrnek meghalt az anyja. A szolgálatvezető meghagyta a naposnak, hogy kíméletesen adja a hírt a próbacsendőr tudtára. A napos így kezdte:

— Készülj el a legrosszabbra!

A próbacsendőr elsápadt, remegni kezdett, azt hitte, hogy valami súlyos hiba számonkéréséről lesz szó. Mikor aztán annyira elhatalmaskodott rajta a félelem, hogy a lábán alig állt, azt mondta neki szelíd, sajnálkozó hangon a napos:

— Meghalt az apád.

A próbacsendőr falfehér lett.

— Meghalt az anyád is...

A próbacsendőr egyensúlya megbillent, belefogódzkodott az íróasztal sarkába.

— A húgod is meghalt! — folytatta a napos. — Meg a házatok is leégett... — tette hozzá.

Ez már túlsok teher volt a szegény próbacsendőr lelkének, nem is bírta. Lerogyott az íróasztalra és kitört belőle a sírás. A napos hagyta egy darabig, aztán odament hozzá, talpraállította s azt mondta neki:

— Na, ne búsulj, csak tréfáltam! Nem halt meg, csak az anyád...

A próbacsendőr elolvasta a táviratot, aztán támo-lyogva, zavarodottan botorkált kifelé. A napos ma is meg van róla győződve, hogy „kíméletes” volt...

A panaszos aggodalma.

Hidas Péter kiskapoda siránkozva lép a laktanya folyosójára, ahol Káposztás János próbacsendőr fogadja. A kiskapodának feldúlt az arca az izgalomtól, haja bozontos a sok fejbakarástól s így szól a próbacsendőrhöz:

— Csendőr úr, ellopták a kövér hízómat.

— Ne búsuljon öreg! — vigasztalja a próbacsendőr.

— Majd utánanézzük és kiszül.

A magyar aggodalma megennyhül a biztatásra, de az utolsó szó nem tetszik neki. Azt mondja:

— Hát hiszen kiszül, azt én is tudom. De én azt szeretném, ha az én konyhámon sült ki...

Adatok a minősítvényhez.

— Üszni tud-e? — kérdezi az őrsparancsnok a próbacsendőrt.

— Tudok tiszthelyettes úr! Az elemiben, mikor a tanító úr a padon üszni tanított, azt mondta, hogy jól fogok tudni. De vízben még nem próbáltam.

— Hát a zenéhez ért-e?

— Igen, értek. A mi falunkban csak harang van, meg orgona. Harangozni tudok is, de orgonálni nem, mert a kántor úr nem engedett...

Mit kell bekenni?

A próbacsendőriskolában az Általános Szolgálati Hátarozványokból (régén volt!) folyt az oktatás. Arról volt éppen szó, hogy a csizmát miként kell karbantartani. A kérdezett próbacsendőr, aki a tudományokkal igen ellen-séges viszonyban élt, felugrott s markolászni kezdte az előtte ülők hátát, figyelmeztetve azokat a sügés fele-baráti kötelességére. Sügött is az egyik, de nem volt benné köszönet, mert a kérdezett próbacsendőr a következő feleletet adta:

— A csendőr fejbőrét hetenként kétszer vazelin-
nal be kell kenni, hogy a feje mindig puha legyen.

— No, a magáét nem kell bekenni! — mondta moso-lyogva az oktató, miközben a nevetést nagyneheze-
sen lecsendesítette.

Írjon csak a vékonyfal...

Egy kovácssegéd könyvet kért kölcsön olvasásra. A könyv gazdájának megvolt az a jó szokása, hogy pénz-e mindig volt, de ehhez az a rossz szokása is, hogy a pénzt mindig a könyvekben tartotta. A kovácssegédnek kölcsön-zött könyv lapjai között is egy 50 pengős bankjegy pihent.

A könyvet aztán visszakapta, a pénz azonban hiány-zott belőle. Megindult a nyomozás. A kovácssegéd azzal védekezett, hogy látta ugyan a bankót, de kiesett a tűzhely elé, a forgácsos ládába s csak akkor vette ezt észre, mikor egy marok forgácsal együtt a pénzt is tűzredobta. Ki-kapta a lángból, de mert az egyik sarka már elégett, visz-zadobta, úgysem lehetett volna már használni.

A járőrvezető tisztában volt vele, hogy mese a véde-kezés s azt is tudta, hogy csak ravaszsággal foghatja meg a kovácssegédet. Azt mondta neki, hogy ez még nagyobb baj, mintha ellopta volna a pénzt, mert az elégetéssel az államat károsította meg. A bankjegyeket Pesten időközön-ként sorszám szerint ellenőrzik, a hiányt felfedezik s — akkor — emelte a hangját a járőrvezető:

— Jaj neked, Jóska! Hát nézz ide! Két ceruza van a kezemben. A vékonyfal azt írta, hogy mégvan a pénz, a vastaggal pedig azt, hogy elégett. Gondolkozz és válaszolj, elloptad-e a pénzt, vagy elégetted?

„Jóska” sóhajtott néhány hatalmasat, aztán odamuta-tott az egyik ceruzára:

— Írjon csak a vékonyabbikkal törzsőrmester úr...

Vénekre bízzatok a hadizenést, ifjakra a békekötést. Ha győztök, tudjatok félni; ha vesztek, tudjatok re-mélni. Ne legyetek zsarnokok, hogy ne legyetek rabszol-gák.

JÓKA!

Kormányzó Úr Ö Főméltósága augusztus 1-én befejezte kenderesi nyaralását és megsejmelte a csendőr örkölönítményt, legmagasabb elismerését fejezve ki a különítmény buzgó és kifogástalan működése fölött. Kormányzó Úr Ö Főméltósága vitéz Péterffy Jenő százados jelentésének fogadása után elhalad a gyalog-arcvonal előtt.

(Schäffer felv.)

Csendőrerények.

Írta: CSEPI BÉLA százados.

Önfeláldozás.

A köteleességteljesítés erénye, — ha azt igazi ember, igazi férfi gyakorolja, nemcsak kitarásra, fáradozásra és vasakarató cselekvésre ösztönzi a csendőrt, de áldozatokra is. A köteleességteljesítésnek tehát fokozatai vannak, amelyek egyenként mind és mind többet kívánnak, követelnek meg tőlünk, de egyúttal mind értékesebbé tesznek bennünket úgyis mint embert, de úgyis mint csendőrt. Ahogy a csendőrerények eddigi leírásában olvashattuk, a köteleességteljesítés megköveteli a fáradozást, kitarást és a vasakaratót. De ez még nem minden akkor, ha még ezek árán sem tudjuk elvégezni kötelességünket. A kötelességért áldozatot is kell tudni hozni.

Van olyan csendőr, aki a kötelességét azért végzi el, mert „muszáj”, mert jól tudja, hogy ha nem tenné meg, büntetés vár rá. Na, az ilyen csendőr sem csendőrneke való, mert az előjárók nem azért vannak, hogy a nyakán üljenek minden csendőrneke és ellenőrizzék minden cselekvését. Mondanom sem kell: az ilyen lusta, tunya csendőr nem végzi a kötelességét, ha tudja, hogy nem ellenőrizhetik. Különösen vonatkozik ez a külszolgálatot teljesítő csendőrré, aki messze az előjáróitól végzi szolgálatát. Kik ezek? Azok, akik a portyázások alatt nem keresik a büntetendő cselekményeket, akik nem érdeklődnek. Ha azután bele is botlanak egy-egy bűncselekménybe: továbbállanak, mert veszély is származhatna belőle, ha fellépnének, —

mert a nyomozással, kikérdezéssel, feljelentés-szerkesztéssel sok munka, írnivaló van. Az ilyenek az őrzérből kihagynak egy-két tereptárgyat, megtoldják a nagypihenőt és — meghamisítják a szolgálati lapot. De nem is írck sokat az ilyen csendőrörről, mert úgy sem lesz sokáig csendőr. A közmondás is azt mondja, hogy könnyebb utólélni a hazug embert, mint a sánta kutyát.

Van azután olyan csendőr is, aki az önként vállalt kötelezettségét, a csendőri munkát örömmel csinálja. Ez már becsületes ember! Az ilyen csendőrbene a köteleességteljesítésnek magasabb foka van meg. Ha eredményeiben esetleg kevesebbet ér is el, mint más nagyobb tudású, vagy több képességű csendőr, vagy hogy egész egyszerűen mondjam: ha azok a kötelességet muszájból teljesítők „okosabbak” is nála, még sem érnek többet, mert nem megbízhatók. Már pedig a mi testületünk azért lett európai hírű, azért tudott megbecsülést szerezni künn és benn egyaránt, azért vált a „csendőr” szó egygé a rend és csend fogalmával, mert a csendőrség tagjai a nyilvánosság előtt ép úgy, mint a legelűgottabb helyen is egyforma lelkiismerettel végezték kötelességeiket s volt bennük becsület a csendőr név tisztaságára ügyelni: a városokban éppen úgy, mint az irdatlan erdőségekben, vagy a napokig járható pusztaságon.

Alljunk meg itt még egy szóra és kérdezzük meg az eszünktől: melyik jobb, a kötelességet örömmel végezni, vagy kénytelen-kelletlen „muszáj” módra? Van egy bölcs mondás és ezt hangosan mondom minden csendőrneke: „Ha valamit meg kell tennünk, végezzük azt el az okos ész szerint örömmel, mert a kénytelen munka sokkal több

időbe kerül, több fáradságot okoz és sohasem hibátlan." Gyűrje le tehát a csendőr magában a húzódozást, a „nem-akaródzik”-ot, ha kötelességének teljesítéséről van szó és mondja ezt magában: „Fogjunk csak hozzá szívesen, mert ennek meg kell lenni.” Na és feleljen rá mindenki magának, melyik jobb: elvégezni a dolgunkat s azután nyugodt lelkiismerettel várni a holnapot, vagy folytonosan attól félni, hogy felfedezik a mulasztásunkat, rájönnek a szabálytalanságunkra? Ez a „félez” ráül a lelkünkre és állandó nyugtalanságban tart. Ha munkánkat örömmel végeztük el, akkor bizonyosak lehetünk benne, hogy jól is végeztük azt és lelkünk könnyebb, vidámabb lesz. A bujkáló ember mindig mogorva és ingerlékeny, a szorgalmas, kötelességteljesítő pedig nyilt szemű és szavú, derült kedélyű.

Még valamire kell gondolnunk, amikor a kötelességét örömmel végző csendőrrel beszélünk. A csendőri kötelességeket a szabályzatok úgy szabták meg, hogy jut bőven idő a munkára és jut a pihenésre is. A munka utáni pihenő mindig édes (a közmondás is ezt mondja). Mit jelent ez a közmondás? Azt, hogy a pihenés sohasem csak pusztán unatkozás. Ahogy a megéhezett embernek jólesik az evés, a megszemjázottnak az ivás, ahogy a kiszáradt földnek az eső és a bimbónak a napfény, éppen úgy jól esik a munkában elfáradt embernek a pihenés. A pihenés tehát nem semmittevés, hanem a munka utáni az az idő, amelynek a célja az, hogy erőt gyűjtsünk holnapra.

Ha pedig ez így van, akkor ebből megint két aranyigazságot mondhatunk ki:

Az a csendőr, aki nem végezte kötelességét szorgalommal és lelkiismeretesen, nem is fárad el és a pihenés nála nem új erőgyűjtés lesz, hanem unatkozás; nem lel helyét, egyik székről a másikra ül és folyton azon jár az esze, mit is találhatna ki, aminek az ürügye alatt ki-mehetne a laktanyából. Ha bentmarad a laktanyában, akkor ott unatkozva végig a pihenés idejét és lassan-lassan lusta természetűvé válik; ha pedig kimegy a laktanyából, akkor olcsó szórakozást keres, amiből semmi haszna nem lesz, de kára annál több. Rászokik a korcsmázásra, az italozó társaság, meg a könnyű nők keresésére. Jól jegyezzük meg hát: aki nem végzi a kötelességeit, az nem fárad el; aki nem fárad el, az nem pihen, hanem unatkozik; az unatkozó csendőr pedig vagy tunyává válik, vagy rossz társaságba keveredik.

A másik igazság pedig az, hogy az a csendőr, aki a pihenés idejét olcsó szórakozásokra fecséreli el, nem gyűjtött erőt a holnapra és a másnap kötelességeit nem kipihenten végzi, hanem kifáradtan. Az ilyen csendőr ha akarná, sem végezhetné örömmel kötelességeit, mert a test nincs kipihenve, a lélek pedig fáradt. Ha látunk csendőrt, aki nagyokat ásít, vagy keserves arccal kínlódva nyomja el az ásítást, aki bamba szemmel ül és nyitva lévő szeme semmit sem lát, aki elnyult testtel ül a széken, vagy ráborul az asztalra két könyökre, aki ólomlábakon jár, arról könnyen megállapíthatjuk, hogy a pihenés idején unatkozik, vagy pedig a pihenés idejét nem pihenésre fordította és szolgálatát vagy egyéb kötelességét nem örömmel végzi. Szinte halljuk, amint egy nagy ásítás után mondja: „Jaj, de unom az egészet”.

Aki nem talál örömet a munkában, az nem lehet lelkiismeretes ember. A munka végzése nem időtöltés, hanem mindig valami célt szolgál. Az egyik ember azért dolgozik, mert azzal pénzt keres; a másik azért, hogy családjá nyugalmas jólétét s gyermekei jövőjét biztosítsa; a harmadik azért, mert embertársainak egészségét vagy biztonságát akarja megvédeni és így tovább. Csak az nem talál örö-

met a munkában, akinek nincsenek céljai, aki nem akar valami többet, szebbet, jobbat elérni. A csendőr pedig, akinek nagyon szép és nemes hivatása van, akinek szorgalmas munkája nyomán falvak és falvak békéje és nyugalma valósul meg —, akinek munkája után elismerés és dícséret jár ki az egész testületnek: az a csendőr csak örömmel végezheti kötelességét.

A harmadik csendőr a kötelességteljesítésben még magasabb fokon áll. Ez a csendőr jóformán csak a kötelességének él és elébe helyezi azt mindenféle magánérdekének. Ennek a csendőrnek a munkája: a külső és belső szolgálat becsületes elvégzése, pihenője: a tisztogatás és rendcsinálás, szórakozása: a bajtársakkal való beszélgetés, az olvasás, templombajárás s hasznos előadások meghallgatása, társasága: a bajtársak s otthona: a laktanya. Mindenekelőtt a szolgálatának él, mindig ez az első. Amíg a szolgálatát el nem végezte hibátlanul, maradék nélkül, addig nincs pihenő, nincs szórakozás, társaság. Ez a csendőr, ha csak arról van szó, hogy egy képet hogyan és hova is kell felakasztani a falra, mindig keres, kutat, gondolkodik, tanácsot kér vagy ad, könyveket, utasításokat forgat. Hát még, ha nyomozásról van szó! Nem nézi, hogy az éjszaka közeledik, vagy hogy szennyes már a ruhája, nem nézi, hogy napok óta nem feküdt már rendes ágyban, vagy nem látta a családját, csak egyet néz: ki van-e már derítve a bűncselekmény, megvannak-e az összes bizonyítékok. Pihenőideje alatt is állandóan jár az esze és gondolkodik a lehetőségeken, eshetőségeken, feltevéseken és sorra végigpróbálja valamennyit, amíg csak eredményre nem jut. A belső szolgálatoknál is azt keresi, ami még nem elég jó, aminél jobbat is lehetne keresni és találni. Tanul és tanít állandóan. Annyi a szabály és annyi az előírás a csendőrségnél, hogy a szabályos elintézt, a rendet, tisztaságot, a tudást és a gyakorlatiasságot csak úgy lehet elérni és betartani, ha újra meg újra előről tanuljuk át a rávonatkozó részt, ha újra végezzük, újra gyakoroljuk a tennivalókat. Ez a harmadik csendőr ezt teszi állandóan és bizonyosan nem ér rá ha kell, ha nem, eltávozásra járni, nem ér rá minden évben az illetékes szabadságát az utolsó percig szabadságon tölteni.

Ez a csendőr magasabb értékű csendőr. Lelkiismeretes, mert tudja jól, hogy mindig van elvégezni való és el is végzi azt. Erős akarátú, mert legyüri a kényelmet és nem akad meg kisebb-nagyobb nehézségeken. Ez a csendőr önzetlen, mert nem nézi a saját előnyeit akkor, ha a szolgálatról van szó.

A saját előnyökről és magánérdekekről is egy-két szót! Akár nőtlen a csendőr, akár nős, a kincstár a fizetéssel és egyéb járandóságokkal biztosította mindegyiknek a szerény, de biztos, tisztességes megélhetést. Ad készpénzt, ruházatot, lakást a csendőrnek, nem lehet tehát szó és nem is szabad előfordulnia annak, hogy valamelyik csendőr is a szolgálatteljesítés, oktatás, tanulás, gyakorlatozás hátrányára magánérdekei után szaladjon. Ez a harmadik csendőr azért is lehetett értékeesebb csendőr, mert józan, okos beosztással és szerény igényekkel nem kényszerült nyitni vagy titkos földbérletekkel vesződni, nem rendezett be egész gazdaságot maga körül s nem ment bele föld- meg házvásárlásokba vagy építkezésbe részletre vagy törlesztésre. Tudhatjuk nagyon jól, hogy

*Egy kettévágott óriás hazánk
S ha összeforr és összeforrni kell:
Jaj annak akkor, akit átölel.*

JÓKAI.

A kenderesi csendőr örkülönítmény lovas legénységének elvonulása *Kormányzó Úr Ö Főméltósága* előtt az augusztus 1.-i szemlén. (Schäffer felv.)

manapság ilyen vállalkozással az is keservesen birkózik, akinek egyéb dolga sincs a világon. Hogyan képzelhető el akkor ez a második foglalkozásnak is beillő megterhelés a csendőrnél, akinek a szolgálata egész embert kíván meg. A gondokkal, bajokkal küzdő csendőr sohasem tudja szolgálatát tisztességesen ellátni. A kincstár pedig gondoskodott arról, hogy ne legyen a csendőrnek anyagi gondja-baja. Rossz tulajdonság a kapzsiság, a csendőrnél pedig kerékkötője a szolgálatnak. Aki pedig azzal érvel, hogy öregségére akar magának egy kis házat-földet szerezni, az elkésett az igazolással. Tíz-tizenkét év alatt a fizetéséből is megtakaríthatott volna annyit, hogy ezt gond és baj, de legfőképpen a szolgálat hátránya nélkül is megszerezhetné volna, ha előrelátó volt.

A mi harmadik csendőrünk még ha nős is, előrelátó volt. Otthon sem hiányzik neki semmi és így minden idejét a szolgálatnak szentelheti.

A negyedik csendőr az a csendőr, aki kötelességeit nemcsak örömmel teljesíti és nemcsak elébe helyezi mindenféle magánérdekének, nemcsak hogy minden idejét, tudását, szorgalmát, tetterejét szenteli annak, hanem még áldozatokra is kész.

Ez a legmagasabbfokú csendőr.

Ha áldozatról hallunk, akkor rendszerint időt, pénzt, fáradságot, vagy magát az életet értjük alatta.

Beszéljünk ebben a sorrendben azokról az áldozatokról, melyeket a negyedik csendőr hoz a kötelességteljesítés végső fokozata érdekében.

A negyedik csendőr tehát kész az áldozatra is. Mi az az áldozat? Olyan teljesítmény, amelyet a csendőr a maga jószántából és nem előírásra, parancsra tesz a köte-

lességteljesítés érdekében. Az áldozat tehát önkéntes és önzetlen. Önkéntes, mert nem muszáj megtenni, önzetlen, mert nem a saját érdekei végett, hanem a köz, a szolgálat érdekében hozza meg.

Áldozat mindaz, amit a csendőr a saját javaiból ad. Áldozatot hoz tehát a csendőr, amikor szabad idejét tanulásra tölti azért, hogy többet tudjon és így magát hivatásában képezhesse. Ha a bűnügyi nyomozás szakkönyveit megvásárolja, pénzt áldozott; ha különböző eszközöket vásárol és azok használatát gyakorolja szabad idejében: pénzt és időt áldoz. Aki az előfordult bűncselekmény ki-nyomozásához napokat megy, utazik és megfeszíti az eszét, tehát szüntelenül, szakadatlanul gondolkodik a kiderítés eszközein és módjain, — akinek nincs nyugta, míg a végére nem jár a bűncselekménynek, az a csendőr a testi és szellemi erejét áldozta fel a kötelességteljesítésért. Aki az égő házból, zajló folyóból, vízáradásból, a hófúvásból ment ki embereket s erre az egészségét és életét tette kockára, a legnagyobb áldozatot hozta.

De nehogy azt gondolja valamelyik csendőr is, hogy csupán e felsorolt példák mellett lehet valaki önfeláldozó. Jól meg kell érteni, hogy az önfeláldozás mindig csak a kötelességteljesítés, a mindenáron való teljesítés érdekében történhet. A kötelesség pedig az élet igen változatos, mozgalmas folyásában igen sokféle lehet. Még az is igaz, hogy nem kell mindjárt az önfeláldozást elővenni, hogy teljesíthessük kötelességeinket, mert legnagyobbrészt sikerül az szorgalommal, kitartással, akarattal, ügyességgel és leleményességgel is. Amilyen hiba volna az életet kockára tenni egy kis kutyáért, amelyik a robogó vonat előtt játszik, — épp olyan szomorú és csüggeteg látvány az,

ha akad csendőr, aki az égő házba nem mer bemenni az ott fuldokló asszonyért vagy gyermekért.

Az áldozat és az önfeláldozás is csak akkor ér valamit, csak akkor szép és nemes, ha megvan a célja és azt a célt más eszközzel nem lehet elérni.

Nem hoz tehát áldozatot az a csendőr, aki összevásárolt öt-hat könyvet a nyomozásról, azután szépen beborítja két papírosba s gondosan ügyel rá, hogy még csak por se érje. Szemlén azután a legszembetűnőbb helyre teszi, hogy lássa az előljáró az ő áldozatkészségét. Mert mit kell csinálni a könyvvel, hogy a kötelességteljesítésünket jobban végezhessük? A könyvet lapozni, forgatni kell; minden nap be kell venni belőle egy adagot és meg kell emésztetni, akárcsak a reggeli kávé.

Az sem hoz áldozatot a szolgálat érdekeiért, aki verseket ír, aki naphosszat rágja a tollszár végét egy-egy jól csendülő rím kedvéért. Ez az ember is feláldozza az idejét, csak hogy nem a cél érdekében. Az sem, aki a pénzét ruhára meg ékszerre költi, mert az a hiúságára áldoz. De igenis áldozatot hoz a célért az a kitűnően vizsgázott csendőr, aki rendszeresen órákig foglalkozik a fiatalabb vagy gyengébb bajtárral és megtanítja a nehezebb §-okat, megérteti vele az eljárási szabályokat, vagy begyakorolja azt, amiben járattan vagy ügyetlen.

Ha ez így van a kisebb áldozatokkal, akkor ugyanígy kell felfognunk a legnagyobb áldozatot: az önfeláldozást is. Ez is csak mindig a legfőbb cél érdekében: a kötelesség mindenáron való teljesítésében nevezhető önfeláldozásnak. Egyébként meggondolatlanság vagy virtuskodás a neve.

Néhány példát mondok.

A község főutcáján koci robot eszeveszett gyorsasággal. A lovak megvadultak. A kocsiban egy nő és gyermek kiáltoz rémülten segítségért. A csendőrrjárőr éppen szembe jön. Az egyik csendőr átadja a másiknak a pus-káját és a lovak elé ugrik. Megragadja a gyeplőszárat s a lovakkal együtt futva, bukdácsolva megfékezi azokat. Ez a csendőr önfeláldozó volt, mert a cél érdekében: az emberélet megmentése végett más eszköz hiányában testi épségét, életét tette kockára.

De nem önfeláldozó ez a csendőr akkor, ha például lóárverésen egy szilaj ló meglovagolására, „betörés”-ére vállalkozik. Felül rá, a ló ledobja és nyaka törik. Életét áldozta ugyan, de nem a kötelességért.

A piactéren nagy riadalom van. Egy megőrült legény hosszú konyhakéssel szurkálja a rémületben fejtvesztett népet. A naps csendőr a postáról jövet meglátja, a helyszínre fut, hirtelen megragadja a szurkáló örültet és lefogja addig, míg a többiek megkötözik. Ez a csendőr önfeláldozó volt, mert a cél érdekében: több emberélet megmentése végett más eszköz hiányában a saját életét tette kockára.

De nem lesz önfeláldozó akkor, ha ez az örült legény pisztolyból lövöldözi a népet s a csendőr pedig kardját kirántva nekirohan s eközben az örült lelövi. Életét áldozta ugyan, de meggondolatlanságból, mert könnyen felérhette volna ésszel, hogy nem ér el semmit, ha karddal rohan a pisztolynak.

Vasútvonalbiztosításnál éjjel a csendőr észreveszi, hogy a sínek összekötési helyén hiányoznak a csavarok s a két sín szét van tolvá. A vonat éppen közeledik, amikor a csendőrrre több lövést tesznek. A csendőr nem fedezi magát s nem viszonozza a tüzelést, hanem zseblámpájával vészjelet ad le a mozdonyvezetőnek. Eközben lövéstől találva elesik. Ez a csendőr önfeláldozó volt, mert a köte-

lességét saját élete árán is teljesítette és ezáltal megmentette a biztosítandó vonatot a szörnyű katasztrófától.

Ebből a néhány példából megérthettük, hogy kötelességeink teljesítése közben vannak helyzetek, amikor az önfeláldozással is biztosítanunk kell hivatásunk betöltését. De van még példa elég. Vegyük csak elő a csendőrvértanuk könyvét, olvassuk el azok történetét, akik életük feláldozásával mutattak példát a hős és bátor kiállásra, ha nem volt más megoldás.

A Csendőrségi Emlékbizottság is összegyűjtötte és a közeljövőben kiadja azoknak a csendőröknek a történetét, akik a becsület mezején a kötelességteljesítés közben haltak hősi halált.

Ők a mi hőseink. Példájukkal, mint messze világító torony, utat mutatnak hivatásunk legkomolyabb felfogására és hősies teljesítésére. A mi hőseink az ország belső rendjének és békéjének ellenségeivel mérkőztek meg és érdemelték ki a hősi nevet, a legfőbb elismerést és azt a legjobban felemelő körülményt, hogy követendő példa gyanánt állították elénk bátor viselkedésüket.

A bátorság megdicsőülése az önfeláldozás.

A csendőr a maga szolgálatteljesítése közben sohasem nélkülözheti a bátorságot, mert elég gyakori a veszélyekkel való szembeszállása. Sohasem tudhatja: mikor, melyik órában kerül veszéllyel szembe. Nem kerülheti ki, szembe kell vele állania és ha másképpen nem sikerül leküzdenie: saját testi épsége, saját biztonsága érdekében sem szabad magát kötelességének hű teljesítése alól kivonnia.

Minden ország, minden nép és minden testület is csak annyit ér, ahány hőst tud felmutatni soraiban. Joggal vagyunk büszkéek mi magyarok a magyarságunkra, mert nincs a világnak népe, amely több hőst nevelt volna fiaiból, mint a magyar. Hősöket, akik a hazáért, nemzetért mindenüket feláldozták és nem húzódoztak az életük feláldozásától sem, ha nem volt más mód. Így a magyar csendőrség, a mi testületünk is joggal viseli büszkén a nevét, mert Európa-hírré emelték elődeink: a hősök, akik kötelességteljesítésben mindig a legvégső eszközig mentek el. Bátran, hősök módjára állították a veszély elé saját testüket s ha el is estek, nem haltak meg, mert a bajtársak és az ország népe előtt fényes példaként tovább éltek és élnek ma is.

Országunk, népünk mai sanyarú sorsa, elesettsége mindnyájunk előtt ismeretes. Megerősödéstre törekszünk, mert az erős nép megbirkózik a sors csapásaival. A beteg testet erősíteni kell, hogy a lázrohamokat kibírja és az élet folyása meg ne szűnjék. Ilyen beteg testhez lehet hasonlítani Csonka-Magyarországot. Erősíteni kell. Erősíti a tudomány, a hit, az erkölcs, a munka, a rend, és a béke. Akik ezek megrontói, azok az ország ellenségei. Ezek ellen harcolni kell. A rend és a béke a mi kiosztott munkaterünk, ezen a téren kell nekünk, csendőröknek erősítenünk az országot. A csendőri hivatás tehát magaslatos, súlyos és felelősségteljes, mert jó vagy rossz teljesítése az ország, a magyar nép jó vagy rossz sorsát, életét vagy bukását jelenti.

Vizsgáljad: hányan viseltetnek irántad tisztelettel? Kik azok, akik téged szeretnek és mily hűséggel? és ezek nyomán önmagad becséről szerezhetsz némi fogalmat.

2SCHOKK7.

A trombózis.

Az utolsó 8—10 esztendőben vált ez a betegség különösen ismertté. Bár ősrégi idők óta mindig előfordult, de szinte elenyésző csekély számban ahhoz képest, amilyen mértékben a legutolsó években észlelik. Hogy egyrészt milyen gyakori, másrészt pedig milyen veszedelmes betegség, azt legjobban az a tény mutatja, hogy alig van ember, aki a trombózis nevet ne ismerné. A beteg és hozzátartozói egyrészt az elég gyakori halálos kimenetel, másrészt a rendkívül hosszú gyógyulási időtartam miatt vannak megijedve, az orvost és az ápolószemélyzetet pedig a felelősség, a bajjal szemben álló ho-szadalmasság, de különösen a nehéz és nagy türelmet igénylő betegápolás kérdése állítja nagy feladat elé. Már előjáróban ki kell ugyanis jelezni, hogy maga az orvosi munka csak egyszerű tüneti kezeléssel áll, mert e bajjal szemben ma még semmiféle gyógyszerrel nem rendelkezünk. A beteg sorsa a kezelőorvos irányítása mellett történő ápolástól függ. Az ápoló becsületes, lelkiismeretes és odaadó munkájára van bízva a beteg élete. Gondoljunk csak arra, hogy a trombózisban fekvő betegnek még szerencsés esetben is 1—2 hónapig, súlyosabb esetekben pedig félévig, sőt néha tovább is, majdnem mozdulatlanul kell fekvőnie, mert pl. a trombózisos lábakat, karokat egyáltalában nem, vagy csak alig szabad megmozdítani. Pedig bizonyos körülmények miatt (kezelés, ágynemű- és fehérneműcsere, szükségletek elvégzése stb.) mégis csak kénytelenek leszünk a beteget időnkint megmozgatni. Már pedig az ilyen megmozgatás — különösen az első hetekben — könnyen életveszélyes lehet, ha azt az ápolószemélyzet nem a legnagyobb szakértelemmel, lelkiismeretességgel és óvatossággal végzi. Ezért fordul meg a beteg sorsa elsősorban az ápoláson.

A trombózis szó görög eredetű és az erekben keletkező véralvadékat (thrombus) jelenti, amely véralvadék hozzátapad az ér falához és az ér csatornáját részben, avagy egészen eldugaszolja. A dugóként működő véralvadék, vagy vérrög (thrombus) természetesen akadályozza a vér áramlását, vagyis kevesebb vért enged át az ércsatornán, tehát az érrög nagyságától fog függni, hogy az ércsatornán mennyi vér folyhat keresztül.

Azt már tudjuk, hogy testünkben kétféle ér van: vizsér és verőér. A vizsér (vena) vizsi testünk különböző részeiből a szívbe a már elhasznált vért, amelynek kék a színe. A vizserek igen nagy része a bőrünk alatt fut és kék csíkok alakjában pl. igen jól láthatók a kéz hátán és az alkaron. Akinek fehér a bőre, annál sokkal jobban átlátszának ezek a „rossz” kék vért szállító kék vizserek. Ezekre szokták mondani, hogy „kékvérűek”. A másik erek a verőerek (arteria). Ezek meg éppen fordítva, a szívből viszik a szép piros „jó” vért testünk különböző részeibe. A verőerek mind mélyen az izmok közt és alatt futnak, azért nem is láthatók. Csak a halántékon lehet egyedül látni verőeret. Ennek a halántékon futó és különösen idősebbeknél jól lát-

ható verőérnek a kacsakaringós-kanyargós lefutása le nem tagadható módon árulja el az érlemezsedés kisebb-nagyobb fokát.

A szívnek két kamrája van: bal és jobb kamra. A két kamrát válaszfal választja el egymástól. (Csend. Lapok 1929. jan. 1.) A verőér a szív balkamrájából hozza a „jó” piros vért pl. a lábujjainkba, ahol az elhasználódik és kékszerűvé lesz. Ezt a kékszerű „rossz” vért már a vizsér viszi innen vissza a szív jobb kamrájába, ahonnan ez a kék vér a tüdönkbe megy, ahol az oda belélegzett levegőből élenyt (oxigén) vesz fel. Ettől az élenytől megpirosodik és újra „jó” vérré lesz. Az így megpirosodott „jó” vér a tüdőkből visszafolyik a szív balkamrájába s onnan fut ki a verőereken a testbe. Ez röviden az életet fenntartó vérkeringés.

Ezeknek előrebocsátása után igen könnyű lesz megértenünk a különböző tromboziseket. Ha ugyanis a véralvadékból álló dugó (thrombus) valamelyik vizsérben keletkezik, akkor a „rossz” kék vér részben vagy egészben nem tud a szívbe visszafolyni. Ha pedig a dugó valamelyik verőérben (arteria) keletkezik, akkor a „jó” piros vér nem tud a szívből pl. a lábujjainkhoz folyni. Ebből az is következik, hogy viszeres trombozisonál az érdugó mögött a vér vissza nem folyhatása miatt vérpangás áll be. E pangás miatt a dugó alatti terület tehát megdagad, megvastagszik. Ha pl. a vizsér a térdhajlatban van eldugulva, akkor térdtől lefelé az egész láb hatalmasan megvastagszik a benne pangó vértől és szövetnedvektől. Az ilyen láb a puffadt területen fájdalmas, hideg és nedves, amellet szürkés kékes színű; ha ezt a területet valahol ujjainkkal megnyomjuk, akkor a nyomás helyén mély behorpadás marad, amely csak pár perc múlva tűnik el. Az is természetes, hogy az ilyen puffadt testrész igen rosszul van táplálva.

Ha az érdugó viszont valamelyik verőérben keletkezik, akkor itt éppen ellenkezőleg az történik, hogy a dugó alatti területhez a dugó miatt kevés, vagy semmi piros vér sem tud a szívből odaáramlani. Tehát ha pl. a térdhajlat verőérében van ez az érdugó, akkor a térdtől lefelé a láb kevés, vagy esetleg semmi vért sem kap, ami a láb lassú elsorvadására, vagy elüszkösödésére vezet. A verőeres (arteriás) trombozis tehát súlyosabb, mint a viszeres trombozis. Szerencsére sokkal ritkább is.

Hogy ezt a veszedelmes bajt mi okozza, azt teljes biztossággal még ma sem tudjuk. Csak megfigyeléseink alapján tudjuk, hogy milyen körülményekkel kapcsolatban szokott a trombozis előfordulni. Két ilyen véralvadást, illetve trombozist elősegítő, vagy talán előidéző fő okot ismerünk:

1. A véráramlás sebességének valamilyen okból való megváltozása.

2. Az ér falának a megbetegedése.

A vér áramlási sebessége megváltozik, tehát lassúbb, avagy gyorsabb lesz bizonyos esetekben, pl. aranyerekknél, értágulatoknál, szervi szívbajnál, súlyos fertőző bajoknál. Bármelyik érfal igen könnyen megbetegedhetik pl. az érhez közel lévő gyanedéstől, gyulladástól, mandulagenyedéstől, az eret ért szűrástól, metszéstől, szakadástól, vagy ütés okozta roncsolástól. Ezért leggyakoribb a trombozis operációval, töréssel és szüléssel kapcsolatban, mert

Sose kellene szégyelned bevallani, hogy tévedtél, ami más szóval csak annyit jelent, hogy máma okosabb vagy, mint tegnap.

SWIFT.

ezen esetekben mindig sok ér sérül meg. Külön ki kell még emelni ama körülményt, hogy minél idősebb valaki, annál inkább ki van téve a trombozis veszélyének.

Lássuk, hogy hogyan indul meg a legtipikusabb trombozis pl. a lábtörésnél. A sérült, zúzott viszérfal-részen megkezdődik a véralvadás. Ma is ismeretlen okból a sérült érfallal érintkező vének a vérelemekké egymással is összetapadva odatapadnak, a mondjuk lencsényi nagyságban sérült érfalhoz, tehát az érfal sérült részét mintegy befedik a vérelemekké. Ezek az összetapadt vérelemekké képezik a készülő érdugó (thrombus) magvát. Erre rakódna rá lassan a fehér és vörös vérsejtek, amelyeket a vér ragasztóanyaga (fibrin) csak még jobban összeköt egymással. Az eleinte mákszemnyi, majd lencsényi dugó egyre növekszik és mintegy belenő az ércsatornába. Növekedésében elérheti az ércsatorna szemben lévő falát is, ahhoz is odatapadhat és ekkor már készen is van a csatornát teljesen elzáró érdugó. Ha semmi komplikáció nem jön közbe, akkor az erősen tapadó véralvadék egyre keményebb lesz és zsugorodik, kisebbedik. Ahogy kisebbedik, úgy egyre jobban és jobban átjárhatóbb lesz az ércsatorna, a vér egyre jobban és nagyobb mennyiségben tud a dugó mellett folyni. Ennek viszont az lesz a következménye, hogy pl. viszeres lábtrombozisonál a láb egyre vékonyodik, melege és egészségesebb színű lesz, verőeres trombozisonál pedig a láb újra fog vért kapni, tehát a lesoványodott, csak félig élő láb újra javulni kezd. Az érdugó közben tovább zsugorodik és lassan-lassan teljesen felszívódik, a veszély elmúlik és a beteg lassan meggyógyul.

Egyik leggyakoribb és egyúttal legveszedelmesebb komplikációja a trombozisonak az ú. n. *embolia*, amely úgy keletkezik, hogy az érfalhoz tapadó véralvadék egy része leválik és ezt a leváló részt a véráram tovább sodorja.

Ezt a levált és tovaftató vérrögöt *embolusznak* nevezzük, a betegséget magát pedig *emboliának* hívjuk. Hallottuk, hogy már maga a trombozis is milyen nagy életveszélyt jelent, de még ennél is sokszorosan veszedelmesebb az embolia.

Ahogy van verőeres és viszeres trombozis, éppen úgy van verőeres és viszeres embolia is. Ha jól meggondoljuk, akkor tulajdonképpen az embolia sem egyéb, mint egy fiók-trombozis, csak a trombus rendszerint nagyobb, az embolus pedig kisebb érdugó. Ugy a trombus, mint az embolus is azért életveszélyes, mert mint dugók megakasztják a vérkeringést.

Vegyük mintául a már említett leggyakoribb, rendszeren törésekhez társuló alszár-viszeres trombozist, amikor a trombus pl. a lábikra viszerében ül. Valamilyen okból (lábmozgatás, ütés a lábra, lábikra-masszírozás stb.) ebből az itt ülő érdugóból leválik, letörik egy darabka vérrög (embolus). A viszérnek a vére a szív felé áramlik, tehát a szív felé sodorja a véráram a trombusdarabkát — az embolust — is. Mivel pedig a lábikrából föl a szív felé a viszér egyre tágabb és tágabb, tehát az embolus útközben nem tud sehol elakadni, bejut a szív jobb kamrájába, onnan pedig tovább rohan a tüdő felé. A szívből a tüdő felé menő ér azonban már egyre vékonyodik, a tüdőben pedig több ágra oszlik. A lábikrából elindult kis vérgömb tehát itt a tüdő-viszérben valahol el fog akadni. Ahol elakad, ott maga mögött mint egy dugó, lezárja a véráram útját és ezzel egyúttal az előtte lévő tüdőrészt is kizárja a vérkerin-

géből. Ha ez a kizárás nagyobb tüdőrészt, vagy egy egész tüdőlebenyre terjed ki, akkor rögtön bekövetkezik a fulladásos halál.

Ha azonban az embolus által kizárt tüdőrészt kicsi — pl. ötpengőnyi, gyerekenyérnyi — akkor az elzárás pillanatában heves szűró fájdalom jelentkezik a megfelelő tüdőrészen. A beteg egyszerre igen aprókat és gyorsan lélekezik, mert minden mély belégzésnél újra és újra jelentkezik a fenti szűró fájdalom. Innen van az, hogy a beteg maga egyenesen megmutatja, hogy hol van a tüdőembólia fájdalmas helye. E tüdőtünet után néha rögtön, néha pedig pár óra múlva piros-habosat, tehát véreset köp a beteg. A vérzés a kizárt kis tüdőrészből indul meg az apró tüdőerek repedése miatt. Ez aztán még biztosabb jele a tüdőembóliának.

Sajnos, meg kell mondani, hogy egy ilyen tüdőembóliát néha rövid időn belül több is követhet, mert hiszen egymásután több vérrögdarabka is leválhatik arról a lábikrában lévő trombusról. Ha a beteg rögtön nem esett áldozatul az embóliának, akkor a legtöbbször életben is marad, mert a kis véralvadékdugó elég gyorsan felszívódik s így a kizárt tüdőrészt is gyorsan életre kel.

A trombusokból leváló darabkák, az embolusok persze nemcsak a tüdőbe, hanem más testrészekbe is eljuthatnak, így pl. az agyba, ami gutaütéshez hasonlóan rendszeren rögtön kioltja az életet. Elakadhat a kis vérrög a vese, a lép apró ereiben is, ami ha nem is rögtön, de szintén életveszélyes lehet. Sőt bejuthat az embolus a szív saját falában futó koszorús érbe is, ez mindig rögtön halállal jár.

Azt hallottuk, hogy ha az embolia rögtön nem öli meg a beteget, akkor az legtöbbször ki is lából a bajból. Azért nem mindig van ez így, mert az embolia hetek, hónapok múlva is okozhat néha halált. Ugyanis, mint hallottuk, bacillus-behatások, gyulladás, sérülés, genyes sebek stb. okozhatják magát a trombozist. Ilyenkor egész természetes, hogy maga az érfalon ülő véralvadék is fertőzött lehet és így tartalmazhat fertőző bacillusokat is. A fertőzött trombusból leszakadó kis vérrög (embolus) tehát szintén fertőzött — pl. orbáncos, tbc.-es stb. — lehet. Ebből viszont következik, hogy a tüdőben, az agyban, a vesében, a lépben stb. elakadó embolus ezeket a szerveket is megfertőzi és így hozadalmas, esetleg halálos kimenetelű tüdő-, agy-, vesetályogokat idézhet elő. Ugyanezen az alapon a trombus kiindulópontja lehet általános vérmérgezésnek is, amikor az apró embolusok széthordják a gennyedést az egész testben.

Aki valaha a karján egyenesen az érbe kapta az injekciót, az megfigyelhette, hogy az orvos még az injekció adás előtt milyen lelkiismeretesen igyekszik a levegőbuborékot eltávolítani a fecskendőből. Azért van ez, mert ha légbuborék a fecskendőből az ércsatornába jutna, akkor ez a buborék szintén addig futna a vérárammal, amíg valamelyik kicsi viszérben el nem akadna. Az elakadás helyén éppen úgy elzárná a vérkeringést, mint a véralvadék és ugyanolyan veszélyekkel is járna. Ennek az embóliának a neve: *légembolia*.

Nagy ritkán az is előfordulhat, hogy már az operáció első perceiben embolia éri a beteget. Ez az ú. n. híres *zsírembolia*. Az operálókéssel levágott kicsiny zsírdarabka ugyanis az átvágott és látogató ér nyílásába kerülhet és a vér azt tovább sodorja. A zsírembolia az operáló orvosok egyik réme, mert lehetetlen ellene előre védekezni. Szerencsére igen ritka.

Okozhat embóliát pl. tuberkulotikus, rákos stb. daganat is úgy, hogy a genyedő daganat átmarja az ér falát,

Nincsen oly jele az udvariasságnak, melynek valami mély erkölcsi alapja nem volna. Az lenne a helyes nevelés, mely a küljellel együtt az alapot is beszívárogtatná.

GOETHE.

egyenesen belenő abba és az ilyenkor belőle leváló daganatarabkákat mint embolust a vér sodorja el valahová. Az ilyen daganatarabka révén tehát a betegség más testrészekbe is beoltódik azon kívül, hogy mint életveszélyes embolus is szerepel.

Egy alkalommal szó volt a belférgekről. Akkor hallottuk, hogy ezek az apró állatkák néha átmarják magukat az érfalakon és a véráram hordja őket szét a testben. Így jutnak el az agyba, tüdőbe, de legtöbbször a májba, ahol eleinte mint apró embulosok lépnek fel, később pedig ugyanott genyedetést, tályogokat okozhatnak.

Mi a teendő a trombózisnál?

Hallottuk, hogy ha a trombus, avagy az abból leváló kis darabka (embolus) rögtön nem öli meg a beteget és ha ez az érdugó nem fertőzött anyagból áll, akkor a beteg hosszú idő és rendkívül gondos ápolás esetén meggyógyul. Vegyük például újra az alszártrombózist. A lábfej, majd az alszár, később esetleg (a trombózis továbbterjedése esetében) a comb is erősen megdagad, megpuffad, hideg és nedves tapintatú lesz, de nem fájdalmas. Miután alig fáj és mert minden látható ok nélkül keletkezett, (pl. törésnél néha csak akkor jelentkezik, amikor 3—4 hét múlva a gipsz lekerül a lábról), a beteg nem igen akarja ezt az új bajt komolyan venni. Pedig a trombusnak egészben való leválása, avagy a kis darabka embolus letörése éppen az első napokban a leggyakoribb.

A mindkét lábra, esetleg egészen a csipőig felterjedő hatalmas trombózisok leggyakoribbak a szülő nőknél a gyermekágyban, amikor az anyák néha félesztendeig vannak mozdulatlan ágyfekvésre kárhoztatva. Ezek a súlyos trombózisok mind a méhből indulnak ki.

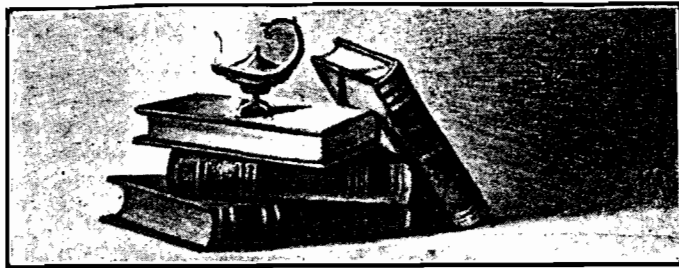
Első teendőnk az azonnali ágybafekvés. Azután a beteg lábát kinyújtott helyzetben magasra fel kell „polcolni”. A felpolcolás puha vánkossokkal történjék. A lábnak ez a magasra való helyezése eleinte nem valami kellemes érzés, de 1—2 nap alatt megszokja a beteg. Különösen akkor lesz kénytelen megszokni, ha tudja, hogy a beteg láb (kar stb.) mozgatása minden pillanatban megölheti. Mint hallottuk, a mozgatásban van a fő-főveszedelem, mert mozgatás közben még az a véralvadék is leszakadhat, amely különben minden veszély nélkül felszívódott volna. Az ápolás fontossága itt lép előtérbe: mindenben kiszolgálni a beteget, nehogy a beteg a lábát mozgatni legyen kénytelen. Természetes dolog, hogy a szükségletek elvégzésének is az ágyban kell megtörténnie. A duzzadt részekre ú. n. priznic (Priessnitz) borogatásokat kell rakni. Ezeket a borogatásokat napjában három-négyszer kell cserélni úgy, hogy a lábat eközben se mozgassuk. A borogatást tehát egyszerűen rá kell a lábra teríteni. A láb alá nem szabad rakni, mert az mozgással járna. Egyébként a beteg megfelelő ápolás esetén a lakásán éppen úgy meggyógyul, mintha kórházban volna. Felfekvések, ekcémák stb. már az időnként látogató orvos utasításai szerint kerülhetők el.

Igen kényes és rendkívül fontos, életbevágó kérdés, hogy mikor szabad kezdeni a láb óvatos mozgatását, de legfőképpen, hogy mikor szabad az ágyból felkelni. Időelőtti mozgatás, felkelés súlyosan megbosszulhatja magát, ezért erre kizárólag csak az orvos adhat engedélyt.

Dr. Kemény Gyula főtörzsorvos.

Esztelenség tépni a hajunkat, mintha bizony a gondokat enyhítené a kopaszság.

CICERO.

CSENDŐR LEKSZIKON.

90. kérdés. Miben áll a fogház, börtön, dologház és szigorított dologház súlyosságának fokozatossága?

Válasz. A fogház terjedelme 1 naptól 5 év. A fogházra ítelt egyének (fogoly) viszonyainak megfelelő munkára vannak kötelezve, de a munkanemek közt választhatnak. A fogház területén kívül csak bekegyezésükkel foglalkoztathatók. Élelem, házirend és fegyelem tekintetében a fogházi szabályoknak vannak alávetve, ezek azonban enyhébbek, mint a fegyházban és a börtönben. Különös méltánylást érdemlő esetben a fogoly a munka alól felmenthető, sőt az is megengedhető, hogy saját költségén élelmezze magát. Magán-elzárásnak csak az 1 évnél hosszabb időre elítelt fogoly van alávetve.

A börtön maximuma 10 (kivételes esetben 15) év, minimuma 6 hónap. A börtönre elítelt egyén (rab) szintén munkakényszer alatt áll, de a megállapított munkanemek közt szabadon választhat. A letartóztató intézeteken kívül csak bekegyezésével foglalkoztatható. A börtönre ítelt egyén is alá van vetve a magán-elzárásnak a fegyházi elvek szerint, azonban a házi- és fegyelem szabályai enyhébbek, mint a fegyházban. Sétaidő: 2 óra.

A fegyház vagy életfogytig tart, vagy határozott időtartamú. A határozott idejű fegyház leghosszabb tartama 15 (kivételes esetben 20) év, legrövidebb tartama 2 év. A fegyházra ítelt egyén (fegyenc) büntetése egész ideje alatt az igazgatóság által kijelölt munkát köteles teljesíteni. A fegyenc tehát kényszermunkát végez, választásjoga a munkanemek közt meg nem illeti. A fegyenc a fegyházi ruhát tartozik viselni, a fegyházi élelmet enni s alá van vetve a fegyházi szabályzatnak s a házi fegyelemnek. Mindegyik fegyencet büntetése megkezdésekor magánzárkába helyezik s ha három évi, vagy ennél hosszabb a büntetése, 1 évig, ha ennél rövidebb a büntetése, annak egyharmadrészét köteles éjjel-nappal magánzárkában tölteni. Sétaidő: 1 óra.

A közönséges dologházi őrizet a közveszélyes munkakerülők ellen alkalmazott biztonsági intézkedés. Tulajdonképpen egyik sem büntetés oly értelemben, hogy célja a bűnösség fokához és a bűncselekmény súlyához mért megtorlás lenne, hanem szabadságvesztéssel járó, társadalmat védő intézkedés, amelynek célja az ártalmatlanná tétel s ha lehetséges, szoktatás a munkához és rendes életmódhoz.

A közönséges dologházi őrizet tartama 1 évnél rövidebb és 5 évnél hosszabb nem lehet. Végrehajtására általában a fogházbüntetésre vonatkozó szabályok irányadók, azonban az elítelt munkakényszer alatt áll. Jó magaviselet és szorgalom esetén még a fogházi szabályokon is túlmenő kedvezményeket kaphat (munkafeladat csökkentése, élelemadag felemelése, dohányzás megengedése, szabadidő, sőt 3 órai tartamra eltávozás engedélyezése stb.)

A szigorított dologházi őrizet a megrögzött büntetettek ellen alkalmazott biztonsági intézkedés. Legrövidebb időtartamát a bíróság ítéletben határozza meg, ez azonban 3 évnél rövidebb nem lehet. A szigorított dologházi őrizet felső határát a törvény nem határozza meg. Végrehajtására vonatkozólag a fegyházbüntetésre irányadó szabályokat kell alkalmazni. Ez tehát lényegileg nem más, mint határozatlan tartamú fegyházbüntetés.

Ezt a két utóbbi büntetésnemet, vagy, mint fentebb mondtuk, biztonsági intézkedést a bíróságok aránylag ritkán alkalmazzák. Igaz, hogy megfelelő intézeteink sincsenek, hogy az ország valamennyi közveszélyes munkakerülőjét bennük elhelyezni lehessen.

91. kérdés. Jogában áll-e az őrsparancsnoknak, hogy valamelyik községben vagy tereptárgynál hosszabb tartózkodást írjon elő a járőrnek, mint amennyi a távolsági kimuta-

lásban az illető község vagy tereptárgy leportyázására szükséges időként szerepel s joga van-e erre olyan tereptárgynál is, amelynél a távolsági kimutatás szerint külön leportyázási idő nem illetékes?

Válasz. Az őrsparancsnoknak a közbiztonsági szolgálat vezetésével kapcsolatban mindenre joga van, ami nem haldja meg a hatáskörét és amit meg tud indokolni. A szabályzatnak nem célja, hogy a közbiztonsági szolgálatot előre rögzített formákhoz és sablonokhoz kötve, megmerevítse, hanem csak általános irányelveket ad, amelyekhez azonban csak rendes körülmények között kell pontosan alkalmazkodni. Rendkívüli körülmények vagy feladatok felmerülése esetén elsősorban azokhoz és nem az utasítás betűjéhez kell alkalmazkodni, mert a szolgálatunk csak így lehet rugalmas és céltudatos.

Ha tehát az őrsparancsnok valamilyen okból szükségesnek látja, hogy a járőr egy községet hosszabban portyázzon, mint amennyi portyázási időt a távolsági kimutatás megállapít, akkor a szolgálati lapba a kivezenylés alkalmával ezt előírhatja. Az erre vonatkozó parancsot a „Parancs” rovatba kell beírni s röviden jól meg is indokolni, hogy megtakarítsuk magunknak s az átvizsgáló előjáróknak a külön megkérdezést. Pl.: „Császári községben a búcsú miatt négy órai tartózkodás”; vagy: „Noszolyi erdőőrháznál kirándulással kapcsolatos táncmulatság miatt három óra tartózkodás”. De lehet a feladatot az időtartam meghatározása nélkül csak általánosságban is előírni. Pl.: „Császári községben a bíróválasztásnál felügyelni”, vagy: „Déce községben a járvány miatt kiadott intézkedések foganatosítását házankint ellenőrizni” stb.

Ha a járőr nem rendes, hanem a távolsági kimutatás alapján alkalmilag összeállított órjáratot portyázik, ahol tehát a leportyázandó tereptárgyak sorszámaikat egyenkint fel kell sorolni, az ilyen külön parancsot az illető tereptárgy sorszáma után zárójelben is fel lehet tüntetni.

De nemcsak az őrsparancsnoknak, hanem a járőrvezetőnek is joga van a szolgálatot a követelményekhez mérten módosítani. Ha a járőr valami ok miatt — pl. közbejött nyomozás miatt — olyan időben érkezik az őrsparancsnok által külön megjelölt tereptárgyhoz, amikor a hosszabb ideig való portyázás oka már megszűnt (pl. a búcsú, a táncmulatság, a bíróválasztás már véget ért), akkor a járőr természetesen már nem fog ott annyi ideig tartózkodni, amíg az őrsparancsnok előírta, hanem a rendes tennivalóinak végeztével tovább portyázik és az előírt idő előtt bevonul.

92. kérdés. Melyek a főbüntetések és melyek a mellékbüntetések s mik ezeknek általános ismertetőjelei?

Válasz. A büntetőtörvények által meghatározott büntetések vagy főbüntetések vagy mellékbüntetések. A főbüntetések oly büntetések, amelyeket önállóan, a mellékbüntetések, amelyeket a főbüntetésekkel kapcsolatban lehet kiszabni.

A magyar büntetőjogrendszer szerint főbüntetés: a halálbüntetés, fegyház, államfogház, börtön, fogház, pénzbüntetés, továbbá idesorolhatjuk az újabb törvények által létesített dologházat és szigorított dologházat is. Mindkét intézmény önállóan kiszabható bármely más főbüntetés kiszabása nélkül, azonban a dologházat szabadságvesztés-büntetés alkalmazása mellett is ki lehet szabni (a szigorított dologházba utalást nem). Mellékbüntetések: a hivatalvesztés, (ebben benne van a hivatalviselő képesség, valamint a címek és rendjelek elvesztése is, de a nemesség elvesztése nincs benne); a politikai jogok felfüggesztése, pénzbüntetés (nemcsak főbüntetésként, hanem mellékbüntetésként is ki lehet szabni), foglalkozástól, viselt hivattól eltiltás, tárgyak elkobzása és megsemmisítése, országból kiutasítás, helységből kitiltás, ítéletnek saját költségen való közzététele, államkincstárnak adandó vagyoni elégtétel (vagyonelkobzásig mehet). A fő- és mellékbüntetéseket általában a Btk. III. fejezete szabályozza. Újabb jogszabályokat tartalmaznak: az 1913:XXI t.-c., az 1921: III. és az 1928:X. t.-c.

93. kérdés. Mit értünk megszökés és mit elrejtőzés alatt?

Válasz. Megszököttnek azt a gyanúsítottat kell tekinteni, aki rendes lakó- vagy tartózkodási helyét titokban és oly módon hagyja el, amelyből alaposan következtethető, hogy oda nem fog visszatérni. A szökésre előkészületet tevőnek az a gyanúsított tekintendő, akinek cselekményei, rendelkezései, vagy intézkedései azt bizonyítják, hogy rendes lakó- vagy tartózkodási helyéről szökni akar. Megszökéstől olyan gyanúsítotttól lehet tartani, akinek állandó tartózkodási

helye, vagy állandó keresetforrása nincsen, aki személyazonosságát igazolni nem tudja vagy nem akarja, vagy akinek cselekményére súlyosabb büntetés nem van megállapítva. Hogy a gyanúsított megszökésétől az alkalmazandó büntetés nem nagysága miatt mikor lehet tartani, arra nézve nemcsak a bűncselekményre megszabott büntetés neve és nagysága, hanem a gyanúsított személyes viszonyai is mértékadók.

Elrejtőzöttnek azt a gyanúsítottat kell tekinteni, aki rendes lakó- vagy tartózkodási helyét nem hagyta ugyan el, de azt csak olyan időben és módon (pl. éjjel, lopva) keresi fel, hogy ezáltal a csendőrség által való feltalálását tervszerűen megküszöjtje.

Mind a szökésnél, mind az elrejtőzésnél, valamint a szökésre való előkészületnél lényeges feltétel, hogy az abból a célból történjék, hogy a gyanúsított magát a bűnvádi eljárás alól kivonja. Ha tehát a gyanúsított a lakó- vagy tartózkodó helyét nem ezért, hanem valami más célból (pl. hivatásából vagy foglalkozásából kifolyóan) vagy más indokból (pl. szegényében) hagyta el, akkor az illető eltávózkodása egy magában még nem ok az elfogatásra.

94. kérdés. A gyanúsított tulajdonában levő csikót nyilvános árverésen eladják. Az árverési vevő haza akarja vinni a csikót, de a csikó elszakítja a kötőféket s visszazökik régi gazdájához. Az árverési vevő felhívja a gyanúsítottat, hogy a csikót küldöttjének adja ki, ez azonban a felhívásnak nem tesz eleget. Forog-e fenn bűncselekmény gyanúja?

Válasz. A gyanúsított cselekménye a Btk. 367. §-ába ütköző jogtalan elcsatolás vétsege, mert másnak tulajdona véletlenül birtokába jutván, azt jogtalanul elcsatolta. A cselekmény elbírálása a kir. járásbíróság hatáskörébe tartozik.

95. kérdés. Nyomozhat-e a csendőr olyan ügyben, amelyben ő maga a sértett?

Válasz. A Szut. nem tartalmaz tilalmat arra vonatkozóan, hogy a csendőr a maga sérelmére elkövetett bűncselekményt nyomozza, de helyesen cselekszik a csendőr, ha minden olyan ügynek a nyomozását, amelyben magát érdekeltnek érzi, másra bízva, illetve, ha a nyomozás megejtésére őt vezénylik ki, érdekeltségéről jelentést tesz.

Hogy mikor kell a csendőrt egy nyomozásban érdekeltnek tekinteni, az szintén nincsen pontosan meghatározva, de támpontot adhatnak ebben a kérdésben a kir. ügyészekre vonatkozó rendelkezések.

A bűnvádi perrendtartás 73. §-a szerint a kir. ügyész a bűnvádi eljárásban nem vehet részt (tehát nem is nyomozhat):

1. ha ő a sértett, vagy ha a bűncselekményt ő jelentette fel;

2. ha a terheltnek vagy a sértettnek férje, ha az volt, vagy ha jegyese;

3. ha a terheltnek, a sértettnek vagy képviselőjüknak, illetve a védőnek egyenes ágban rokona, vagy sógora, oldal-ágban rokona unokatestvérig bezárólag, neje, neje fivére vagy nővérének férje;

4. ha a terhelttel, a sértettel vagy képviselőjükkal, illetőleg a védővel örökbe fogadó vagy nevelőszülői viszonyban van, ha valamelyiküknek gyámlja, gondnoka, vagy az volt;

5. ha az ügyben mint tanu vagy szakértő ki volt hallgatva, amennyiben vallomása nem egyedül hivatalos úton tudomására jutott tények előadásából áll.

Nagyjában ugyanezek a kizáró okok foroghatnak fenn a csendőrnél is, már persze a csendőrség szerepéhez és szolgálati viszonyaihoz alkalmazott módosításokkal. Nincs kizárva, hogy az utasítás valamelyik kiegészítése során ez a kérdés is rendezés alá kerül.

96. kérdés. Jogában áll-e az országos vagy ú. n. búcsúvásáron idegen vármegyey vagy közigazgatási járás területéről megjelent iparosnak árusítás végett megjelenni? Ha igen, mily igazolványt köteles felmutatni?

Válasz. Az 1884:XVII. t.-c. 50. §-a értelmében minden iparosnak joga van árusítani a saját és más készítményeit nemcsak saját lakhelyén, de azon kívül is bárhol, tehát országos vásáron is, még pedig akár személyesen, akár megbízott útján. Ugyanígy joga van megrendelt munkát is végezni akár személyesen, akár megbízott útján. A vásáron megjelenő iparos iparjogosítványát (iparigazolvány, engedély) felmutatni tartozik, különben a vásári árusítástól eltiltható. Amennyiben továbbá a község a vásártér fenntartó költségeire helypénzt szed, az iparos ezt a helypénzt is köteles megfizetni.

97. kérdés. Az országos és ú. n. búcsúvásárokon megjelenő mutatványosok (komédiások, hajóhintások, körhintások) tartoznak-e a helyi hatóság engedelmét is kikérni mutatványaikhoz, avagy elegendő-e, ha illetőségi helyükre, avagy a törvényhatóság területére szóló engedélyt mutat föl?

Válasz. Általános mutatványügyi engedély nincsen. Az egész ország területére (Budapest székesőváros kivételével) szóló ily természetű engedélyt a belügyminiszter ad, de csak külföldi részére. Egyebként az a jogszabály, hogy ily engedélyt az elsőfokú rendorhatóság (tiszolgabíró, rendőrkapitány) ad, ez pedig csak saját hatósági területére érvényes és 4 hónapnál nem hosszabb időre szól, bár ezen túl is meghosszabbítható, újabb kérelem tolytan. A rendorhatósági engedélyen kívül köteles a jogosított az előadás, mutatvány stb. megkezdése előtt az illető községi előjáráságtól külön helyhatósági engedélyt is szerezni. Az ilyen engedély törvényszerű illeték alá esik, amelyet a községi szegényalap javára szednek. Ilyen helyhatósági engedély megszerzésére természetesen a belügyminiszteri engedelmével rendelkező külföldi is köteles, mert a belügyminiszter engedelmé csak a rendorhatósági engedelmet helyettesíti.

98. kérdés. Egy orrvadász rúlo a járőrre, de azután fegyverrel a kezében elmenekül. Használhat-e eutene a járőr fegyvert? Megtorlásnak tekintendő-e, ha a járőr a menekülő orrvadász ellen fegyvert használ, illetőleg ottyannak tekintendő-e a menekülő fegyveres orrvadász, aki a további támadástól önként elállott?

Válasz. Menekülő ellenszegülő ellen a fegyverhasználat a 330. pont 1. alpontja alapján nem jogosult, akkor sem, ha az illető a csendőrt előzőleg megtámadta. A menekülést minden bíróság a támadással való felnagyasnak fogja minősíteni. Mert igaz ugyan, hogy az orrvadász azért is menekülhetett, hogy jobb fedezékbe jutva a csendőr ellen onnan sikeresebben intézhessen támadást, ez azonban csak feltevés, az pedig még nem jogosít fegyverhasználatra, mert téves is lehet. A fegyverhasználat célja mindig a pillanatnyi veszély elhárítása, menekülő egyen pedig a csendőrről nézve pillanatnyi veszélyt sohasem jelenthet.

Más kérdés azonban, hogy nem lehet-e a csendőrnek ilyen esetben a 330. pont 5. alpontja alapján fegyvert használni.

A 330. pont 5. alpontja szerint a csendőr fegyverét használni köteles az ellen a menekülő veszélyes gonosztevő ellen, aki a fegyverhasználattal fenyegetés ellenére nem áll meg és feltartóztatására más mód nincsen. A 339. pont szerint pedig veszélyes gonosztevő rendszerint az, aki a törvény szerint halállal, életfogytig tartó fegyházzal vagy öt évvel hosszabb tartamú szabadságvesztéssel büntetendő cselekményt követett el, vagy kísérletet meg. Veszélyes gonosztevőnek tekintendő-e ebben az esetben az orrvadász? Kétségtelen, hogy a járőrre tett lövéssel a Btk. 279. §-ába ütköző szándékos emberölés, tehát 15 évig terjedhető fegyházzal büntetendő büntetés kísérletét követte el. Abból a körülményből azonban, hogy az utasítás az ilyen egyént is csak „rendszerint” tekinti veszélyes gonosztevőnek, következik, hogy lényeges szerepet játszanak az eset mellékkörülményei. Nevezetesen, hogy az orrvadász komolyan veszélyeztetette-e a járőr tagjainak életét, olyan távolságból lötte, hogy a járőrt eltalálhatta volna, egyáltalán a járőrre és nem vadra lötte stb. Ha a támadás komoly volt és kétségkívül a csendőrök ellen irányult, akkor a fegyverhasználat az 5. alpont alapján jogosnak vélelmezhető.

Az orrvadászokkal szemben tanúsítandó erélyes fellépés mellett nem szabad szem elől téveszteni a másik szempontot sem, hogy t. i. fegyvert csak akkor kell használni, ha arra elkerülhetetlenül szükség van. Az a körülmény pl., hogy az orrvadász irányából a járőr irányába lövés történt, még nem bizonyítja, hogy az orrvadász a járőrre akart lőni, mert előfordulhat, hogy a járőrt nem is látta, hanem vadra lőtt, amely abba az irányba futott s az orrvadász pedig a járőr láttára azért menekül, hogy a feljelentéstől szabaduljon. Ha a járőr az illetőt személyesen felismeri, bizonyára nem fog utána lőni, mert hiszen kilátása lehet rá, hogy utólag úgyis kézrekeríti.

Egyebként azt, hogy a lövés a járőrre történt-e vagy sem, a lövés hangjából, a lövedék, sértek becsapódásából rendszerint meg lehet ítélni. Természetes, hogy a megállításra való felszólítás, üldözés stb. ilyen esetben is éppen úgy kötelező, mint az 5. pont alapján történő fegyverhasználatok más esetekben.

TANULMÁNYOS NYOMOZÁSOK.

Sorozatos lopások kiderítése.

írta: SEBE MARTON tiszthelyettes (Szeged).

A gyomai őrs 1933 szeptember 27-én a szegedi nyomozó alosztályparancsnokságnak távbeszélőn jelentette, hogy szeptember 19—25-ike közötti időben ismeretlen tettes az ottani ármentesítő társulat kárára 1 darab egyenáramú hajtásra felszerelt, egylőerős elektromotort és 1 drb. kis szivattyúgépet 400 P kárértékben elloptott.

Ebben az ügyben az őrs támogatására a nyomozó alosztályt engem vezényelték ki Gyomára.

A helyszínrre 1933 szeptember 28-án érkeztem, ahol az alkalmazottak és a sértett kikérdezése, valamint a helyszín átvizsgálása után megállapítottam, hogy a lopás nem a fent jelzett időben, hanem szeptember 18—19-én történt.

A motor az ármentesítő társulat kertjében, a Holt-Körös felőli részen, a part alatt volt felszerelve, hogy azal a park és a kerti növények locsolásához vizet szivattyúzzanak. Legutóljára szeptember 15-én d. u. szivattyúztak vizet és 20-án már az egyik cseléd észlelte, hogy a szivattyú le van szerelve. Megállapítottam azt is, hogy a tettes a helyszínt a Holt-Körös felől csónakon közelítette meg. A kertnek a Körös felőli kiskapuján bemászott, a kaput a zárban levő kulccsal kinyitotta és a lopás után ugyanezen az úton távozott. A helyszín közelében mindkét oldalon 25—30 m. távolságra több csónak volt kikötve, amelyek közül a tettes bármelyiket használhatta. A társulatnak is volt csónakja, amely szeptember 18—20-ig a helyszínen ismeretlen körülmények folytán elmerült. Az elloptott motor és szivattyú súlya kb. 40—45 kg. lehetett és így azt egy ember is könnyen elszállíthatta. A helyszínen láb- és egyéb nyomokat, amelyek a tettes kilétére mutattak volna, nem találtam.

A szivattyút és motort 1933 július elején szerelték fel rögtönzött betonlapra. A felszerelésénél és a leszerelésénél csak kisebb csavarkulccsal lehetett dolgozni, mert a csavarok olyan helyen voltak, hogy azokhoz más eszközzel nem lehetett hozzáférni. A felszerelést a társulat alkalmazottai végezték.

Szakértők megállapítása szerint az 1 HP-s elektromotort csak kisebb gépek hajtására és csak olyan helyen lehetett használni, ahol egyenáramú villanyfejlesztés van. Váltóáramra való átalakítása többre kerülne a gép értékénél.

Az eset körülményeiből, a helyszín adataiból és a szakértők véleményéből következően, az volt a gyanú, hogy a tettes a helyszínnel ismerős olyan egyén lehet, aki a motort Gyomán vagy más olyan helyen értékesíti, vagy használja, ahol szintén egyenáramú villanyfejlesztés van.

Gyomán a gyanuba jöhető egyének után a nyomozást megejtettük, de eredménytelenül. A szakértők szerint egyenáramú villanyfejlesztés Gyoma környékén kb. 100

km-es körzeten belül nincs. Ilyen áramfejlesztés van a Dunántúlon és Borsod megyében több helyen.

Ezzel a lopással egyidőben szeptember 18. és 19-ike között Gyomán a pénzügyőri szakasz sérelmére betörés útján egy kincstári kerékpárt, egy kerékpár hátsó kerekét és egy kerékpár-szerszámtáskát, ugyanekkor Szegő* Károly kocsigyártónak záratlan műhelyéből a kapun történt bemászás útján egy kerékpárt, szeptember 2-án Barát László borbély udvarából egy kerékpárt, szeptember 3-án dr. Bartos Gusztáv orvos istállójából a kapun történt bemászás útján egy pár lóra való szerszámot és augusztus 10-én Zsoldos Péter szabó udvaráról ugyancsak a kapun történt bemászás útján egy kerékpárt ismeretlen tettes ellopott.

1933 szeptember 22-én a szarvasi örsnek tudomására jutott, hogy Fekete Mihály ottani tanyai lakos, bognármester egy gyomai egyéntől gyanus lószerszámot és kerékpárt vásárolt. A szarvasi és gyomai örsök járőrei a nyomozás során Fekete Mihálynál a dr. Bartos Gusztávtól ellopott lószerszámokat és a gyomai pénzügyőri szakasztól ellopott kerékpárt megtalálták.

Fekete Mihály előadta, hogy ő a két lóra való szerszámot és a kerékpárt egy Zöld Péter nevű gyomai lakostól vette. Zöld Pétertől ezeken kívül még megelőzőleg is vett három kerékpárt és különböző bognárszerszámokat. A kerékpárokat továbbadta rokonainak azon az áron, ahogy ő veté. Előadta továbbá, hogy ő Zöld Pétert legelőször 1932 őszén látta, amikor az egy napon az út mellett levő tanyájukon megjelent, ott uzsonnázott és vizet ivott, de a nevét ekkor még nem tudta. 1933 július végén egy napon 10 óra tájban ismét megjelent s bement vizet inni a tanyára. Ekkor megkérdezte anélkül, hogy bemutatkoztak volna, hogy mi járatban van. Zöld akkor azt felelte, hogy a veres-egyházi tanyákra megy, mert egy ismerősének a kerékpárját el akarja adni. Aznap 14 óra tájban visszatért és közölte vele, hogy a kerékpárt nem tudta eladni, mert ismerősét nem találta otthon. Kínálta neki, hogy vegye meg, olcsón odaadja. Fekete azt mondta, hogy neki nem kell, mert van kerékpárja. Zöld a további beszélgetés során elmondta, hogy ő Gyomán ügynökösködéssel foglalkozik, de most más foglalkozás után néz. Felmegy Budapestre, mert ott két állás is kínálkozik a részére. Az egyik árukísérő, a másik pénzbeszedő állás, de mindkettőnél óvadék szükséges és ezért most mindenét eladja. Közben Fekete is panaszkodott, hogy az ő mesterségében is nagyon gyöngye a kereset. Békésszentandrásan van 5 hold földje, azon fog gazdálkodni, de ha esetleg ő is kapna Budapesten házmesteri állást, azt még szívesebben választaná. Zöld azt mondta erre, hogy azt is tudna szerezni, mert van egy házmester sógora, aki tud egy házmesteri állást nős ember részére. Fekete kijelentette, hogy ő nőtlen ugyan, de ez nem lenne akadály, mert megnősülne, ha részére jó házmesteri állást tudnának szerezni, sőt ezért 100 pengőt is adna. Zöld bízta és azt mondta, hogy meg fogja írni, ha az állás biztos lesz. Erre Fekete kérte, hogy Zöld is adja meg a címét. Zöld egy kis papírlapra tintairónjával a következő címet írta: „Zöld Péter Gyoma, II. ker., Homokutca 118. szám”, azzal, hogy budapesti címét egyelőre még nem tudja megadni. Fekete, állítása szerint csak ekkor tudta meg, hogy az illetőt Zöld Péternek hívják. Ez időtől kezdve Zöld még ötízben jelent meg nála és pedig a következő napokon:

Augusztus 10-én azzal ment hozzá, hogy még nem volt Budapesten, csak 14-én fog felutazni. Kerékpárját ismét megvételre kínálta, melyet Fekete az öccse részére 36 pengőért meg is vett. Ezen a kerékpáron „Zöld Péter Gyoma”

feliratú tábla volt, melyet az illető levett és elvitte magával.

Augusztus 31-én azzal ment oda, hogy volt már Budapesten, de a házmesteri állás még nincs meg. Ekkor azt mondta, hogy Budapesten egy Wander-gyártmányú kerékpárt vett, melyet Szarvason egy Atlasz-gyártmányú kerékpárért cserélt el és még 50 pengő ráfizetést is kapott. Az Atlasz-gyártmányú kerékpárt kínálta Feketének, de Fekete nem vette meg azzal, hogy később talán megveszi, ha valamelyik rokonának kell. Ez alkalommal Zöld egy pár jó állapotban levő, kulcsos lószerszámot is kínált. Azt mondta, hogy a szerszám egy gyomai lókupecé, olcsón meg lehetne venni. Fekete erre azt mondta, ha a lószerszám jó állapotban van, adna érte 40 pengőt. Zöld ezután eltávozott.

Szeptember 3-án azzal jelent meg, hogy a lószerszám jó állapotban van, de az illető csak 50 pengőért adja, Fekete 40-nél nem akart többet adni érte. Ez alkalommal az Atlasz-gyártmányú kerékpárt megvette 26 P-ért. Zöld ekkor még egy Csepel-gyártmányú kerékpárt kínált neki és azt mondta, hogy az egy gyomai fiatalemberé, aki nősül és ezért olcsón eladja.

Szeptember 4-én 7 óra tájban a Csepel-gyártmányú kerékpárral megjelent és ugyanekkor egy zsákban a lószerszámokat is hozta. Fekete a kerékpárt és a lószerszámot összesen 80 pengőért megvette. A lószerszámról hiányzott a negyedik kulcs, mire Zöld azt ígérte, hogy két hét múlva azt is elhozza egy pár hajtószárral egyetemben, amit potomáron megvehet.

Szeptember 19-én 7—8 óra tájban Zöld egy ismeretlen gyártmányú kerékpáron jelent meg és azt mondta, hogy a hámozó való negyedik kulcsot nem találta meg. Magával hozta az ígért hajtószárat, továbbá különböző kerékgyártó szerszámokat. Fekete ez alkalommal a hajtószárat, a kerékpárt, egy tartalék külső és belső gumit és egy darab furdancsot, összesen 41 pengőért megvett. A többi bognárszerszámot Zöld elvitte magával.

Az említett örsök járőrei az itt felsoroltak és a Fekete által adott személyleírás alapján Zöld Péter után a nyomozást megejtették, de Zöld Péter nevű egyént Gyomán nem találtak. Megállapították, hogy az illető hamis nevet és címet mondott be Feketének. Gyomán és környékén lefolytatott nyomozás sem járt eredménnyel. Így az esetet szeptember 27-én a gyulai ügyészségnek bejelentették, azzal, hogy a nyomozást az állítólagos Zöld Péter után tovább folytatják.

Mivel az állítólagos Zöld Péter által elkövetett lopások elkövetési módja a gyomai ármentesítő társulat sérelmére elkövetett lopásnál észleltekkal azonosnak látszott, továbbá az elkövetés ideje is egyezett az ottani pénzügyőri szakasz és Szegő Károly bognármester sérelmére elkövetett lopásokkal, alaposnak látszott a gyanú, hogy valamennyi lopást az állítólagos Zöld Péter követhette el.

Ezenkívül a gyomai örsön megnéztem a kiderítetlen eseteket és kb. 12 esetben megállapítottam, hogy azokat mind a község közepén követték el nagyobbára jobbmódú egyének és iparosok sérelmére. Az elkövetésnél gyakran 2—3 lopás esett egy éjszakára, ami azt mutatta, hogy a lopásokat egy és ugyanazon tettes vagy tettesek hajthatták végre.

Veres Márton gyomai lakos fakereskedő sérelmére 1932 augusztus 13-án nőtlen nő ejjelen a kerítésen történt bemászás útján záratlan folyosóról, a szintén záratlan szekrényből 1350 pengő értékű ruhaneműt ismeretlen tettes ellopott. A tettes az ottani temetőben ruhaakasztókat és egy öltöny erősen használt barna férfiruhát hagyott viszsa. Utóbbi a tettesé lehetett. A Verestől ellopott ruhák-

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

ból 5 nappal később az endrődi országos vásáron egy ócskás asszonynak két darab férfikabátot eladott a tettes, melyeket a vásáron tartózkodó sértettek az eladás után rövidesen felismertek, de a tettest nem sikerült kinyomozni. Az illetőről adott személyleírás az állítólagos Zöld Péterével egyezett.

Pál Mózes gyomai pénzügyőri szemléstől 1932 aug. 15-ére menő éjjelen a kerékpárját a pénzügyőri laktanyából ellopták és azt a tettes még aznap a csabacsüdi határban Seres Pál szarvasi lakosnak eladta. Az illető Seres előtt Bán József gyomai lakos asztalossegédnek mondotta magát. Bánnak a személyleírása is teljesen megegyezett az állítólagos Zöld Péter személyleírásával.

1931 október havában a szarvasi őrs járőre 8 darab gyanús kerékpárt vett őrizetbe a szarvasi tanyákon Herger János és társai szarvasi lakosoktól. Herger és társai azt adták elő, hogy ők a kerékpárokat egy Bán József nevű, egyesek pedig Kovács Sándor nevű egyéntől vették jóhiszeműleg. A kerékpárok közül ötöt gyomai, — három darabot pedig szarvasi lakosoktól loptak el. A nyomozó járőr az orgazdáktól kapott személyleírás alapján a nyomozást Bán József és Kovács Sándor nevű tettes után megejtette, de eredménytelenül.

Az itt szereplő Bán József és Kovács Sándor személyleírása is megegyezett Zöld Péter személyleírásával.

Ezekből az adatokból határozottan meg lehetett állapítani, hogy a három álnév mögött egy és ugyanazon tettes rejtezik, ki a sorozatos lopásokat elköveti. Lehet ugyan több társa is, de a lopott dolgokat mindig ő értékesíti. A körülmények arra mutattak, hogy az illető gyomai, endrődi, vagy környékbeli lehet.

Most már újból kikérdeztük a sértetteket, az orgazdákat és mindazokat, akikről fel lehetett tételteni, hogy az állítólagos Zöld Péter álnevet használó egyénnel találkozhattak, vagy arról valami felvilágosítást adhatnak. Ezek közül Fekete Mihálytól, aki legkésőbb és legtöbbször beszélt az állítólagos Zöld Péterrel, az alábbiakat tudtuk meg:

Az állítólagos Zöld Péter kb. 30—32 év körüli, 163—165 cm magas, hosszúkas, tiszta arc, vörösés arcszín, szakállas, bajusza borotvált, szeme kék, orra nagy, hátráfesűlt gesztenyebarna haj, elég jól táplált. Ruházata: Zöldesszürke ezegetlen félviseltes kalap, hasonlószínű szalaggal. A szalag csokra oldalt van. Sötétkék viseltes kamgarnkabát és pantalló, egy alkalommal barna kockás térdnadrág és egyszer mákosszínű szürke pantalló, legutoljára vörösesbarna őszi-tavaszi felöltő és mindannyiszor fekete cipő. Derekán barna öv. Használati tárgyai: barnabőr patkóalakú pénztárca, préseltpapír dohányszelence, finomravágott csempészdohánnyal. Szenvedélyes dohányos, lassan és vontatottan beszél. A bort nem nagyon szereti.

Feketét Szarvasról Gyomára rendeltük, hogy vele ott az általa adott személyleírásnak megfelelő és gyanúba jöhető egyéneket személyesen felismertessük. Gyomán, Endrődön és Szarvason, valamint az ezeket összekötő utak mentén, ezenkívül ünnepeken, vásárokon, hetipiacokon és mindenütt, ahol csak több ember megfordul, vagy hasonló személyleírású fellelhető volt, Feketének 5 napon át rengeteg sok, a személyleíráshoz hasonló egyént megmutattunk, de az állítólagos Zöld Pétert nem találtuk. A sok puhatolásnak csak annyi eredménye volt, hogy az a meggyőződésünk támadt, hogy a tettest valahol távolabb kell keresnünk. Ezért Fekete nélkül még egyszer bejártuk azokat a helyeket, különösen Gyomán, ahol idegenek is megfordulnak (vasúti állomások, vendéglők, borbélyok, vásárosok, ócskások stb.), de eredmény nélkül. Utolsó kísérletként a Gyomáról Endrődön át Szarvas felé vezető út men-

tén levő kocsmákat és vendéglőket vettük újból sorra, mert azon az útvonalon a tettes sokszor megfordult. A vendéglősöket és azok alkalmazottait még egyszer külön-külön kikérdeztük, közöltük velük a tettes személyleírását és azt is, hogy az illető kb. mikor fordulhatott meg náluk. Ezen puhatolásunk alkalmával október 6-án Gyomán a vásártér és az Endrődi-út mellett levő vendéglő tulajdonosától megtudtuk, hogy 1932 augusztusban egy országos vásár alkalmával a személyleíráshoz hasonló egyén rövid ideig a vendéglőjében tartózkodott és sört ivott. Ezt az egyént később egy alkalommal a gyomai temetőben is látta, midőn feleségével kint sétált és még megjegyezte feleségének, hogy az illető ismeri, úgy tudja, hogy orosházi, Borota Mihálynak, vagy Borota Sándornak hívják. Tudja, hogy büntetett előéletű, de a lakását nem ismeri.

Tovább nyomozva, megtudtuk, hogy Endrődön is lakik egy Borota Sándor nevű asztalos, aki szintén orosházi illetőségű. Az illetőt felkerestük, de kikérdezésénél, különösen személyleírását figyelembevéve azonnal meggyőződünk, hogy nem az a Borota, akit keresünk és nem is jöhet gyanúba. Ezután Orosházára utaztunk, ahol a rendőrségi nyilvántartóból több Borota Sándor és Mihály nevű ottani lakos közül a büntetett előéletűeket kijegyeztük. Az ottani detektívek és a rendőrök a személyleírás alapján nem tudtak támpontot adni, hogy melyik Borotáról lehet szó. Egy rendőrrel a gyanúba jöhető Boroták megkeresésére indultunk. Utközben egy öreg községi kézbesítőtől megtudtuk, hogy a személyleíráshoz hasonló egyén Borota Sándor lehet, aki már régebb idő óta nem tartózkodik Orosházán. Mostoha anyja és mostoha testvérei azonban Orosházán laknak.

Özv. Borota Mihályné, Borota Sándor mostoha anyja és mostoha testvérei előadták, hogy Borota Sándor többször volt már büntetve és így 1926-ban, mikor a büntetését letöltötte, nem maradt Orosházán, hanem elment hazulról. Később Budapesten állapodott meg, ahol ügynökösködéssel foglalkozik és állítólag meg is nősült. Azóta 1931 február havában járt otthon, az apja temetésén. Ekkor Mezőkövesdről jött Orosházára és oda is ment vissza. Mezőkövesdről még abban az évben három levelet írt, de azóta nem tudnak róla semmit. A levelekből közelebbi címét megállapítani nem lehetett és a hozzátartozói sem tudták azt. Írása megegyezett a Fekete Mihálynak leírt cím írásával. A levelekből 2 darabot, a Borota Sándor fényképét a hozzátartozók beleegyezésével megszereztük s azzal Szarvasra utaztunk, ahol előbb Feketének, majd a többi orgazdának a fényképet felmutattuk, akik felismerték, akitől kerékpárt stb. vásároltak és aki Zöld Péternek, Bán Józsefnek és Kovács Sándornak mondotta magát.

Ezek után október 9-én Szarvasról Mezőkövesdre utaztunk, ahol Borota fényképét az ottani csendőröknek megmutattuk. A csendőrök és a községi rendőrök közül többen felismerték.

Borotáról egyidejűleg tudakozólapot állítottunk ki, hogy Borota előző büntetései felől is tájékozva legyünk.

Mezőkövesden megtudtuk, hogy Borota régebb idő óta ott tartózkodik, lakást bérel és látszólag tisztességesen él vadházastársával. A lakása olyan helyen van, hogy azt észrevétlenül nem lehet megközelíteni és az is kétséges, hogy otthon tartózkodik-e. Ezért egy megbízható rendőrt, aki Borotát ismeri, elküldtem, hogy feltűnés nélkül, valamilyen ürügy alatt tudja meg, hogy Borota otthon tartózkodik-e. A rendőr otthon találta és azzal az ürüggyel, hogy az egyik jegyző hagyatéki ügyben akar vele beszélni, a község házához hívta. Borota a község házában a rendőrszobában tartózkodó ottani csendőrről előzőeken kö-

ezönt, de mikor járőrtársamat — akit látásból Gyomáról ismert — meglátta, feltűnően meglepődött. A személy-leírása, ruházata, beszédje, stb. az állítólagos Zöld Péterre nézve nyert adatokkal teljesen megegyezett. Mindezeknek dacára Borota mindent tagadott, azt is, hogy ő írta Feketének a Zöld Péter féle címet és azt is, hogy Gyomán járt. Szarvason is csak vasúton átutazóban fordult meg, de a községben sohasem járt. Arra hivatkozott, hogy ő állandóan Mezőkövesden tartózkodik, Solti József asztalosmester segédje.

Solti József asztalos előadta, hogy Borota Sándorral együtt szolgált a háború alatt. 1928-ban ismét találkozott vele Mezőkövesden, ki akkor kérte, hogy alkalmazza asztalos műhelyében, mint segédet. Borota dolgozott is nála, de a nyári és őszi hónapokban többször napokig távol volt. Ilyenkor azt mondta, hogy vásárokra jár kupeckedni, mert ott jól keres. Az utóbbi időben, különösen 1932- és 1933-ban neki sem volt munkája és így Borotát sem tudta alkalmazni úgy, hogy 1933-ban összesen 8 napot dolgozott nála. Arról is tudomása van, hogy Borota leggyakrabban Mezőtúr és Gyoma környékére szokott eljárni vásárokra. Azt, hogy Borota lopásokat követne el, nem tudja, mert otthon tisztességesen él.

Borota tettességét ezek után biztosnak láttam és ezért elfogtam és megbilincseltem. Lakásán részletes házkutatást tartottam. A kutatás újabb bizonyítékokat eredményezett. A lakásban talált minden ingó dolga — a bútorok kivételével — gyanúsaknak tűnt fel. Sok különböző kiegészítő, tele ruhákkal, csempészdohánnyal, különböző nagyságú és minőségű női és férfi ruhadarabokkal, kész és szétszedett állapotban. Monogrammos és kifejtett monogrammos férfi és női alsóruhák, kb. 30 literes bődön zsír, három rúd szalámi, kerékpáralkatrészek stb. Ezenkívül két kis könyvet találtunk, amelyet 1927-ben Budapesten egy könyvkiadóvállalat állított ki Borota Sándor, mint képárusító ügynök részére. A másik vadházastársa, Kandó Mária részére volt kiállítva. E könyvekből megállapítottuk, hogy Borota Sándor mint tájképárusító ügynök 1927-ben az alföldi községekben, különösen Szarvason és Gyomán sokszor megfordult, úgyezintén vadházastársa is.

Vadházastársa kikérdezhet, nem volt, mert nem tartózkodott otthon, állítólag matyóhímzések árusításával Nógrád és Pest megyében járt.

Borota Sándort a beszerzett összes bizonyító adatok elébetárása után újólal kikérdeztem, de még mindig tagadott. Összezsomagoltattuk vele mindazokat a ruhadarabokat és egyéb használati tárgyakat, amelyeknek birtokában ő Fekete a vele való találkozásokkor látta és felismerés végett való szembesítés céljából Szarvasra kísértük.

Lakását a községi előjárósággal lezártattam és lepecsételtettem, a kulcsokat további intézkedésig megőrzésre átadtam, az ottani őrsparancsnokot pedig megkértem, hogy ha időközben Borota vadházastársa hazaérkezik, azt is vegye őrizetbe és arról a gyomai őrsöt értesítse.

Borotát Szarvason elvittük Fekete lakására, ahol úgy

Fekete, mint az azon a tanyán lakó Gyurkovics Pál tanatulajdonos és Holló Sámuel kovácsmester határozottan felismerték. Ő az, aki a hámokat és kerékpárokat Feketének eladta. Borota erre végre megtört és beismerte, hogy ő lopta el a kérdéses hámokat és kerékpárokat Gyomáról és azokat Feketének adta el. A többi lopásról azonban nem akart tudni, de azok, akiknek a lopott dolgokat eladta, felismerték.

A Borotával együtt vitt tárgyak közül Szarvason még 1 drb 7 rekeszes bőr dísztárca, 1 drb térdnadrág, 1 drb ezüst zsebóra és 1 drb őszi-tavaszi felöltő talált gazdájára a bűnjelek felismerése alapján.

Borota ezekután a felsorolt lopásokat beismerte, de ezeken kívül más lopásokról hallani sem akart, pedig Szarvason és Gyomán a fentiekben kívül még 22 rendbeli olyan kiderítetlen lopás volt, amelyeknek elkövetésével szintén őt lehetett gyanúsítani. Ezért, hogy bizonyítékokat szerezhessünk be, Borotával elmentünk ismét Mezőkövesdre és a lakásából a bútorok és konyhaberendezés kivételével mindent elszállítottunk Szarvasra.

Szarvason a községházán az ösezes tárgyakat kiraktuk és a sértetteket egyenként felszólítottuk, hogy nézzék meg azokat, felismernek-e olyan tárgyat, amelyet tőlük loptak el. A sértettek egymásután ismerték fel ingóságait, úgy, hogy rövideen 20 sértettnek összesen 90 drb különböző tárgyát adtuk át mint bűnjelt megőrzés végett Szarvas község előjáróságának.

A megmaradt tárgyakkal és Borotával ámentünk Gyomára és ott a községházán ugyanúgy kiraktuk a tárgyakat, hogy azokat a sértettek felismerhessék.

Időközben megállapítottuk még, hogy Borota 1930- és 31-ben Mezőkövesdről Orosházára hozzátartozóinak csomagokat küldött postán és e csomagokban különböző ágy- és ruhaneműek voltak. E ruhaneműek egy részét megtaláltuk, amit a hozzátartozók önként átadtak a járőrnek. A hozzátartozók előadása szerint arról nem volt tudomásuk, hogy a ruhaneműek lopásból származnak.

Október 17-én megérkezett a mezőkövesdi őrs értesítése, hogy Borota vadházastársát, Kandó Máriát őrizetbe vették. Nevezett nőt is Gyomára szállítottuk, akinél szintén több, lopásból származó, kivarrott és hímzett házivászon asztalterítőt, törülközőt, ágyterítőt, stb. találtunk. Ezeket mint új árut, a matyó hímzett árukkal együtt árusítani vitte, de nem tudta eladni. A nála talált nagymennyiségű matyó hímzett árut megállapítás szerint részben ő hímtezte, részben pedig árusítás végett bizományba kapta.

A bűnjelek közül a gyomai sértettek kiválasztották a felismert ingóságait.

Borota az ellopott tárgyak nagy részét vonatokon és orezágos vásárokon eladta. Csak azt vitte haza, amit nem tudott, vagy nem mert eladni.

Vadházastársa tagadta, hogy Borota lopásairól tudott volna. Azt beismerte, hogy Borota gyakran eljárt vidékre vásárookra és visszatérve különböző ruhaneműeket, élelmicikkeket és egyéb tárgyakat vitt haza, de neki azt mond-

A ruhaszövet minősége bizalom dolga.

Egyedül csak a szövetet előállító posztógyáros képes tényleges garanciát nyújtani arra, hogy valóban nemes tiszta gyapjút használ fel; csak ő tudja, hogy a szövetben belül milyen értékek vannak. A tartós minőséget tekintve árakban is csak az elsőközből minden közvetítő drágításától mentesen, a posztógyárto, közvetlen történő vásárlás nyújt igazi előnyöket. Posztógyárunk által andó szerződéses szállítója, mértékszabáságunk pedig a m. kir. csendőrség részéről — évek óta egyedülállóan — ismételtlen okirati elismerésben részesült állandó szerződéses felruházója. Tekintse meg őrsére küldött mintáinkat. Kívánságra más mintákat is díjmentesen küldünk és kedvező fizetési módokat adunk.

TRUNKHAHN

Posztógyár és Ruhagyár Rt. Magyarország katolikus házban levő egyetlen posztógyára. Budapest, I, Lenke-út 117. Őzember 1922 óta 300 munkással.

ta, hogy azokat a vásárban vette. A tárgyak egy részét eladták, az élelmiszereket közösen elfogyasztották.

A lakásukról elhozott ruhaneműek közül Kandó Mária kiválasztotta azokat, amelyek szerint az ő jogos tulajdonát képezték. A még fennmaradó 86 darabra azt adta elő, hogy azokat Borota vitte valahonnan lakásukra és így lehetséges, hogy lopásból származnak.

Borota e tárgyra vonatkozóan is azt állította, hogy azokat részben ő, részben pedig vadházastársa vásárolták. A tárgyak között sok olyan is volt, amelyen különböző monogrammok voltak, vagy annak kifejtett nyomai látszottak.

Mivel a nyomozás alatt Gyomán, Szarvason és a környéken az említett gyanús tárgyak sértettjeit, illetve tulajdonosait nem tudtuk megtalálni, — mint gyanús tárgyakat külön bűnjeljegyzékbe foglalva Gyoma község előjáróságának az esetleges sértettek jelentkezéséig illetve a bíróság intézkedéséig való megőrzés végett átadtuk. A tárgyakat részletesen leírva, ezenkívül a Nyomozati Értesítőben való közzététel végett az 1. nyomozó alosztályparancsnokságnak bejelentettük. (L. Nyé. 249. —1933.—49. sz.).

Borota Sándor Gyomán 21, Szarvason 23 és Mezőberényben 1 rendbeli lopást követett el. Ezenkívül a békési örs a körözésben leírt tárgyak révén további négyrendbeli lopást derített rá.

A felsorolt lopásokat Borota részben besurranással, részben pedig bemászással és betöréssel követte el. A tárgyakat nem válogatta, ami a keze ügyébe akadt és értékes volt, elvitte. Csupán egy esetben nem sikerült tárgyi bizonyítékot beszerezni. Ezenkívül Borota tagadta a gyomai ármentesítő kárára elkövetett elektromotorlopást is, mert azt a nyomozás során nem sikerült előkeríteni. Hogy ezt is Borota követte el, bizonyítják az alábbiak:

Az elkövetési idő teljesen egyezett Borota által a gyomai pénzügyőri szakasz és Szegő Károly sérelmére elkövetett lopás idejével. Az elkövetés módja hasonló volt az általa elkövetett többi ottani lopásokhoz. Borota a helyszínnel ismerős volt, mert a Holt-Körös partján többször járt és ott egyes ellopott tárgyakat is rejtegetett. Egy kis patent csavarkulcs előkerült tőle, amely a lezerelésre különösen alkalmas volt. A társulat egyik alkalmazottja szeptember 20-án a helyszínen egy „Okma pálma” gumitalp nyomát látta, amit a nagy eső a cselekmény felfedezéséig elmosott. Borota cipője ugyanilyen talppal volt talpalva. Mezőkövesden szintén egyenáramu villanyfejlesztés van. Ott találtunk is az ellopott motorhoz hasonlókat részben felszerelt, részben szétszedett állapotban, de a kérdéses motort nem találtuk meg. Borotának Mezőkövesden minden bizonnyal orgazdája volt, mert az egész nyomozás alatt az volt a gyanúnk, hogy egyes tárgyakat ott értékesített. Ezt azonban Borota tagadta és a nyomozás alatt sem sikerült felkutatni.

Borota beismerése szerint még 1927-ben, mikor tájképek árusításával foglalkozott, Gyomán és Szarvason jó helyi és személyi ismereteket szerzett, ezért járt oda olyan gyakran lopni. Megállapítottuk, hogy még 1927-ben az ügynökösködése alatt megkezdte a kerékpárlopásokat Gyoma környékén. A szarvasi örs 1928 májusában több szarvasi lakostól 10 darab lopásból származó kerékpárt

vett őrizetbe. Az illetők azt adták elő, hogy a kerékpárokat egy Borota Sándor nevű ismeretlen helyen tartózkodó és tájképek árusításával foglalkozó egyéntől vették jóhiszeműen, 1927—28. években. Borota ezeket a lopásokat is beismerte a mostani nyomozás során.

Borota előadása szerint a lopásokat úgy követte el, hogy leutazott Gyomára, vagy Szarvasra, hol a temetőket használta fel tartózkodási helyül és a lopott tárgyakat is ott rejtette el ideiglenesen. Vendéglőbe nagyon ritkán járt, az állomáson csak addig tartózkodott, míg a jegyet megváltotta. A borotváját állandóan magával hordta és minden nap borotválta magát. A lopásoknál társa nem volt.

Mezőkövesden egyébként társadalmi életet élt. Jól öltözködött, kaszinóba járt, tagja volt az ottani sportegyesületnek, az Önkéntes Tűzoltó Egyesületnek és pártoló tagja a Katholikus Legényegyletnek, annak dacára, hogy ő unitárius volt.

Borota lopásért 5, önkényű eltávozásért 1 és közveszélyes munkakerülésért 1 ízben volt büntetve.

Borotát és vadházastársát a gyulai kir. ügyésznek adtuk át. A gyulai kir. törvényszék Borotát 4 évi szigorított dologházra és 5 évi hivatalvesztésre, vadházastársát pedig 7 hónapi börtönre és 3 évi hivatalvesztésre ítélte.

*

A leírt eset a tervezetességgel, hozzáértéssel és szívszállással lefolytatott eredményes nyomozás tanulságain kívül egyéb érdekességet is nyújt.

Borota hivatásos bűnöző volt, aki úgyszólván kizárólag bűncselekményekből tartotta fenn magát. A bűncselekményeket sohasem otthon, hanem attól nagy távolságban, az ország másik részén követte el. Lakóhelyén a tisztességes, jómódú polgár életét élte, erre az elkövetett bűncselekményekből származó jövedelem adott módot. Ez a tény a megelőző szolgálat szempontjából nyújt tanulságot. Borota nem lakott mindig Mezőkövesden. Mint új jövevénynek, némi figyelmet kellett volna szentelni. Borota prioritása feltárta volna szokásos büntettes voltát az örs előtt, ami megelőzési forrásának, gyakori utazgatásának firtatását vonta volna maga után.

Az, hogy Borota a szükséges helyi és személyi ismereteket ügynökösködése közben szerezte be, arra int, hogy minden olyan embert, akinek foglalkozásával az állandó helyváltoztatás vele jár, éber szemmel kell figyelni.

A hivatásos bűnöző rendszerint mindig hű marad bűnözői rendszeréhez. Borota nem válogatott sem az elkövetési módokban, sem az elemelendő értékek tekintetében.

Az is érdekes, hogy Borota annyira halmozta egymásra a bűncselekményeket, hogy az egész képéből nem egy ember, hanem joggal bűnszövetkezet működésére lehetett következtetni. Ebből azt a tanulságot vonhatjuk le, hogy a kriminalisztikai következtetés legtöbbször csak a valószínűség értékével bír, ezért sohasem szabad egyetlen egy feltevés vagy következtetés helytállósága mellett me-reven kitartani.

A leírás helyenként túlságosan részletekbe bocsátkozó fejtegetéseit azért hagytuk csorbitatlanul, hogy egy ilyen mesterségét jól értő, raffinált bűnöző üzelmeiről minél teljesebb képet adjunk.

TRIBON RUHÁZATI RT. BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14.

Tavaszi és nyári szövet- és selyemruhácskák és az összes egyéb ruházati cikkek nagy választékban.
Olcsó árak — Megbízható minőség — Pontos kiszolgálás — Legkedvezőbb fizetési feltételek

A proletárdiktatúra tuszainak hálaadó szentmiséje a gyűjtőfogházban. Augusztus 4-én fél 10 órakor a Maglódi-úti gyűjtőfogházban összejöttek a magyar társadalomnak azok a vezető egyéniségei, akiket a vörös rémuralom tuszai szedett. Kiszabadulásukkor fogadalmat tettek, hogy a kommun bukásának évfordulóján minden esztendőben hálaadó szentmisén vesznek részt a gyűjtőfogházban. A megjelenteket a fogház kapujában az intézet igazgatója fogadta. Ott voltak többek között: József Ferenc kir. herceg. Zsembery István, Vráblik Mátyás ny. tábornok, Elek Menyhért miniszteri osztálytanácsos, Jeszenszky Pál, az OMGE alelnöke. Horánszky Lajos, volt országgyűlési képviselő. Zsámboky Pál csillaghegyi lelkész. Horváth János rendőrfelügyelő és sokan mások. Megérkezésük után valamennyien felvonultak a fogház kápolnájába, ahol dr. Hanzlik István főgázi lelkész Te Deumos szentmisét mondott, mely alatt szentbeszédet intézett a megjelentekhez, megemlékezvén az akkori szomorú időről. Mire után a volt tuskok megtekintették a gyűjtőfogháznak azt a részét, a kislefogházat, melynek celláiban a vörös rémuralom idején heteken és hónapokon keresztül szenvedtek ártatlan rabságukat.

A tizenhetes honvédek megemlékezése a második isonói csatáról. A székesfehérvári volt 17. honvédgyalogezred július 22-én ünnepélyes emléknapot rendezett a második isonói csata emlékére. Az ünnepség a 17-es emlékműnél zajlott le, melynek köveit 1917-ben Doberdóról küldötte haza az ezred. Az ünnepségen résztvett a tisztikar Módy Zoltán altábornagy vezetésével, az ezred régi tisztjei, a város, a vármegye küldöttségei, a frontharcosszövetség, a régi ezred még élő négy század harcosa és a volt 69-es gyalogezred küldöttsége. Az emlékműnél Számmar alezredek beszédet mondott, majd a küldöttek elhelyezték koszorúikat.

A 38-as Mollináry-ezred hajtársi találkozója Kecskeméten. A világháború kitörésének 20-ik évfordulóján a kecskeméti nagytemplom oltára előtt térdet hajtva imádkoztak a vitéz Mollináry-ezred hősei. A Mollináry-ezred emlékünneplén, amely a „Hírös Hét” keretében foltt le július 29-én, nagy tömeg vett részt. A fővárosból külvonaton érkezett, melyet ünnepélyesen, zeneszóval fogadtak. A nagytemplomban tartott hálaadó istentisztelet után az ezredtalálkozó résztvevők megtekintették a „Hírös Hét” kiállításának hadi-emléksztályát is, amelyen a kiállított tárgyak emlékeztették az ezred volt tagjait a lezajlott nehéz küzdelmekre.

Emlékkünnep a debreceni csata évfordulóján. Debrecen közönsége az idén is kegyelettel emlékezett meg Nagy Sándor tábornoknak az orosz túlerő ellen vívott debreceni csatájáról. A Hősök temetőjében több ezer főnyi tömeg jelent meg s a társadalmi egyesületek, a város, a hatóságok képviselői is megjelentek az ünnepségen. A debreceni csatában elesett 48-as honvédek emlékét őrző kőoroszlánt elborították koszorúkkal és virágokkal. Az emlékműre koszorút helyezett a vegyesdandárparancsnokság, a város, az egyetem, a frontharcosszövetség, a MANSz, az egyetemi ifjúság, valamint számos más testület képviselője.

Fegyverhasználatok. Az eleki őrs állományába tartozó Vasvári István őrmestert július 26-án Elek községben az egyik koresma előtt szolgálaton kívül Szalai Mátyás eleki

lakos, pékmester megtámadta és zsebkéssel le akarta szűzni. Vasvári őrmester kardot használt és támadóját bal fülén és bal alkarján megvágta. Szalai Mátyás sérülése súlyos, de nem életveszélyes. Vasvári őrmester nem sérült meg. Szalait az őrs elfogta és a gyulai kir. ügyészségnek átadta.

A paksi őrs megkeresésére a budapesti rendőrség Csonka Ferenc gyilkossággal gyanúsított egyént elfogta és elfogásáról a paksi őrsöt értesítette. Az őrs a fogoly átvételére Horpácsi v. törzsőrmester és két csendőrből álló járőrt vezényelt ki. A járőr Csonkát Budapesten július 30-án átvette és vonaton Paksra kísérte. Dunaföldvár és Bölsce között, a vasúti illemhelyre való kísérés közben Csonka a robogó vonatból kiugrott. A járőr azonnal üldözőbe vette és Madocsa községben annyira megközelítette, hogy megállásra szólíthatta fel. Mivel Csonka a felszólításra nem állt meg, az egyik csendőr löfegyvert használt és a menekülő karját meglötte, azután elfogta. Sérülése 20 napon belül gyógyul.

Szökés. Az alberti (Pest megye) őrs állományába tartozó Debrecei István I. csendőr augusztus 1-én 23 óra tájban az őrsről megszökött. A szökevényt a budapesti közlekedési őrs járőre augusztus 5-én reggel Budapesten elfogta. A szökevény csendőr ellen eljárás indult.

Csendőrségi közlöny. 15. szám. Személyes ügyek. Miniszteri rendeletek. Odaítéltetett: a II. oszt. tiszt szolgálati jel: Wehrfesti Armandola Ernő és Margitai József alez-eknek, odaítéltetett továbbá a III. oszt. tiszt szolgálati jel: vitéz Békefy Sándor, Schiwny à Saint Aulaire Richárd és vitéz Balázs-Piri Gyula örgy-oknak, Farbak József, Loór Tivadar, Sárdy (Spielberger) Gyula, vitéz Fábry György, Lott Ferenc, Szirányi János, Dr. vitéz Gereöffy Géza, vitéz Demény Elemér és vitéz Gerencsér Jenő szds-oknak. Allandó nyugállományba helyezettek: Molnár Henrik és Végh Kálmán I. kerületbeli g. szds-ok, Sinó József III. és Kumi József III. kerületbeli alhdgy-ok, Nagy István I. II. Bertha Miklós I., Nádasdy Sándor IV., Biró Zsigmond II., Veres Pál V., Csillag János IV., Szabó Sándor I. VI., Solymos Zsigmond VI., Szilágyi Ferenc V., Szatmári Ferenc I. és Erdélyi András II. kerületbeli thts-ek, Doba Mihály V. és Csorba János VII. kerületbeli alhdgy-ok. — Magyar nemesség elismerése: Mátyás István-László szds. a „Czecei” előnév használatára való jogosultságát igazolta. — Névváltoztatások: Schick Lénárd-Mihály alez. családi nevét „Torzsay”-ra változtatta át. — Szabályrendeletek. A mezőgazdaságnak az 1934—35. gazdasági évre nyújtandó kedvezmények. Névmagyarosításnál és névváltoztatásnál követendő eljárás szabályozása. — Allandó utazási előlegek bevonása. — Különféle elnevezéssel forgalomba hozott férfigyengeség ellen ajánlott készülékek forgalombahozatalának eltiltása. — Csomagolt tézsaárak kötelező súly megjelölése. — Villamos energia fejlesztéséről, vezetéséről és szolgáltatásáról szóló 1931.XVI. törvénycikk végrehajtása. — Eladásra szánt cipőkrems tartályokon a cipőkrémet előállító iparos nevét és telephelyét tartósan és jól olvashatóan fel kell tüntetni. — Gabonaigéj intézményének felfüggesztésével kapcsolatos átmeneti intézkedések.

Ki tud róla. Koncos tiszt helyett, aki 1919-ben a hédervári őrs parancsnoka volt, keresi Tóth Ernő hédervári őrsbeli őrmester. Kéri őt és azokat a bajtársakat, akik tudnak róla, közöljék ezt vele.

SZEMÉLYI HÍREK.

Dícséret. A belügyminiszter úr dícsérő okirattal látta el a budapesti I. kerület állományából: Szilágyi Gyula örgy-ot oktatótiszt, vitéz Náray Jenő szds-t csendőrségi összekötőtiszt minőségben, valamint Havas László g. szds-t a csendőrség központi vezetésénél előadótiszt minőségben és a közgazdatiszt szolgálatban 12 éven át hazafias buzgalommal teljesített igen értékes és hasznos szolgálataikért. — A csendőrség felügyelője dícsérő okirattal látta el a budapesti I. kerület állományából: Forgács Károly g. thts-t, mert 23 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt különböző beosztásokban, különösen pedig mint gazdasági hivatalba beosztott irodai segéd munkás, köteleit mindenkor lankadatlan szorgalommal, lelkiismeretes pontossággal, igen jó eredménnyel látta el, 1933. évben a gazdasági hivatal felállítási mun-

BÚTORT RÉSZLETRE

előleg nélkül

Baross-utca 43. és 44. sz.

Goldner Zs. és Fiainál. Alap. 1897.

20 pengő

enged-

mény ezen lap

előfizetőinek

BÚTORT

legelőnyösebben a készítőnél.
Részletkedvezmény!

Hád István műbútorasztalos

Budapest, VIII., Baross-utca 22.

kálataiban igen eredményesen és kitartó szorgalommal működött közre és mindenkor példás magaviseletet tanúsított. — *A budapesti I. kerület parancsnoka dicsérő okirattal látta el: Gombás János* thtts-t, mert mint járőrvezető egy nagyszabású politikai tüntetést megkísérlő tömeget határozott, erélyes és gyors fellépésével feloszlatozt és a további izgatásnak elejét vette; *Domonkos László* thtts-t, mert mint őrsparancsnok egy készülődő nagyszabású tüntetésről tudomást szerezve, — saját kezdeményezéséből — körültekintő és tapintatos intézkedéseivel megakadályozott s ezáltal szigorúbb rendszabályok igénybevételére nem került sor; *Bagoly Sándor* törm-t, mert 21 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt mint járőrvezető a közbiztonsági szolgálatot odaadó készséggel végezte, s nagy buzgalommal és igen eredményesen működött. — *Nyilvánosan megdicsérte: Puskás András* örm-t, mert szolgálatát a mátyásföldi repülőterei csendőrkülönítménynél 3 és félévén át nagy szorgalommal és odaadással látta el. — *A debreceni VI. kerület parancsnoka dicsérő okirattal látta el: Füzesi Lajos* g. thtts-t hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a gazdasági ügyvitel terén körültekintő gondossággal, példás szorgalommal és igen jó eredménnyel teljesített tevékenységéért; *Bokor Imre* thtts-t hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban és irodai segédmunkási beosztásában kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért; *Sütő Sándor* g. thtts-t hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt részint közbiztonsági szolgálatban, részint irodai segédmunkási beosztásában a gazdasági ügyvitel terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért; *Ványa Péter* thtts-t hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat teljesítése, alárendeltjei nevelése, vezetése és fegyvermezeje terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, valamint példás magaviseletéért; *Egri Sándor* thtts-t hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban, irodai segédmunkási beosztásban pedig a gazdasági ügyvitel terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért; *Kapás József* törm-t hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért. *Nyilvánosan megdicsérte: Bacsonyi Jenő* törm-t hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett buzgó és eredményes tevékenységéért; *Papp Ferenc* g. thtts-t hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban, irodai segédmunkási beosztásában pedig a gazdasági ügyvitel terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért; *Karácsonyi Tódor*, *Szabó Gyula* II., *Szücs István* és *Kása György* törm-eket hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett buzgó és eredményes tevékenységükért és igen jó magaviseletükért; *Szabó Károly* thtts-t többrendbeli lólopás és egy nagyobb értékű lopás tettesei után 263 órán át teljesített szakszerű és leleményes nyomozásáért, továbbá a nyomozás irányítása körül kifejtett igen buzgó és lelkiismeretes teljesítményéért; *Béres József*, *Frenyó József* törm-t. *Harmath András* és *Mosolygó Görgy* örm-t többrendbeli lólopás és nagyobb értékű lopás tettesei nyomozása körül kifejtett igen buzgó és fáradtságot nem ismerő eredményes tevékenységükért; *Béres János*, *Simon Lajos*, *Tokár Lajos* és *File Gábor* örm-t többrendbeli betöréses lopás és egy nagyobb értékű lopás tettesei nyomozása körül kifejtett igen buzgó és fáradtságot nem ismerő eredményes tevékenységükért; *Budai András* és *Enyedi László* törm-eket hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért. — *A csendőrtiszti tanfolyamok parancsnoka nyilvánosan megdicsérte: Tóth Mihály* örm-t, mert mint az 1933. és 1934. évi törzstiszti tanfolyamok rajzolója ebbeli szolgálatát dicséretes buzgósággal és szorgalommal tanúsítva általában a tanfolyamparancsnokság irodai segédmunkásának helyettesítésében igen jól használhatónak bizonyult.

Őrsparancsnokká kineveztették. A budapesti I. kerület állományában: *Kertész Lajos*, *Almási Géza* és *Szabó József* II. thtts-ek.

Házasságot kötöttek. A székesfehérvári II. kerület állományában: *Szabó József* II. thtts. *Sepsi Zsófiával* Csákerényben. *Vida Imre* thtts. *Ihász Rozáliával* Budapesten, *vitéz Nyitrai István* thtts. *Szabó Erzsébet*tel Bükön és *Zsédely István* törm. *Venczlik Rozáliával* Tárkányon. A szombat-helyi III. kerület állományában: *Farkas Sándor* I. thtts *Ráthy Erzsébet*tel Balatonlellén.

Családi hírek. Elhalálozott *Pálmái Péter* III. kerületbeli thtts. felesége *Vajszlón*. — Született: *Tóth János* IV. I. kerületbeli törm-nek *Jolán* nevű leánya. *Veres András* II. I. kerületbeli törm-nek *András-Tibor* nevű fia, *Kispál János* II. kerületbeli thtts-nek *Magdolna-Gizella* nevű leánya, *Cserti János* IV. kerületbeli törm-nek *Tibor-János* nevű fia, *Barna János* V. kerületbeli v. törm-nek *Izabella* nevű leánya, *vitéz Juhász István* V. kerületbeli törm-nek *Terézia-Ilona* nevű leánya, *Lipcei Gábor* V. kerületbeli törm-nek *Károly-Lajos* nevű fia.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átcsiszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat első oldalára piros írónnal: „Szó szerinti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel kettes sortávolságra, kézírassal pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kéziratokat nem foglalkozunk. A kéziratokat semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válaszbellyel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tiszteltéldji ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomtatni. A nyomdai korrek-túrát mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszába szerint köteles elkészíteni. Minden hozdánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetben; magánlevelet akkor sem trünk, ha a beküldő válaszbellyel mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozdánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldőik kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jeligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdeklő kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrlékszikon“-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami

Ne kíséreltezzünk!

Vásároljunk ott, ahol
ezer más bajtársunk, a

TRIBON-nál

BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM

rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú létszáma egyenlei az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legalább félre lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.12. számú postatakarékpénztári csekszámlájára befizetni. Szerkesztőségi órák naponta 8-14 óráig. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bösörmenty-út 21. szám.”

Kolozsvár 111. Athelyezésről csak a csendőrségen belül lehet szó, a postához csak felvételhet magát, ha sikerül. Arra senki sem számíthat, hogy a csendőrség hivatalos eljárás útján akár a postánál, akár másutt állást szerez a számára, ezt mindenkinek magának kell megpróbálnia. Ha ilyen kérvényt nyújt be, akkor természetesen a szolgálati utat be kell tartania, de a saját érdekében is szükség van erre, mert az előjárók véleménye a csendőrségen kívül is sokat nyom a latban. Kísérje figyelemmel a Budapesti Hírlapot, abban szokták közölni a felvételi hirdetéseket. Azt is megteheti, hogy valamelyik postaigazgatósághoz előjegyzés végett már most beadja a kérvényét. Két dologgal mindenestre számolnia kell: ha fel is veszik, sokat kell rá várnia és nagyon alacsonyan kezd. Igényjogosultsági igazolványt 6 évi szolgálat után a tényleges szolgálatban is kérhet. Örskihallgatás az útja.

Nőtlen. 1. Az étkezőasztalhoz rendes öltözetben kell leülni. Ha meleg időben vonul be a csendőr szolgálatból, ne üljön mindjárt asztalhoz, átizzadva természetesen nem esik jól a meleg étel. Mosakodjék meg, üdítse fel magát s akkor zubbonyban is jóízűen megebédél, megvacsorázik. Akármilyen mondanak is az úgynevezett haladás hívei, rendes ember nem vetkőzik neki az étkezésnek még a maga otthonában sem. 2. Ez szolgálati útra tartozó kérdés. Sokpontos leveléből az az érzésünk, hogy ön kicsit okoskodó és nagyon érzékeny. Egyik sem csendőrtulajdonság. 3. Az a napos, akit a szolgálati havifüzet annak tárgyal s annak a laktanyában is kell tartózkodnia. Ha a naposságot valaki vállalja helyette s ehhez az őrsparancsnok is hozzájárul, a nő hazamehet. 4. Amit oktatnak, arra szüksége van. 5. A megelőző szolgálatnak soha sem szabad szünetelnie, ünnepnapon sem. Ha ünnepnapon soha sem látnának járórt, ezt a bűnözésre hajlamosak gyorsan és alaposan kihasználnák. 6. Csak tudakos és csökkent szellemi képességű ember mondhat ilyet a csendőrnek. Annyit feleljen neki: tessék, tegyen feljelentést. De legokosabb, ha faképnél hagyja s ennyit sem mond neki. 7. Tiszthelyettesi előléptetés a rendszeresített létszámra történik.

V. próbacsendőr, Miskolc. A csoportképet a cinkografus felragasztotta, mint kép, hasznavehetetlenné vált.

F. I. őrm., Kiskőrös. A volt cs. és kir. 3. huszárezred irattára a szegedi népgondozó-kirendeltségnél van.

1915. Mivel nem tartozott a tényleges állományba, Károly csapatkeresztre nincs igényjogosultsága. Ugyanez vo-

natkozik a nyugdíjidőre is. Érdekes, derekas eset, ha vannak róla okmányai, iratai, küldje be hozzánk, hátha kialakul belőlük valami.

Dabaspusztai I. Már annakidején is nem a személy, hanem a felvétel volt a fontos. Ha valami okból fontos a személyeket tudnia, kérje, hogy az erre vonatkozó érdeklődését hírvivatunkban közöljük.

V. Gy. törm. Zalacsány. Mult számunk 480. oldalán Önnök küldött üzenetünkbe értelemzavaró sajtóhiba csúszott. Az állampolgársági igazolvány kiállítása iránt a belügyminiszter úrhoz felterjesztendő kérvényhez nem „pengős”, hanem kétpengős okmánybélyeget kell csatolni.

K. K. prbes, Encs. A volt 60. cs. és kir. gyalogezred irattára az egeri népgondozó kirendeltségnél van. Levélben, vagy személyesen kutasson apja okmányai, kitüntetési adatai után.

Csendőr. Nyugdíjképes.

333. Jelentse be szolgálati úton a belügyminiszter úrnak (VII. b. osztály) az esetet, amint a levelében leírta. Kérje, hogy a különleges és elháríthatatlan körülmények méltánylásaival az orvosi költségeket visszakapja.

Reménység. Olvassa el lapunk 1928. évi 663. lapoldalán közölt 125. lekszikonválaszunkat.

Szebb jövő. Az a fontos, hogy egyikük protestáns legyen, mert így az egyházi esküvőnek nem lesz akadály. Ha így áll a dolog, beadhatja a kérvényét, a levelében tárgyalta körülményekben nincs kivetnivaló.

K. L. Baja. Vitéz Holéczy Ödön százados: Budapest, Ludovika Akadémia I. főcsoport. Lisszay Ödön ismeretlen.

Tura. Lovag Wurmb Emil tábornok: Hajmáskér, tábori tüzér löiskola. Szamek József ismeretlen.

M. P. törm., Sajókaza. Mindkettő ismeretlen.

„Sz. I.” Az anyakönyvekben a családi neve előtt szereplő „nemes” szó nem előnév, hanem az anyakönyvbe bejegyzett elődeinek nemesi állapotát feltüntető jelző. Egyedül ilyen anyakönyvi kivonatok felmutatásával a nemessége még nem igazolható. E „nemes” jelzőknek az anyakönyvekben való feltüntetése csak azt mutatja, hogy elődeit a kortársak nemes embernek tartották. Hasonló nevű nemes család valóban élt, mégpedig több vármegyében is (Nógrád, Hont, Heves, Pest, Gömör, Sáros és Erdélyben). Ha megírta volna, honnan kapta az anyakönyvi kivonatot, bővebb útbaigazítást adhatnánk. Így csak annyit írhatunk, hogy az illetékes vármegyei levéltártól kell kérnie hiteles másolatot, melyből kitérjük, melyik őse igazolta utóljára a nemességét, eddig az ősig kell aztán a kereszt- és házassági anyakönyvi kivonatot beszerezni.

Érdeklődő. Nincs akadály, hogy csendőrtisztek és altisztek az egyház által kezdeményezett temetkezési segélyakciókban maguk és családtagjai személyében résztvegyenek. Ez sem más, mint a biztosítás egyik neve, ez pedig mindenkinek egészen magánügye.

Sapka. Ebből az a tanulság, hogy nem kell szabálytalan ruházati cikkeket rendelni. A megrendelésbe bele kell írni, hogy teljesen szabályos cikkeket küldjenek s ha mégis szabálytalanat küldenek, vissza kell küldeni. Így aztán nem lehet károsodásnak kitéve. Lelkiismeretlen cégek szívesebben küldenek szabálytalan dolgokat, mint szabályosakat, mert tudják, hogy azok viselését az előjárók úgy sem fogják megengedni s akkor a csendőr újabb rendelkezésre kényszerül. Nyugodt lehet: az öltözeti előírásokat jóízű emberek készítik, nyugodtan viselhet tehát szabályos öltözeti cikkeket, nem vall szégyent azokkal.

Láb- és hónaljizzadáshoz biztosan szünteti a
SUDORAN Bővebb leírása a Cs. L. máj. 1. számának 285. oldalán - Készíti és szállítja:
Molnár János vegyészeti laboratóriuma
Bóznok (Vas m.)

A magyar csendőr elsősorban magyar céget támogasson! A 20 év óta fennálló

Nagy Menyhért egyenruhaszabása és felszerelési cikkek raktára

ajánlja: mérték utáni szabóságát a legkedvezőbb 12 bavi részletfizetési kedvezmény mellett.

Budapest, IV., Kecskeméti-u. 9., telefontelefon. Telefon: 843-52.

Kirendeltségek:

Pécs:	Nyíregyháza:	Miskolc:
Ferenciek-u. 23.	Zrínyi Ilona-u. 9.	Baross Gábor-u. 10.

TRIBON RUHÁZATI RT. BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14.

Az összes előírt és extra egyenruhaszövetek, nyári pejacsevics és ruhavásznak, kész férfi, női és gyermek tavaszi kabátok.

Naplóm a világháborúból.

— Harcok a gyönyörű Erdélyért. —

írt: KÓRIK GÁBOR

tiszalöki földműves, volt népfelkelő
őrmester.

(16)

Gyönyörű szép őszi délután volt. A berzencei szilva már érett. És sok alma piroslott vagy sárgult a Nagyküküllő völgyében. Ha mindjárt magas hegyek voltak is, de meglátszott, érezni lehetett, hogy aacsonyabban vagyunk, a Székelyudvarhely déli kijáratánál fekvő magaslát már csak öt-száz méter magas.

A vasút és a műút mindenütt a Küküllővel párhuzamosan haladt. Az utak több helyen átnyergelik a folyót... Szegény falvakak! Sósut, Felső-Boldogasszonyfalva, Bikafalva, Detava, Bögöz!... Lakói bizakodtak még eddig, hogy nem igen kell menekülniök és most az utolsó percben kellett mégis kapkodniok. Legtöbb részük ugyan felmálházott, csak éppen fogni kellett a szekér elé. Sok sertést, szarvasmarhát összereltek és hajtották. Ki tudja, hogy hová?... Egy-egy siheder fiú, vagy leányka, többféle jószágot is hajtott együtt, s az bizony többször előfordult, hogy ahány darab volt, annyifelé szaladt és alig maradt kéznél egy-két darab.

Mennyi szomorúság! Mennyi fájdalom!... Sósut táján egy ménkühoszú szekér elé két téhen volt fogva, — az egyik csak egyéves borjú volt még. Húzni kellett neki is szakadásig... Meg is szakadt... Ott mult ki az útfélen... A család apraja-nagyja fogott egy-egy terhet és szomorúan vitte tovább. Egy ötéves fiúcska azonban nem akart megválni a szekértől, sirt keservesen s az anyja kézenfogvást vezetett tovább... Látni lehetett olyanokat is, akik az igavonó jószág helyett magukat fogták a szekérbe és lassan, keservesen így mozogtak tovább... Az ütménten egyik hegy lábától a másikig, amilyen széles a Küküllő-völgye, az egész föld egy mozgó tábor volt... Kicsiben hasonló ahhoz, mint amikor egy népes bodrogkeresztúri vásár délután három óra tájt oszladozni kezd hazafelé Tokaj felé... Az egész út most is egy ilyen mozgótábor volt, tele marhákkal, szekerrel, gyalognépekkel... Sok-sok apró tragédiák! A székelő nép elhagyja ősei földjét!... Borzasztó volt!

A kislányomhoz...

(Szeptember 18, hétfő). Ha előveszed, kislányom az Udvarhely vármegye térképét, először is tudnod kell, hogy a vármegye három szolgabírói járásra van osztva. Első járás: az udvarhelyi járás, amely mint egy kacskaringósszerű V-betű alakban, a megye kissé északnyugati és keleti határától húzódik a vármegye alsó részén fekvő Matisfalvaig. E járás területén fekszik a megye székhelye: Székelyudvarhely, rendezett tanácsú város.

E járástól Keletre eső része a megyének a homoródi járás: Homoróddalmás székhellyel. A harmadik járás a vármegye nyugati részén, a székelykeresztúri járás, a hasonló nevű székhellyel... Na, most, kislányom megleled a Nagyküküllő folyót. A megye északi határától folyik, majd Bikafalvánál nyugati irányban keresztül vág a vármegyén. Ez a Nagyküküllő-völgye...

Most keresd meg, kislányom, a harmadik járás, a székelykeresztúri járás határát, kacskaringós, piros vonal. Ott,

ahol e vonal keresztül megy a Küküllő völgyén, Décsfalva és Nagyalambfalva között, ahol a folyó, műút, vasút, majd nem egymást éri, szoros völgyben, a folyó balpartján az út és a vasút mellett megtalálod azt a helyet, ahol szeptember 18-án reggel újra állást foglaltunk.

A lehetetlen, furcsa alakú hegyeken foglalt állást a zászlóalj. A mi századunk az út mellett legszélső volt. Az egymáshoz közeli, magas kupokat foglalták el a szakaszok. A többi századok toluink jobbra, azaz délre voltak. A Nagyküküllő völgyének eme igen keskeny részét a mi századunk védelmére bízták. Tőlünk balra, a vonai folytatását egy magas, meredek cserjés hegytetőn a debreceni zászlóalj adta. Olyannak látszottak lent a völgyben felülről az emberek, mint akár a szunyogok.

Hadnagy urunk a századparancsnokságot az út melletti negyedik szakasz háta megé helyezte, tehát az én szállásom is itt volt. A terep olyan szeszélyes alakú volt, hogy az elég kicsi helyet elfoglaló szakasz egyes rajai — egyik a másiktól — két emeletnyi távolságban voltak lejjebb, vagy feljebb... Kész állások itt nem voltak, hanem az idevezényelt munkásosztágok csak most fogtak hozzá serényen a fedezékek ásásához. Keservesen ment ez a munka, a legtöbb helyen csak csákánnyal lehetett vágni a veres, kemény, kavicsos földet.

A szanitécek, nehogy megunják magukat, hozzáfogtak, hogy nekem szolgálatvezetői irodát csinálnak. Estig sikerült is nekik egy, két négyszögletes széles és 120 centiméter mély gödröt ásni, a közeli Décsfalváról szalmát is hoztak belé és készen volt az — iroda... A légénységnek magának kevés dolga volt, a felderítést nem a mi zászlóaljunk végezte, hanem a szabadkai zászlóalj. Nagyon jól tudtuk, hogy az ellenség Székelyudvarhelyen rágódik a koncon... És hogy valamiképpen el ne unja ott magát, most a szabadkai zászlóaljból két század visszament, hogy az ellenséget az esetleges mulatozásai között megzavarja s ha szükséges, hogy azután utóvéd-harcszerűen visszavonuljon.

*

Budapestről megérkezett egy menetszázad, ezt a zászlóalj századai között fel kell osztani. Ebéd után érkezett meg a menetszázad Keresztur felől s Ladányi hadnagy úr vezette. Mindjárt kivezték a menetszázadot a falu alatti tarlóra s Stiff százados úr, zászlóaljparancsnok szétosztotta őket — a lehető legnagyobb egyenlőség szerint — négyfelé. Századonként jutott 68 ember. Hazavezettem én is a hatvan-nyolc emberemet a hadnagy úrhoz és a paplak udvarán mi is gyorsan szétosztottuk a társaságot négyfelé. A zászlóaljunk így derekasan megerősödött s a mi századunk létszáma is felszökött százkilencven főre.

Újból rajvonalba megyünk.

(Szeptember 23, szombat). Kiskadocsán egy kovácsmester háza volt a szállásunk. A lakás mindkét szobája úgy megtelt velünk és a sok gyerekekkel, hogy jónak láttam kint elhelyezni a lakásomat a műhelyben. Illatos szénából vetett ágyon nem is volt megvetendő a hálás. Az idő is kellemes volt. A kert alatti patakban a legénység a szennyes ruháját mosta. Volt elég időnk. Mindenki igyekezett magát rendbehozni.

E napon négy levelet kaptam. Megkaptam Glogovác nevű barátomnak is a levelét Kirilibabáról, a feleségem Tiszalökön át irányította hozzám. Nagyon megörültem honvéd barátom terjedelmes levelének. E napon megírtam egy nyilatkozatot is, amelyben beleegyezem, hogy Madár Miklós öcsém, akinek gyámja voltam, megnősülhessen. E nélkül az árvaszék nem egyezett bele a házasságába s aztán ez írást

Bűtor
Szönyeg
Rocamlerek
Szallonok
Takarók
Paplanok
Vásznak
Fehérneműek
Ágyasműek
Ruhaszövetek
Kárpitosárak

Központi Lakásberendező-nél

Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 5.

(A Zeneakademiával szemben.) Kifűnő minőség. Olcsó árak

Előleg nélküli kedvező részletfizetés!

Megbízottunkat vidékre is elküldjük.

Ha igazán **megbízható**, kifogástalan **kerékpárt** kíván, akkor vadonatúj, a gyárból kikerült gépet vásároljon.

Kérje ártájékoztatónkat!

„CSEPEL“ kerékpárok lerakata **Budapest, VII, Erzsébet-krt. 44.**

a zászlóalj pecsétjével megpecsételve elküldöttem. Meg is kapták, de a későbbi körülmények miatt tárgytalanná vált.

(Szeptember 24.) Hajnalban két óraker sorakoztunk teljes felszereléssel. Indultunk északnak. Csakhamar elértek Nagykadácsot (?). Itt a faluban sokáig állottunk. Úgy látszik, parancsnokságunk még nem volt biztos arról, hol foglaljunk állást. Nagyon hideg, szokatlan idő volt. Minden átmenet nélkül fordult hidegre. A föld kérge keménnyé fagyott... Napfeljöttkor folytattuk utunkat Kobát—Deme-terfalván keresztül Székelyszentmihályig. Itt aztán a kissé északnyugati irányú magaslat gerincén a századot állásba helyeztük. Századunk körülbelül két kilométeres vonalat foglal el, Szentmihálytól majdnem Tarcsafalva magasságáig. Századunk balszárnnya a Tarcsafalva és Bencéd közötti magaslat surú tenyercsojára támaszkodott. Századparancsnokságunk a rajvonal mögötti kiserdőben ültette fel szállását. Rajvonalunk előtt sok zabkérészt volt s a legénység a sátorlapokon hozzáfogott a zabecépléshez. A kicséplést zabot azután beszállítottuk az ütközetvonalhoz, a szalmából pedig századparancsnoki lakást készítettek a szanitécek. A telefonisták is felállították a telefonállomást és bekapcsolták a Tarcsafalván lévő százlóalj vonalába.

Az ellenség nem mutatkozott, de a tüzérségi megfigyelő, ha nagyon távolról is, valamiféle ellenséges mozgódást észlelt keletről, mert messzehordó ágyúink vagy tíz lövést tettek űke felé. A lövedékek olyan messzire mentek, hogy nem is hallottuk a robbanásukat.

A mai nap eseményei között a legérdekesebb volt, hogy jókor reggel láttunk egy szakasz német ulánust. Pikával is fel voltak fegyverezve. Egy magyar huszártiszt vezette őket, ügettek kelet felé. Amint a nap későbbi folyamán hallottam a telefonon, nemcsak felderítő járőröknek küldettek ki, hanem hogy az ellenséggel észrevetések, miszerint már itt is vannak a németek, pedig nem voltak többen, mint amennyit reggel láttunk belőlük.

Pompás helye volt a századunknak. A konyhaköcsi nagy-szerű fedezésben a rajvonalat eléggé meg tudta közelíteni. Hátunk mögött forrás bugyogott a hegyoldalból. Nappal kellemes idő.

(Szeptember 26.) Enyhe éjszaka. Dél előtt kilenc óraker erős ágyúzás mindkét oldalról. Az ellenség Szentmihály, űke, Farkaslaka felől mozgolódik. Messzehordó ágyúval is. Egész estig jelentékeny ágyúharc. A Szentmihály mögötti négy ágyunk hatalmasan dörög. Az ellenséges ágyúzás jelentéktelen. Járőreink jelentése szerint az ellenség visszahúzódt.

E napon századunk megerősödött nyolcvan csendőrral. A mi századunkba osztották be s mi is élmezzük őket. Komoly, kötelességtudó mind. Mindnyájan tábori ruhában vannak. Vonalunk így meghosszabbodott. Egy szakaszunk át kellett menni Székelyszentmihályon túl az útról jobbra s így háromszáz lépéssel meghosszabbodott a vonalunk. Jobbszárnnyunk folytatását a nagyváradi zászlóalj képezi, balszárnnyunkon pedig a tizenegyedik század van. Azon túl egy csendőrszázad foglal állást báró Diószeghy csendőrszázados parancsnokságával.

E napok valamelyikén a dandárparancsnokságban változást történt. Jolsvai Szabó ezredes úr eltávozott tőlünk, helyét Berzeviczy ezredes úr vette át.

(Szeptember 27.) Nyugodt éj volt, hajnalban azonban rettenetes robbanásra ébredtünk. Szerencsétlenség történt. A vonalunk előtt, a Bencéd alatti tábori őrségőr Jenei József honvéd, midőn az összeköttetést kereste, utat tévesztett és nekiment az aknamezőnek. Lába beleakadt az akna-zsinórba s a hozzá legközelebbi akna fel is robbant... Egy szörnyű ordítás is hallatszott: „Jaj Istenem, végem van!” Közél hozzám, alig hatvan lépésre történt ez. Odafutottunk... A legborzasztóbbat képzeltem, de hála Istennek, a fiúnak semmi nagyobb baja nem lett. Mindössze a köpenye rongyolódott széjjel, mintha csak kovácsüllőn, pöröllyel vertek volna rá. A maga lábán ment el a segélyhelyre...

A jobbszárnnyunk előtt este ismét felrobbant egy akna. Egy huszárrörön vonult be felderítő útjáról s parancsnokuk, az őrmester nekilovagolt egy aknának... Lova és maga is súlyosan megsebesült.

(Szeptember 28.) Nyugodt éjjel. Hajnalban akna robban, most meg egy macska nyargalt neki és el is tudott szaladni. Baróthy százados úr visszajött s átvette a zászlóaljparancsnokságot, Stiff százados úr pedig a tizedik századparancsnokságot. E napon már észlelni lehetett, hogy közeledik a kemény nap. A beérkezett járőrök jelentése szerint es a telefonon hallható tisztí véleményekből ítélve, az ellenség holnap már biztosan támad bennünket. Kisfalud, Martonfalva felől sortűzek hallhatók, nagyobb járőrök összecsapásai folytán. Este parancsban volt, hogy készen kell lenni minden eshetőségre. A figyelőszolgálat betartására minden csatárt kellően kioktattunk. És az állásokat az utolsó emberig kell védeni, hacsak parancs nem jön a visszavonulásra.

A székelyszentmihályi ütközet.

Szeptember 29-én nehéz napokra virradtunk a Székelyszentmihály körüli állásokban. Már tegnap éreztük, hogy talán még az éjjel próbálkozik az ellenség, de éjjel mégis nem kezdett semmi vállalkozást, csupán annyit, hogy közelebb húzódt az állásainkhoz és a Cserhátfalva, Alsó- és Felsőbencéd és Maomfalvától keletre eső magaslatok mögött meghúzódott. A tüzérsége hajnalban megkezdte a tüzelést s ha nem is sűrűen, de pástázva lötte az egész vonalunkat. Észre lehetett venni, hogy elég sok tüzérsége van. Részünkről a tüzérség csak gyengén válaszolt, mert még mindig csak négy ágyúja volt a dandárunknak. Az ellenség az éj leple alatt a hegyek között is felállította az ütegeit. A mi ágyúink az országutól nem messze voltak felállítva s így a mi tüzérségünk nem tudta foglalkoztatni a Kecsed és Pálfalva (?), továbbá a jobbszárnnyunk előtt a Lengyelfalva alatti ellenséges tüzérséget.

Reggeli kilenc óráig puskatűz nem volt egyik oldalról sem, de kilenc óraker azután hőmpölygni kezdett felénk az ellenség tömege. Nem is rajvonalban, hanem menetoszlopban omlottak elő, különösen a műúton Malomfalva, továbbá Kecsed és Kisfalud felől. Node nyomban rá is fizettek erre a tömeges közeledésre. Mert ha sok gépfegyverünk nem is volt, Szentmihályon kétfelől eső hegykúpban mégis csak fel volt állítva két géppuska. És a mi századunk közepe táján is volt egy géppuskánk. Pontosan be volt löve a hely is, hol az ellenségnek jönnie lehet. Géppuskáink szépen bevárták, hadd jöjjenek közelebb és elegen. Aztán megindult a masina. A távolság lehetett vagy kétezer méter, de a hatás borzalmas volt. Szinte látni lehetett, hogy dőltek rendre a géppuskagolyóktól. Egyike a legrémesebb jelene-

TELEPES ÉS HÁLÓZATI RADIÓK GRAMOFONGÉPEK ÉS LEMEZEK CSILLÁROK

Részletre is legolcsóbban. Csereakció.

Reich Miklós cégnél

Budapest, VI., Vilmos császár-út 45. szám. Nagymező-utca sarok.
Kérje a legújabb árjegyzéket

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező részletfizetésre szállítottunk kiváló minőségű magyar gyártmányú

csillárt

acélzomán

kádát

(önfűtő, vízvezeték

nélkül is)

petroleum

gázfűzőt

lampart

VII., Erzsébet-krt. 19.
IV., Vörösmarty-tér 3.

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL

EBEDLŐSZÖNYGEK

P 65-101

P 21-101

Fotelágyak, paplanok, vasbutorok, futószőnyegek, fehéreművésznak, ruhaszőnyegek.

Lakberendező Vállalat

Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.

A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

Bútor

minden csendő saját érdekében

PÁRTOS-nál vegyen

Óriási választék. — Verseny árak. — Kedvező részlet.

Andrássy-út 52. (Bojárát Eötvös-utca sarok.)

teknek, ha sűrű csapatok géppuskaszórás alá kerülnek... A rajvonalak is adtak egy pár ösztüzet. A közeledő ellenséges tömeg olyan volt, mint egy hangyaboly, amelyre paraszat dobna. Mindazonáltal nagyon soknak sikerült lefutni a bencédi völgybe. A faluk egy kilométerre lehettek hozzánk csak, de a völgy olyan mély volt, hogy a tornyot sem láthattuk. Képzeltetni, hogy az ellenségből sok el is bújta a hullámos terepen. Ágyúink egy pár gránátot küldöttek hozzájuk.

Kecsed felől ismét kezdett előnyomulni az ellenség, de most már óvatosabban, rajvonalba fejlődve. Ágyúink ide nem lőhettek, mert a műutat, az alsóbencédi völgytorkolatot kellett tűz alatt tartaniok. Még az ellenség kézfegyverrel egyet sem lőtt, a tüzésége azonban a legnagyobb mértékben munkába fogott. Szegény kis falucsák!... Alsóbencéd és Székelyszentmihály a rettenetes ágyútűzben lángbaborultak. Mint a korábbi harcokban, itt is tapasztaltam, hogy az ellenség kímélte a templomokat. A szentmihályi szép fehér bádógos templomtorony és az unitárius iskola is épen maradt. Úgy látszott, hogy a gyalogsági támadás utoljára maradt. Ágyútűzzel akartak megoldozni bennünket előbb. Ha gyalogsági mozgolódás mutatkozott, gépfegyvereink és rajvonaink tüzelése visszafogozta őket.

Az egész vonalunk előtt háromszoros aknamező volt betelepítve. Gondolta ezt az ellenség is, mert lövedékei gyakran közel hullottak az aknákhöz, de egy sem robbant fel. Délelőtt tizenegy óra tájban az ágyúink elhallgattak, amit fel is használt az ellenség, mert gyalogsági ágyúit alig pár ezer lépésnyire hozhatta elének. Ezzel el is érte célját, most már nem is szemköztről lőtte vele vonalainkat, hanem oldalról sepepte. Míg a nagyobb ágyúival messziről lőhetett csak s annak a lövedékei vagy hosszúak voltak, vagy rövidek, az apró hegyi ágyúit közel hozhatta hozzánk és így azokat már jobban használhatta.

(Folytatjuk.)

Megfejtés.

A folyó évi 13. számunkban közölt „Ki mit követett el?” pályázatunk helyes megfejtése a következő:

1. Kovács Béla a gyújtogatás büntetnének kísérletét követte el (Btk. 422. §), mert a gyújtóanyagot a felgyújtani szándékolt tárggyal érintkezésbe hozta, anélkül, hogy a tűz kiütött volna, amit azonban nem ő akadályozott meg, hanem Bárdos István. A kazzal nem „szabad téren” (Btk. 422. § 2. p.), hanem a község közepén volt, a felgyújtás tehát más személyére és vagyontára is veszélyt okozhatott volna, már pedig a saját tulajdonon végzett gyújtogatást elsősorban e szerint kell elbírálni. A kazzal értéke ezen az alapon közömbös. Hogy a kazzal a pernyétől később mégis

meggyulladt, Kovács Béla cselekvésén kívül esik, tehát nem felelős érte. Biztosítási csalás kísérlete azonban nem forog

fenn, mert a Btk. 392. §-a szerint biztosítási csalás csak „biztosított vagyonton” követhető el, Kovács Béla kazzal pedig július 2-án már nem volt biztosítva.

2. Feldmann Mór az érték szerint minősülő lopás büntetettét követte el (Btk. 333. §, Bn. 48. §). A cselekmény jogtalan elcsátítás vétségévé (Btk. 365. §) csak akkor volna minősíthető, ha a megtalálás után, mezőn, erdőben, egyszerűval olyan helyen történt volna, ahol az elveszett érték senkinek a birtoklásába, illetve felügyeletébe, gondozásába nem megy át. A vasúti kocsiban elvesztett tárgy elvétele lopás (B. H. T. IV. 397. sz.), mert a vasúti vállalat a vonatokon hagyott tárgyakat az igazolt tulajdonos számára megőrzi. Amíg ez meg nem történik, az elhagyott tárgy a vasúti vállalat hallgatóságos birtoklásában van. Befejezett lopássá minősíti ebben az esetben a cselekményt az, hogy Feldmann csak akkor adta elő a pénztárcát, mikor a járőr meg akarta motozni, amikor tehát nyilvánvalóvá lett, hogy ügyis megtalálják nála.

Beérkezett 74 pályázat. Az 1. pontot általában helyes ér-zéssel fogták fel a pályázók, mert a minősítésnél arra helyezték a fősúlyt, hogy a kazzal helyzetéből kifolyóan a gyújtogatás másokra veszélyt hozhatott volna. Helyes ilyen esetben a szigorú minősítés és ennek megfelelően az eset feljelentése, mert a bíróságnak még mindig módjában áll az enyhébb minősítés, ha esetleg arra az összes részletkörülmények lehetőséget nyújtanak.

A 2. pont alatti esetet általában jogtalan elcsátítás vétségének minősítették a pályázók, a következők kivételével: Földnag Sándor törm. (Hosszúpereszteg), József Sándor törm. (Pécs), Bérczes János örm. (Szaajol) és Bardócz Árpád csendőr (Isaszeg). A felsoroltak helyesen oldották meg mindkét feladatot s mivel a legjobb indokolást közülük Földnag Sándor törzsőrmester adta, övé a művészi értékű, bekerekezett csend-örkép. Postán elküldöttük.

„Fogásolja ki...”

(Pályázat.)

Össze akarjuk gyűjteni és pellengérre akarjuk állítani a csendőrségi írásmód sajátos szörnykifejezéseit, amilyen pl.: „fogásolja ki”, „előtalál”, „hivatolt” stb.

Aki a legtöbb ilyen kifejezést gyűjti össze és közli velünk, azt szép töltőtollal jutalmazzuk. Határidő: szeptember 15. Pályázatot a csendőrség minden tagjától elfogadjunk, a tisztikar köréből is. Az eredményt az október 1-i számunkban közöljük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN örnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős üzemvezető: Győry Aladár.

Magyar csendőr a magyar gyártmányú
SCHMOLL-PASTÁ-T
használja!

Itt vásároljon,

mert pénzéért

megbízható

ellenértéket kap.

44 éve fennálló, szakképzett egyenruhaszabóság és sapka-műhely

Mindennemű egyenruházati és felszerelési cikkek legolcsóbb beszerzési forrása

MÁRER

EGYENRUHÁZATI INTÉZET

csak BAROSS-TÉR 9. Tel.: 32-1-78.